

ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫНЫҢ
«БИЗНЕС ЖӘНЕ СЕРВИС КОЛЛЕДЖІ»
КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСПОРЫНЫ

**04110100 «ЕСЕП ЖӘНЕ АУДИТ»
МАМАНДЫҒЫНА АРНАЛҒАН
«БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП НЕГІЗДЕРІ» ЖӘНЕ
«ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП» ПӘНДЕРІНЕН
ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ**

Құрастырушылар:

Разбекова Жұлдыз Женисовна

Какимова Динара Болатбековна

Семей қ, 2022 ж.

Әдістемелік құрал "Бизнес және сервис колледжі" КМҚК әдістемелік кеңесінде қаралып, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарына ұсынылды.

Рецензенттер:

Турсынгазина Динара Сериккуловна - "Есеп және экономика" ОӘБ төрайымы, Семей қаласы, "Рымбек Байсейітов атындағы Семей қаржы-экономикалық колледжі" КМҚК арнайы пәндер оқытушысы.

Турсунбаева Алия Кабкеновна – Семей қаласы, «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК директордың оқу-өндірістік жұмысы жөніндегі орынбасары.

Құрастырушылар:

Разбекова Ж. («Бухгалтерлік есеп негіздері» пәні оқытушысы)

Какимова Д. («Қаржылық есеп» пәні оқытушысы)

«Есеп және аудит» мамандығына арналған студенттерді тәжірибелік сабаққа дайындау бойынша оқытушыларға арналған әдістемелік құрал. Тақырыбы: «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндерінен әдістемелік құрал.

Бұл әдістемелік құрал 0518000 «Есеп және аудит» мамандығы бойынша «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндерінен берілген тапсырмалардың ерекшеліктерін ескере отырып, пәнді тәжірибелік тұрғыдан неғұрлым қолжетімді зерделеуге арналған.

**04110100 «Есеп және аудит» мамандығына арналған
«Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп»
пәндерінен әдістемелік құралына
РЕЦЕНЗИЯ**

Оқу орны: Шығыс Қазақстан облысының білім беру басқармасы «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК.

Авторлар: «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК-нің колледж арнайы пәндер оқытушылары Какимова Динара Болатбековна, Разбекова Жұлдыз Женисовна.

Тақырыбы: 0518000 «Есеп және аудит» мамандығына арналған «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндерінен әдістемелік құрал

1. Жұмыс жүйесінің өзектілігі:

Колледж студенттерінің «Есеп және аудит» мамандығы бойынша теориялық білімдерін тереңдету, тәжірибелік дағдыларын қалыптастыру мақсатында дайындалған, оқу құралы оқытушыларды қажетті материалдармен қамтамасыз етеді.

Оқу құралында «Бухгалтерлік есеп негіздері», «Қаржылық есеп» пәндері бойынша тақырыптар қарастырылған, сондай-ақ, әр тапсырманың орындау жолдары, шешімі берілген.

Оқу құралында аталған пәндердің тақырыптары бойынша есептер, тест сұрақтары, карточкалар, кәсіпорын бухгалтериясының есептік жұмысы бойынша типтік операциялардың мазмұны, бухгалтерлік құжаттарды рәсімдеу бойынша деректемелер, кестелер, стратегиялар және ситуациялық жаттығулар берілген.

Қарастырылған тапсырмалар студенттердің кәсіпорындар мен ұйымдарда бухгалтерлік қаржылық есеп жүргізу бойынша тәжірибелік дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі.

Оқу құралында бухгалтерлік есеп саласындағы нормативтік-құқықтық база пайдаланылған, берілген материалдардың толық, барлық қажетті талаптарға жауап береді және "Есеп және аудит" мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымындағы оқытушыларға арналған әдістемелік көмек ретінде ұсынылады.

2. Жұмыс жүйесінің ғылыми-әдістемелік деңгейі:

Кәсіптік білім беру ұйымдарындағы бухгалтерлік есеп негіздері мен қаржылық есеп пәндерінен тәжірибелік тапсырмалар жинағын эксперттік кеңеске ұсынып, тәжірибеге енгізу.

3. Жұмыс жүйесінің жаңашылдық дәрежесі, білім беру жүйесінде аналогтардың болуы немесе болмауы

Оқу құралында ресми интернет-сайттарында көпшілікке қол жетімді ресурстар (кестелер, нормативті құжаттар, бухгалтерлік бланкілерге сілтемелер және т.б.) пайдаланылды.

4. Жұмыс жүйесінің әдіснамалық негізінің ішкі бірлігі мен сипаттамаларын бағалау

Тәжірибелік жұмыс материалдарды берудегі мақсат - пән оқытушыларының тәжірибелік сабақтарына әдістемелік көмек көрсету, білім алушылардың теориялық білім деңгейін нақты көрсету, талдау жасау, нормативтік құжаттармен жұмыс жасауға ықпал ету.

Оқу құралы «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламасы негізінде дайындалған. Бағдарлама 2021 жылы 31 тамызда Бизнес және сервис колледжінің экономика және басқару пәндік циклдық бірлестігінде (хаттама №1) қаралды және мақұлданды.

5. Жұмыс жүйесінің практикалық маңызы.

Оқу құралы студенттердің оқуға деген белсенділігін арттыру, ойлау мүмкіндігін жоғарлатуға, оқытудың қол жетімділігін арттыруға бағытталған. Тәжірибелік материалды игеру барысында білім алушылардың тәжірибелік дағды белсенділігін арттыратын міндеттер көрсетілген.

6. Жинақтың талаптарға сәйкестігі. Жұмыс жүйесінің мазмұнына қатысты кемшіліктер мен түсініктемелер:

Оқу құралында тапсырмалардың орындау жолы, дұрыс жауабы, шоттар корреспонденциясының кестесі, тест сұрақтары мен жауаптары кері байланыс ретінде берілген.

7. Жұмыс жүйесін пайдалану бойынша қорытындылар мен ұсыныстар:

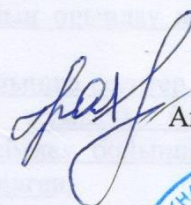
Оқу құралында ұсынылған тәжірибелік сабақтар тапсырмалары - оқытушыларға әдістемелік көмек құралы ретінде құрастырылған, білім алушының қажеттілігі мен мүмкіндігін есепке ала отырып, тапсырмаларға толықтырулар мен өзгерістер енгізуге болады.

Оқу құралы колледждің «Есеп және аудит» мамандығы бойынша қазақ тілінде білім беретін арнайы пән оқытушыларына арналған.

«Есеп және аудит» мамандығы бойынша дайындалған әдістемелік оқу құралы облыстық кәсіптік және техникалық білім беру орталығының эксперттік комиссиясына қарастыруға ұсынылады.

Рецензент «Қазақ инновациялық гуманитарлық заң университеті» PhD докторы, «Бизнес және басқару» кафедрасының доцентінің міндетін атқарушы

« 24 » қаңтар 2022 ж

Аманбаева А.А.

Қолын растаймын / Удостоверяю подпись		
Аманбаева А.А.		
КАДР БӨЛІМІ		
24	01	2022 ж.г.

Инспектор А.А. Шаденова

**0518000 «Есеп және аудит» мамандығына арналған «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндерінен әдістемелік құралына
РЕЦЕНЗИЯ**

Оқу орны: Шығыс Қазақстан облысының білім беру басқармасы «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК.

Авторлар: «Бизнес және сервис колледжі» КМҚК-нің колледж арнайы пәндер оқытушылары Какимова Динара Болатбековна, Разбекова Жұлдыз Женисовна.

Тақырыбы: 0518000 «Есеп және аудит» мамандығына арналған «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндерінен әдістемелік құрал

1. Жұмыс жүйесінің өзектілігі:

Колледж студенттерінің «Есеп және аудит» мамандығы бойынша теориялық білімдерін тереңдету, тәжірибелік дағдыларын қалыптастыру мақсатында дайындалған оқу құралы оқытушыларды қажетті материалдармен қамтамасыз етеді.

Оқу құралында «Бухгалтерлік есеп негіздері», «Қаржылық есеп» пәндері бойынша тақырыптар қарастырылған, сондай-ақ, әр тапсырманың орындау жолдары, шешімі берілген.

Оқу құралында аталған пәндердің тақырыптары бойынша есептер, тест сұрақтары, карточкалар, кәсіпорын бухгалтериясының есептік жұмысы бойынша типтік операциялардың мазмұны, бухгалтерлік құжаттарды рәсімдеу бойынша деректемелер, кестелер, стратегиялар және ситуациялық жаттығулар берілген.

Қарастырылған тапсырмалар студенттердің кәсіпорындар мен ұйымдарда бухгалтерлік қаржылық есеп жүргізу бойынша тәжірибелік дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі.

Оқу құралында бухгалтерлік есеп саласындағы нормативтік-құқықтық база пайдаланылған, берілген материалдардың толық, барлық қажетті талаптарға жауап береді және "Есеп және аудит" мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік білім беру ұйымындағы оқытушыларға арналған әдістемелік көмек ретінде ұсынылады.

2. Жұмыс жүйесінің ғылыми-әдістемелік деңгейі:

Кәсіптік білім беру ұйымдарындағы бухгалтерлік есеп негіздері мен қаржылық есеп пәндерінен тәжірибелік тапсырмалар жинағын эксперттік кеңеске ұсынып, тәжірибеге енгізу.

3. Жұмыс жүйесінің жаңашылдық дәрежесі, білім беру жүйесінде аналогтардың болуы немесе болмауы

Оқу құралында ресми интернет-сайттарында көпшілікке қол жетімді ресурстар (кестелер, нормативті құжаттар, бухгалтерлік бланкілерге сілтемелер және т.б.) пайдаланылды.

4. Жұмыс жүйесінің әдіснамалық негізінің ішкі бірлігі мен сипаттамаларын бағалау

Тәжірибелік жұмыс материалдарды берудегі мақсат - пән оқытушыларының тәжірибелік сабақтарына әдістемелік көмек көрсету, білім алушылардың теориялық білім деңгейін нақты көрсету, талдау жасау, нормативтік құжаттармен жұмыс жасауға ықпал ету.

Оқу құралы «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламасы негізінде дайындалған. Бағдарлама 2021 жылы 31 тамызда Бизнес және сервис колледжінің экономика және басқару пәндік цикльдық бірлестігінде (хаттама №1) қаралды және мақұлданды.

5. Жұмыс жүйесінің практикалық маңызы.

Оқу құралы студенттердің оқуға деген белсенділігін арттыру, ойлау мүмкіндігін жоғарлатуға, оқығудың қол жетімділігін арттыруға бағытталған. Тәжірибелік материалды игеру барысында білім алушылардың тәжірибелік дағды белсенділігін арттыратын міндеттер көрсетілген.

6. Жинақтың талаптарға сәйкестігі. Жұмыс жүйесінің мазмұнына қатысты кемшіліктер мен түсініктемелер:

Оқу құралындағы тараулар, тақырыптар «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламасы негізінде жасалған. Бағдарлама 2021 жылы 31 тамызда Бизнес және сервис колледжінің экономика және басқару пәндік циклдық бірлестігінде (хаттама №1) қаралды және мақұлданды.

5. Жұмыс жүйесінің практикалық маңызы.

Оқу құралы оқытудың қол жетімділігін арттыруға арналған. Студенттердің оқуға деген белсенділігін арттыру, ойлауға мүмкіндігін жоғарлатуға бағытталған. Тәжірибелік материалды игеру барысында білім алушылардың тәжірибелік дағды белсенділігін арттыратын міндеттер айқындалған.

6. Жинақтың талаптарға сәйкестігі. Жұмыс жүйесінің мазмұнына қатысты кемшіліктер мен түсініктемелер:

Оқу құралында тапсырмалардың орындау жолы, дұрыс шешімі, шоттар корреспонденциясының кестесі, тест сұрақтары мен жауаптары кері байланыс ретінде берілген.

7. Жұмыс жүйесін пайдалану бойынша қорытындылар мен ұсыныстар:

Аталған оқу құралы- тәжірибелік тапсырмалар жинағы білім беру мазмұнын жанарту аясында оқытушыларға әдістемелік көмек құралы ретінде құрастырылған. Оқу құралында ұсынылған тәжірибелік тапсырмалар білім алушының қажеттілігі мен мүмкіндігін есепке ала отырып, тапсырмаларға толықтырулар мен өзгерістер енгізуге, бейімдеуге мүмкіндік береді.

Оқу құралы колледждердің есеп және аудит мамандығы бойынша арнайы пән оқытушыларына және басқа да мүдделі тұлғаларға арналған. Оқу құралын дайындау барысында ресурстар (кестелер, есептер, карточкалар, ситуациялық жаттығулар, материалдар, т.б.) қолжетімді ресми интернет-сайттардан алынды.

0518000 «Есеп және аудит» мамандығына арналған «Бухгалтерлік есеп негіздері» және «Қаржылық есеп» пәндерінен әдістемелік құралы облыстық кәсіптік және техникалық білім беру орталығының эксперттік комиссиясына қарастыруға ұсынылады.

Рецензент Экономикалық
бағыт бойынша
облыстық әдістемелік
бірлестігі төрайымы

 Турсынгазина Д. С.

« 21 » 02 20 22 ж

МАЗМҰНЫ

<u>Глоссарий</u>	9
<u>Кіріспе</u>	14
1. «Бухгалтерлік есеп негіздері» пәнінен тақырыптар	
<u>1.1 Шаруашылық есептің пайда болуы, оның түрлері. Кәсіпорын құралдарын жіктеу.</u>	15
<u>1.2 Кәсіпорын құралдарының құрамы және орналастырылуы бойынша жіктеу.</u>	18
<u>1.3 Кәсіпорын құралдарын құрамы және орналастырылуы және құрылу көздері</u>	21
<u>1.4 Ұйым мүлкін қалыптастыру көздері бойынша топтастыру</u>	23
<u>1.5 Қаржылық есеп пәнінің мазұны, қаржылық есеп әдісінің түсінігі.</u>	24
<u>1.6 Бухгалтерлік балансты құру</u>	28
<u>1.7 Бухгалтерлік баланстың түсінігі, құрылымы, мазмұны</u>	29
<u>1.8 Баланстың өзгерісінің типтері.</u>	33
<u>1.9 Бухгалтерлік шоттарды ашу.</u>	37
<u>1.10 Шоттар бойынша операциялар жазу.</u>	40
<u>1.11 Бухгалтерлік шоттарды жабу.</u>	42
<u>1.12 Шоттардың құрылуы мен мазмұны. Екі жақты жазу</u>	46
<u>1.13 Жинақтау шоттарын ашу</u>	47
<u>1.14 Жинақтау және талдау шоттары және олардың өзара байланыстары.</u>	51
<u>1.15 Айналым ведомостары</u>	55
<u>1.16 Жинақтау шоттары бойынша айналым ведомостарын құру</u>	58
<u>1.17 Талдау шоттары бойынша айналым ведомосын құруға</u>	60
<u>1.18 Шоттардың жіктелу қағидалары. Шоттарды экономикалық мазмұны</u>	63
<u>1.19 Дайындау процессінің есебі</u>	66
<u>1.20 Өндіріс процессінің есебі.</u>	68
<u>1.21 Сату процесінің есебі.</u>	69
<u>1.22 Шоттардың мақсаты мен құрылымы бойынша жіктеу. Шаруашылық процестері.</u>	71
<u>1.23 Құжаттардың жіктелуі, бухгалтерлік өңдеуі, тексеру. Құжат айналымы.</u>	73
<u>1.24 ҚҰЖАТТАРДЫ ТОЛТЫРУ, ТЕКСЕРУ ЖӘНЕ ӨНДЕУ.</u>	79
<u>1.25 Түгендеу, оның маңызы, түгендеу түрлері, жүргізу және рәсімдеу тәртібі</u>	80
2. «Қаржылық есеп» пәнінен тақырыптар	
<u>2.1 Ақшалай қаражаттар, есеп айырысу және несиелік қатынастар есебі</u>	84
<u>2.2 Есеп беруге тиісті адамдармен есеп айырысу есебі</u>	94
<u>2.3 Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер есебі</u>	98

2.4 Тауарлы-материалдық қорлар есебі	109
2.5 Еңбек және оның төлемақысының есебі	119
2.6 Өндіріс шығындарының есебі және өнімнің өзіндік құнының калькуляциясы	122
2.7 Дайын өнім және оны сату есебі	128
2.8 Қаржылық нәтиже және меншікті капитал есебі	131
2.9 Тест тапсырмалары	135
Пайдаланылған әдебиеттер	149

Глоссарий

Активтік операциялар – бұл банктердің табыс алу және өзінің өтімділігін қамтамасыз ету мақсатында иелігінде бар ресурстарды орналастыруды жүзеге асыратын операциялар.

Ақша – барлық тауарлардың құнын өлшейтін, жалпыға балама айрықша тауар.

Ақша қаражаты – бұл кәсіпорынның кассасындағы қолма-қол ақша қаражаттарының сомасы, банктердегі есеп айырысу шотындағы, валюталық шоттағы және өзге шоттардағы ақша қаражаттары, бағалы қағаздар (акциялар, облигациялар, жинақ ақша сертификаттары, вексельдер) және кәсіпорынның өзге де ақша қаражаттары.

Арнайы құжаттар – бұл халық шаруашылығының жекелеген салаларында қолданылатын құжаттар. Оған атқарылған жұмыстарды қабылдау актісі, жолдама қағаздар және т.б. жатады.

Амортизациялық құн – дегеніміз бастапқы құн мен жою құнының арасындағы айырмашылық.

Ағымдағы активтер - өңдеу және сату мерзімдеріне қарамастан тауарлы-материалдық қорлар (шикізат қалдығы, негізгі және көмекші материалдар, отын, сатып алынатын жартылай фабрикаттар, қосалқы бөлшектер).

Бухгалтерлік есеп концепциялары: кәсіпорын қаржы есептілігін жүргізу мақсаты, бухгалтерлік есеп ақпараттарының сапалық сипаттамасы, қаржы есептілік элементтері, өлшеу критерийлері мен басқа да принциптер.

Банктік несие – бұл банктік мекемелерден қарыз алушыларға ақшалай түрде берілетін несие.

Бастапқы құжат – бұл шаруашылық операциясы орындалған сәтте жасалатын және болған фактілерді алғаш куәландыратын бухгалтерлік құжат.

Бөлінбеген пайда – акциялар бойынша дивидендті төлегеннен кейін және резервтік қорға аударғаннан қалған пайданың бөлігі.

Бухгалтерлік есеп – басқарудың аса маңызды функцияларының бірі. Нарықтық экономикасы дамыған елдерде оны бизнестің, кәсіпкерліктің тілі деп санайды.

Бағалау – бұл натуралды көрсеткіштерді ақшалай көрсеткіштерге аударудың әдісі. Мұның өзі шаруашылық қорлар мен олардың қорлану көздері туралы жалпылама деректерді алу үшін бухгалтерлік есепте ақшалай көрсеткіштерді міндетті түрде пайдаланумен байланысты болып отыр.

Бухгалтерлік баланс – кәсіпорынның мүлкі мен олардың пайда болу көздерін ақшалай бағамен белгілі бір күнге, әдетте айдың 1-күніне экономикалық топтастырудың әдісі.

Баланс – сөзі латын тілінен аударғанда теңдікті, теңдестікті немесе қандай да бір қызметтің тараптары арасындағы қатынастың сандық көрсеткішін білдіреді.

Баланс валютасы – баланстың активі мен пассиві бойынша жиынтықтар болып табылады.

Бухгалтерлік есептің шоттары дегеніміз – шаруашылық қорлары мен олардың көздерін ақшалай бағамен топтастырудың, ағымдағы есепке алудың, бақылаудың және көрсетудің әдісі.

Бірегей құжаттар – бұл халық шаруашылығының барлық салаларында пайдаланылатын құжаттар.

Бухгалтерлік баланстың бабы – кәсіпорын мүлкінің жекелеген түрлерін, оның пайда болу көздерін, міндеттемелерін сипаттайтын баланс активі мен пассивінің көрсеткіші (жолы) деп аталады.

Валюта – бұл біріншіден, сол елдің ақша бірлігі; екіншіден, шетел мемлекеттерінің ақша белгілері; үшіншіден, халықаралық есептесу бірліктері және төлем құралы (СДР, еуро).

Вексель – белгілі бір соманы алдын ала келісілген мерзімде және белгіленген жерде төлейтіндігі туралы борышқордың қарыздық міндеттемесі.

Дебиторлық және кредиторлық берешектердің пайда болу себептері – бұл құндылықтарды алу, қызмет көрсету және т.с.с. мерзімдерінің оларды төлеу мерзімдерімен сәйкес келмеуі.

Дебеттелетін және кредиттелетін шоттарды көрсету – шоттар корреспонденциясы немесе бухгалтерлік жазу (бухгалтерлік жазба) деп, ал шоттар корреспонденцияланатын шоттар деп аталынады.

Деректемелер – бұл құжаттарда көрсетілетін көрсеткіштер. Оны жасалған операциялар деректерінің негізінде толтыру қажет.

Дербес (интеллектуалдық) меншік – бұл әртістердің, орындаушылардың, дыбыс жазушылардың, радио және телебағдарламалардың қызметіне қатысты авторлық құқықты, өнер табысы және патенттік құқыққа, ғылыми жаңалық құқығына, фирмалық атауға және комерциялық белгілеуге теріс ниетті бәсекелестерден қорғаныс және басқа құқықтарға қатысты заңдық ұғым.

Екіжақты жазу – бұл шаруашылық операциясын әр түрлі шоттардың дебети мен кредиті бойынша бірдей сомамен бір мезгілде көрсету әдісі.

Еңбек құралы – бұл еңбектің құрал-сайманы, соның көмегімен адам өндіріс процесінде белгілі бір өнім өндіріп шығару үшін еңбек затына әсер етеді.

Еңбек заттары – адам еңбек процесінде еңбек құралдарының көмегімен әсер ететін заттар.

Есеп айырысудағы қаражат – берілген аванстар бойынша тауарлар, жұмыстар мен қызметтер үшін, алынған вексельдер бойынша дебиторлық берешектер, есеп беретін адамдардағы сомалар.

Екіжақты жазу – шаруашылық операцияларын бухгалтерлік есептің шоттарында тіркеудің әдісі. Бұл әдістің мәні - әрбір шаруашылық операциясы екі рет тең сомамен бір шоттың дебетінде және басқа шоттың кредитінде жазылады.

Есеп беру дегеніміз – кәсіпорынның белгілі бір кезеңіндегі өндірістік шаруашылық және қаржы қызметтерін сипаттайтын көрсеткіштердің арнайы кестелерге топтастырылған жүйесі.

Есеп саясаты – бұл ұйымның есептік нұсқасын, нұсқалар рұқсат еткен есеп объектілерін бағалаудың, сондай-ақ белгіленген нормалардың талаптарына және кәсіпорын қызметінің ерекшеліктеріне орай бухгалтерлік есепті жүргізу мен ұйымдастырудың техникасының нысандарын таңдау.

Еңбекақы – қызметкердің орындаған жұмыс көлемі мен белгіленген еңбек шарты және лауазым нұсқауына байланысты төлем.

Жарғылық капитал – кәсіпорынның құрылтай құжаттарына сәйкес оның меншік иелерінің (қатысушыларының, құрылтайшыларының) салымдары есебінен құралған жарғылық қор.

Жедел – (немесе жедел-техникалық) есеп шаруашылық процестері мен құбылыстарына оларды тікелей жүзеге асыру барысында бақылау жасауға арналған.

Жүйелік жазулар – деректерді экономикалық біртектес объектілер бойынша жүйелендіретін жазу.

Жинақтамалы және талдамалы – бухгалтерлік есептің шоттары болып бөлінеді.

Жинақтамалы шоттар – шаруашылық қорларын немесе олардың көздерін жалпылама түрде көрсетуге арналған шоттар. Осындай шоттармен жүргізілетін есеп жинақтамалы есеп деп аталынады.

«Жалдау міндеттемелері» шоты – негізгі, пассивтік есеп айырысу шоты. Кредиті бойынша кәсіпорынның ұзақ мерзімді жалға алынған НҚ үшін жалға берушіге берешегінің ай басындағы және соңындағы қалдығы көрсетіледі. Жалдау ақысының сомасы ағымдағы ай үшін есептелінеді.

Жалдау – бұл кәсіпорындар мен өзге мүліктік кешендер арасындағы шартқа негізделген түрде жерді, өзге табиғи ресурстарды және жалгердің шаруашылық немесе өзге қызметті өз бетінше жүзеге асыруына қажетті мүліктерді мерзімді, қайтарымды түрде пайдалануы. Жалдау нәтижесінде жалға беруші мен жалгер арасында жалдау шартына негізделген қатынастар пайда болады.

Жалға беруші – жалдау шарты мүлікті жалға беретін меншік иесі. Мүлікті жалға беруге меншік иесі өкілеттік берген органдар мен ұйымдар, сондай-ақ заңды және жеке тұлғалар жалға беруші бола алады.

Жалгер – бұл жалдау шарты бойынша мүлікті жалға алатын заңды немесе жеке тұлға. Заңды және жеке тұлғалар, біріккен кәсіпорындар, шетелдік заңды тұлғалар, халықаралық ұйымдар мен бірлестіктер жалгер болуы мүмкін.

Жалдау шарты – бұл тараптардың еркінділігі мен толық тең құқықтылығы негізінде жасалатын жалдау шартының талаптарына сай мүлікті жалға беру туралы жалгер мен жалға беруші арасындағы келісім. Мүлікті жалға беру меншік құқын беруге әкеп соқтырмайды.

Инвестициялар – кәсіпорынның табысты активтеріне (бағалы қағаздар, акциялар, облигациялар), жарғылық қорына және басқа кәсіпорынға салған ұзақ мерзімді (бір жылдан астам мерзімге) инвестициялары, өзге кәсіпорындарға берілген қарыздар көрсетіледі.

Калькуляция – шығындарды топтастыру мен сатып алынған материалдық құндылықтардың, әзірленген өнімдер мен атқарылған жұмыстардың өзіндік құнын анықтау әдісі. Өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау нормативтік құжаттармен реттелінеді.

Қолма-қол ақшаларсыз – чектер, пластикалық карточкалар электрондық аударымдар көмегімен пайдаланылатын клиенттердің шоттардағы сақтаған ақшалары (депозиттер).

Қолма-қол ақшаларсыз есеп айырысу – бұл ақшалай қаражаттарды төлеушілер мен алушылардың шоттарына байланысты жазбаша түрде жасалатын ақшалай есеп айырысулар.

Құжаттау – шаруашылық операцияларды қаражаттардың көмегімен олар жасалған сәтте және сол жерде бастапқы тіркеу. Құжат бухгалтерлік жазбалар үшін міндетті негіз болып саналады.

Қарапайым жазу – бір шоттың дебеті екінші шоттың кредитімен корреспонденцияланатын жазу.

Күрделі жазу – бір шоттың дебеті екі немесе одан да көп шоттардың кредитімен корреспонденцияланатын, бір шоттың кредиті екі немесе одан да көп шоттардың дебетімен корреспонденцияланатын бухгалтерлік жазу.

Көшірмелер – құжаттың барлық деректемелерін қайта шығару.

Қаржылық есеп беру – бұл кәсіпорынның есепті кезеңдегі қаржы шаруашылық қызметіне сипаттама беретін белгілі нысандарға топтастырылған көрсеткіштер жүйесі.

Құнды біркелкі (тікелей) есеппен шығару әдісі – объектінің амортизациялық құны ай сайын бірдей сомамен есептен шығарылады.

Құжаттар – кәсіпорындар мен адамдар арасындағы даулар кезіндегі жазбаша дәлелдеме.

Материалдық емес активтер – бұл құндық бағасы бар бірақ заттай құндылық болып табылмайтын ұзақ мерзімді (бір жылдан астам) салымның объектісі.

Несие – бұл пайыз төлеу және қайтару шартында уақытша пайдалануға (қарызға) берілетін ссудалық капитал қозғалысы.

Өндірістік әдіс – (амортизацияны орындалған жұмыстардың көлеміне үйлесімді есептеу) .

Резервтік капитал – бұл бап бойынша кәсіпорында қалыптасқан резервтік капиталдың қалдығы көрсетіледі.

Түгендеу – мүліктің нақты қолда барын бухгалтерлік есептің деректері бойынша заттай сәйкестігін тексерудің әдісі. Ол бухгалтерлік есеп деректерінің растығы мен кәсіпорын меншігінің сақталуын қамтамасыз ету мақсатымен жүргізіледі. Негізгі құралдар, тауарлы-материалдық

құндылықтар, ақша қаражаттары, аяқталмаған өндіріс, сауда кәсіпорнының тауарлары және басқалар түгенделуге тиіс.

Төлеуге есептелген шығындар – болжанбаған жағдайлар бойынша есептелген төлемдер.

Талдамалы шоттар – қорлардың және оның көздерінің жекелеген түрлерінің құрамдас бөліктерін есепке алуға арналған шоттар талдамалы шоттар деп аталады.

Типтік жоспары – бухгалтерлік есеп шоттарының кәсіпорынның қаржы-шаруашылық қызметін есепке алуға қажетті, экономикалық негізделген шоттардың жүйеленген тізілімі.

Түпнұсқа құжаттар – тиісті жолмен түпкілікті редакцияда ресімделген және қол қойылған құжаттар (түпнұсқа).

Түгендеу – бұл мүліктердің заттай нақты қолда барығ шоттарда көрсетілген бухгалтерлік есеп деректерімен сәйкестігін тексеру.

Үзінді – құжат бөлімінің көшірмесі.

Шоттар және екіжақты жазу – бұл шаруашылық операциясын әртүрлі шоттардың дебеті мен кредиті бойынша бірдей сомамен бір мезгілде көрсету.

Шаруашылық процесі – біртектес шаруашылық операцияларының жиынтығы деп аталады.

Шот – бұл ақпарат жинақтаушы. Кейіннен ол жинақталады және әр түрлі жинақ көрсеткіштер мен есептемелерді жасау үшін пайдаланылады.

Хронологиялық жазу – шаруашылық операциясының пайда болу мөлшеріне қарай жүргізілетін жазу.

Кіріспе

Бухгалтерлік есеп қаржылық және экономикалық операциялар туралы ақпаратты құжаттық жинау мен жүйелеуден тұрады, олардың нәтижелері есеп беру нысандарында көрсетілген, басқару тиімділігін арттыру мақсатында қаржылық-экономикалық талдау көзі болып табылады. Көрсеткіштердің әмбебаптығына байланысты бухгалтерлік ақпарат салалық және салааралық деңгейлерде ұйымдардың активтерін, міндеттемелерін, капиталын, кірістерін, шығыстары мен қаржылық нәтижелерін, сондай-ақ есепті кезеңдер бойынша талдайды.

Әдістемелік құрал "Бухгалтерлік және қаржылық есеп" пәндерінің оқытушыларына және «Есеп және аудит» мамандығында білім алушы студенттерге арналған.

Оқу құралының жедел мақсаты-қос жазу әдісін, есеп жүргізу принциптерін игеру, негізгі есеп беру формаларын қалыптастырудың техникасы мен логикасын меңгеру. Стратегиялық мақсаты - бухгалтерлік (қаржылық) есептілікті түсіндіру арқылы студенттердің ұйым капиталының айналымы туралы сыни ойлау қабілеттерін дамыту.

Әдістемелік құрал екі бөлімнен тұрады: бірінші бөлім «Бухгалтерлік есеп негіздері» пәнінің негізгі тақырыптарының тәжірибелік тапсырмаларын қамтиды, екінші бөлім «Қаржылық есеп» пәнінің негізгі тарауларының тәжірибелік тапсырмаларын қамтиды.

Әдістемелік құралда тәжірибелік жағдайлар келтірілген және бухгалтерлік (қаржылық) есептілікті жүргізу үшін бухгалтерлік есепте көрсеткіштерді қалыптастыру бойынша міндеттер қамтылған. Тапсырмаларды сәтті орындау үшін студенттерді заңнамалық және нормативтік құжаттарды зерттеуге бағыттайтын және мәселелерді шешу алгоритмін қамтитын нұсқаулық ұсынылады.

Бұл әдістемелік құрал студенттердің білімін тексеруге ғана емес, сонымен қатар аналитикалық ойлауды қалыптастыру, қаржылық есеп операцияларының нәтижелерін есептеу бойынша басқарушылық шешімдер қабылдауға көмек көрсетеді.

Пән: «Бухгалтерлік есеп негіздері»

1.1 тақырып: Шаруашылық есептің пайда болуы, оның түрлері. Кәсіпорын құралдарын жіктеу.

Тест сұрақтары 1 нұсқа.

1. Шаруашылық есептің даму тарихы жылға жуық
 - А. 6000
 - Б. 4000
 - С. 7500
 - Д. 4500
2. Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітапты кім жазды?
 - А. Рональдо Матечилли
 - Б. Лука Пачоли
 - С. Бернард Велинни
 - Д. дұрыс жауабы жоқ
3. Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітап қай жылы жазылды?
 - А.1565
 - Б.1492
 - С.1494
 - Д.1685
4. Шаруашылық есеп келесі түрлерге бөлінеді:
 - А.жедел оперативті, статистикалық, салық есебі
 - Б. жедел оперативті, статистикалық, басқару есебі
 - С. жедел оперативті, статистикалық, өндіріс есебі
 - Д. жедел оперативті, статистикалық, бухгалтерлік есебі
5. Шаруашылық әрекеттері мен процесстерін тікелей жұмыс жүргізіліп жатқан жерде басшылық жасау мақсатымен, оларды қадағалау мен бақылау үшін жүргізіледі.
 - А.жедел оперативті
 - Б.статистикалық
 - С. бухгалтерлік
 - Д. басқару
6. Жаппай қоғамдық құбылыстарды зерттеу және бақылау үшін жүргізіледі.
 - А.жедел оперативті
 - Б.статистикалық
 - С. бухгалтерлік
 - Д. басқару
7. Кәсіпорынның шаруашылық әрекеттерін құжаттарға үздіксіз , ақшалай бейнеде тіркеу арқылы жүргізіледі.
 - А.жедел оперативті
 - Б.статистикалық

- С. бухгалтерлік
Д. басқару
8. Кәсіпорынға тиесілі және уақытша кәсіпорынға тиесілі емес тауарлы материалдық құндылықтар мен ақша қаражаттар.
А. шаруашылық қондырғылар
Б. шаруашылық құндылықтар
С. өндірістік құралдар
Д. шаруашылық құралдары
9. Кәсіпорынның шаруашылық құралдары орналастырылуы бойынша келесі түрлерге бөлінеді:
А. Негізгі құралдар, материалдық емес активтер, айналым құралдары
Б. Негізгі құралдар, материалдық емес активтер, қондырғылар
С. Патенттер, материалдық емес активтер, айналым құралдары
Д. Көлік құралдар, материалдық емес активтер, айналым құралдары
10. Кәсіпорын құралдарын құрылу көздері бойынша келесі түрлерге жіктеледі:
А. меншікті капитал және несиелер
Б. меншікті капитал және міндеттемелер
С. меншікті капитал және дебиторлық берешек
Д. меншікті капитал және кредиторлық берешек

2 нұсқа.

1. Шаруашылық құралдары құрылу көздері бойынша қандай түрлерге жіктеледі:
А. меншікті капитал және несиелер
Б. меншікті капитал және міндеттемелер
С. меншікті капитал және дебиторлық берешек
Д. меншікті капитал және кредиторлық берешек
2. Шаруашылық құралдарының орналастырылуы бойынша түрлері:
А. Негізгі құралдар, материалдық емес активтер, айналым құралдары
Б. Негізгі құралдар, материалдық емес активтер, қондырғылар
С. Патенттер, материалдық емес активтер, айналым құралдары
Д. Көлік құралдар, материалдық емес активтер, айналым құралдары
3. Кәсіпорынға тиесілі және уақытша кәсіпорынға тиесілі емес тауарлы материалдық құндылықтар мен ақша қаражаттар
А. шаруашылық қондырғылар
Б. шаруашылық құндылықтар
С. өндірістік құралдар
Д. шаруашылық құралдары
4. Кәсіпорынның шаруашылық әрекеттерін құжаттарға үздіксіз, ақшалай бейнеде тіркеу арқылы жүргізетін есеп түрі?
А. жедел оперативті
Б. статистикалық

- С. бухгалтерлік
 Д. басқару
5. Жаппай қоғамдық құбылыстарды зерттейтін және бақылау үшін жүргізілетін есеп?
 А. жедел оперативті
 Б. статистикалық
 С. бухгалтерлік
 Д. басқару
6. Тікелей жұмыс жүргізіліп жатқан жерде басшылық жасау мақсатымен, оларды қадағалау мен бақылау үшін жүргізілетін есеп?
 А. жедел оперативті
 Б. статистикалық
 С. бухгалтерлік
 Д. басқару
7. Шаруашылық есеп қандай түрлерге бөлінеді?
 А. жедел оперативті, статистикалық, салық есебі
 Б. жедел оперативті, статистикалық, басқару есебі
 С. жедел оперативті, статистикалық, өндіріс есебі
 Д. жедел оперативті, статистикалық, бухгалтерлік есебі
8. Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітапты қай жылы жазылды?
 А. 1565
 Б. 1492
 С. 1494
 Д. 1685
9. Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітапты кім жазды?
 А. Рональдо Матечилли
 Б. Лука Пачоли
 С. Бернард Велинни
 Д. дұрыс жауабы жоқ
10. Шаруашылық есептің даму тарихы жылға жуық
 А. 6000
 Б. 4000
 С. 7500
 Д. 4500

Тест сұрақтарының жауаптары:

Сұрақ №	Жауабы	Сұрақ №	Жауабы
1	А	1	Б
2	Б	2	А
3	С	3	Д
4	Д	4	С
5	А	5	Б
6	Б	6	А
7	С	7	Д
8	Д	8	С

9	А	9	Б
10	Б	10	А

1.2 тақырып: Кәсіпорын құралдарының құрамы және орналастырылуы бойынша жіктеу.

№ 1 Блиц карточка

Берілген 10 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 7 сұрақтан төмен жауап бағасы «3»

№	Сұрақтар	Жауаптар
1	Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітапты кім жазды және қай жылы	
2	Шаруашылық есептің түрлері	
3	Кәсіпорынға тиесілі және уақытша кәсіпорынға тиесілі емес тауарлы материалдық құндылықтар мен ақша қаражаттары қалай таталады	
4	Кәсіпорынның шаруашылық құралдары орналастырылуы бойынша қандай түрлерге бөлінеді?	
5	Негізгі құралдарға не жатады?	
6	Белгілі бір нақтылы пішіні жоқ, тарататын ақшалай немесе зат түрінде нысаны болмайтын, бірақ ұйымның негізгі қызмет барысында немесе әкімшілік қызметінде ұзақ уақыт, бір жылдан артық қосымша табыс (пайда) әкеліп тұратын активтердің бір түрі.	
7	Ұйымдарда материалдық емес активтерге не жатады?	
8	Дебиторлық берешектер дегеніміз не?	
9	Есеп айырысу қаражаты былай бөлінеді.	
10	Айналымдағы саладағы құралдарға мыналар жатады:	

№ 1 Блиц карточка жауаптарымен

Берілген 10 сұраққа жұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 7 сұраққа жұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 7 сұрақтан төмен жауап бағасы «3»

№	Сұрақтар	Жауаптар
1	Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітапты кім жазды және қай жылы	1494 жылы, итальян математигі Лука Пачоли
2	Шаруашылық есептің түрлері	2. Жедел оперативті

		3. Статистикалық 4. Бухгалтерлік
3	Кәсіпорынға тиесілі және уақытша кәсіпорынға тиесілі емес тауарлы материалдық құндылықтар мен ақша қаражаттары қалай таталады	Шаруашылық құралдар
4	Кәсіпорынның шаруашылық құралдары орналастырылуы бойынша қандай түрлерге бөлінеді?	2. Негізгі құралдар 3. Материалдық емес активтер 4. Айналым құралдары
5	Негізгі құралдарға не жатады?	ғимараттар мен үйлер, машиналар мен жабдықтар, өлшеу және реттеу аспаптары мен қондырғылары, есептеу машиналары мен техникалары, көлік тасымалдау құралдары, шаруашылық құрал саймандары, есептеу техникасы, жер учаскелері, су және т.б. жатады
6	Белгілі бір нақтылы пішіні жоқ, тарататын ақшалай немесе зат түрінде нысаны болмайтын, бірақ ұйымның негізгі қызмет барысында немесе әкімшілік қызметінде ұзақ уақыт, бір жылдан артық қосымша табыс (пайда) әкеліп тұратын активтердің бір түрі.	Материалдық емес активтер
7	Ұйымдарда материалдық емес активтерге не жатады?	лицензиялық келісімдер, бағдарламалық қамтамасыз ету, патенттер, ұйымдастыру шығындары, гудвилл, сауда маркалары, авторлық құқықтар жатады.
8	Дебиторлық берешектер дегеніміз не?	кәсіпорынға басқа кәсіпорындардың және жеке тұлғалардың қарызы.
9	Есеп айырысу қаражаты былай бөлінеді.	сатып алушылармен есеп айырысу - есеп беруге тиісті тұлғалармен есеп айырысу - басқа дебиторлармен есеп айырысу.
10	Айналымдағы саладағы құралдарға мыналар жатады:	- Дайын өнім, Тауарлар, Кассадағы, банктегі есеп шоттардағы, валюталық шоттардағы қаражат; - Бағалы қағаздар, акциялар, облигациялар - Жолдағы ақша қаражаты

№ 2 Блиц карточка

Берілген 10 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 7 сұрақтан төмен жауап бағасы «3»

№	Сұрақтар	Жауаптар
1	Шаруашылық есеп қанша түрге бөлінеді	
2	Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші	

	кітапты кім және қай жылы жазды	
3	Ауызша түрде, телефонмен, факспен, жазбаша түрде берілетін есеп	
4	Жаппай қоғамдық құбылыстарды зерттеу және бақылау үшін жүргізіледі.	
5	Кәсіпорынның шаруашылық әрекеттерін құжаттарға үздіксіз ақшалай бейнеде тіркеу арқылы жүргізеді	
6	Материалдық өндіріс саласында ұзақ уақыт ағымында (бір жылдан көп) қызмет ететін материалдық активтер.	
7	Бір өндірістік кезең шегінде толық қолданылатын және сонымен қатар айналымға ұшырайтын құралдар?	
7	Бір нақтылы пішіні жоқ, тарататын ақшалай немесе зат түрінде нысаны болмайтын шаруашылық құралдары?	
8	Жеке немесе заңды тұлғалардың кәсіпорынға тиесілі борыштардың сомасы?	
9	Өндірістік саладағы айналым құралдарын мыналар жатады:	
10	Кәсіпорынның шаруашылық құралдары орналастырылуы бойынша келесі түрлерге бөлінеді:	

№ 2 Блиц карточка жауаптарымен

Берілген 10 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 7 сұрақтан төмен жауап бағасы «3»

№	Сұрақтар	Жауаптар
1	Шаруашылық есеп қанша түрге бөлінеді	3
2	Бухгалтерлік есеп туралы ең бірінші кітапты кім және қай жылы жазды	1494 жылы Итальян математигі Лука Пачоли
3	Ауызша түрде, телефонмен, факспен, жазбаша түрде берілетін есеп	Жедел оперативті
4	Жаппай қоғамдық құбылыстарды зерттеу және бақылау үшін жүргізіледі.	Статистикалық есеп
5	Кәсіпорынның шаруашылық әрекеттерін құжаттарға үздіксіз ақшалай бейнеде тіркеу арқылы жүргізеді	Бухгалтерлік есеп
6	Материалдық өндіріс саласында ұзақ уақыт ағымында (бір жылдан көп) қызмет ететін материалдық активтер.	Негізгі құралдар
7	Бір өндірістік кезең шегінде толық қолданылатын және сонымен қатар айналымға ұшырайтын құралдар?	Айналым құралдары
7	Бір нақтылы пішіні жоқ, тарататын	Материалдық емес активтер

	ақшалай немесе зат түрінде нысаны болмайтын шаруашылық құралдары?	
8	Жеке немесе заңды тұлғалардың кәсіпорынға тиесілі борыштардың сомасы?	Дебиторлық қарыз
9	Өндірістік саладағы айналым құралдарын мыналар жатады:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Өндірістік қорлар (шикізаттар, материалдар, отын, саймандар) ✓ Құрылыс материалдары; ✓ Бордақылауға байланған және өсіруге арналған жануарлар;
10	Кәсіпорынның шаруашылық құралдары орналастырылуы бойынша келесі түрлерге бөлінеді:	<ul style="list-style-type: none"> 1. Негізгі құралдар 2. Материалдық емес активтер 3. Айналым құралдары

1.3 тақырып: Кәсіпорын құралдарын құрамы және орналастырылуы және құрылу көздері

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Кестеде берілген кәсіпорын құралдарының тізімімен танысыңыздар.
2. Кестеде көрсетілген кәсіпорын құралдарын құрамы мен орналастырылуы және құрылу көздері бойынша жіктеңіздер.
3. Есептің шешімін кестеде көрсетіңіздер.

№	Аталуы	Сомасы
1.	Авторлық құқық	20000
2.	Патент	35000
3.	Компания ғимараты	1200000
4.	Қондырғылар	500000
5.	материалдар	421000
6.	Құрал саймандар	25000
7.	Дайын өнімдер	38000
8.	ЖШС-нің «Сэт транс» қарызы	635000
9.	Жолдаға ақша қаражаты	136000
10.	Есеп айырысу шотындағы қаражат	155000
11.	Акциялар	15000
12.	Жарғылық капитал	1 200000
13.	Резервтік капитал	35000
14.	Жыл аяғындағы таратылмаған табыс	40000
15.	Жұмысшы қызметкерлерге еңбекақы бойынша қарыз	25000
16.	Жер салығы	100000
17.	Ұзақ мерзімді банк несиесі	1200000
18.	Корпоративтік табыс салығы	25000
19.	Бюджетке салықтар бойынша қарыз	1500000
20.	ЖШС-гі «Восток Стройға» қарыз	25000
21.	Гудвилл	3 000 000
22.	Арнайы бюджеттен қаржы	2 000 000

Есеп шешімін рәсімдейтін кесте:

№	Құрамы мен орналасуы	сомасы	№	Құрылу көздері(пассив)	сомасы
---	----------------------	--------	---	------------------------	--------

	(актив)				
	Барлығы:	6165000		Барлығы:	6165000

Есеп шешімі:

№	Құрамы мен орналасуы (актив)	сомасы	№	Құрылу көздері (пассив)	сомасы
1.	Авторлық құқық	20000	1.	Акциялар	15000
2.	Патент	35000	2.	Жарғылық капитал	1 200000
3.	Компания ғимараты	1200000	3.	Резервтік капитал	35000
4.	Қондырғылар	500000	4.	Жыл аяғындағы таратылмаған табыс	40000
5.	материалдар	421000	5.	Жұмысшы қызметкерлерге еңбекақы бойынша қарыз	25000
6.	Құрал саймандар	25000	6.	Жер салығы	100000
7.	Дайын өнімдер	38000	7.	Ұзақ мерзімді банк несиесі	1200000
8.	ЖШС-нің «Сәт транс» қарызы	635000	8.	Корпоративтік табыс салығы	25000
9.	Жолдаға ақша қаражаты	136000	9.	Бюджетке салықтар бойынша қарыз	1500000
10.	Есеп айырысу шотындағы қаражат	155000	10.	ЖШС-гі «Восток Стройға» қарыз	25000
11.	Гудвилл	3000000	11.	Арнайы бюджеттен қаржы	2 000 000
	Жиынтығы:	6165000		Жиынтығы:	6165000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Шаруашылық құралдар анықтамасы?
2. Кәсіпорын құралдарын құрамы және орналастырылуы бойынша қалай жіктеледі?
3. Негізгі құралдар дегеніміз не?
4. Таблицадан негізгі құралдардың құрамын кіретін шаруашылық құралдарын атаңыз.
5. Айналым құралдары дегеніміз не?
6. Кестеден айналым құралдарын іріктеп көрсетіңіз.
7. Материалдық емес активтер дегеніміз не?
8. Кестедегі материалдық емес активтерді атаңыз.

1.4 тақырып: Ұйым мүлкін қалыптастыру көздері бойынша топтастыру

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Кестеде берілген кәсіпорын құралдарының тізімімен танысыңыз.
2. Кестеде берілген кәсіпорын құралдарын құрылу көздері бойынша жіктеңіз.
3. Есептің шешімін кестеде рәсімдеңіз.

№	Аталуы	Сомасы
1	Негізгі құралдар	890000
2	Негазгі құралдар амортизациясы	22 000
3	Таратылмаған табыс	145400
4	Жарғылық капитал	302 000
5	Тауарлар	154 000
6	Кассадағы ақша қаражаты	6000
7	Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	140 000
8	Жұмысшылар мен қызметкерлермен төлемақы бойынша есеп айырысу	45 000
9	Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу	120 000
10	Дебиторлармен есеп айырысу	49000
11	Кредиторлармен есеп айырысу	8 000
12	Материалдық емес активтер	1 300
13	Материалдар	54 000
14	Қондырғылар	20000
15	Есептуіш техника	10000
16	Отын	31600
17	Резервтік капитал	15000
18	Ұзақ мерзімді несиелер	16000
19	Қысқа мерзімді несиелер	20000
20	Шұжықтар	70000
21	Шпик	25000
22	«Казкоммерцбанктегі» несиелер	757500
24	Мекеме ғимараты	5 892000
25	Жеке табыс салығы	245650
26	Газ қондырғысы	856123
27	Халық банкісіндегі 20 жылғы алынған несие	6492473
	Жиынтығы:	

Есеп шешімін рәсімдейтін кесте:

Аталуы (актив)	сомасы	Аталуы (пассив)	сомасы

Жиынтығы:	8199023	Жиынтығы:	8199023

Есеп шешімі:

Аталуы (актив)	сомасы	Аталуы (пассив)	сомасы
1.Негізгі құралдар	890000	1. Негізгі құралдар амортизациясы	22000
2 .Тауарлар	154000	2.Таратылмаған табыс	145400
3.Кассадағы ақша қаражаты	6000	3.Жарғылық капитал	302000
4.Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	140000	4.Жұмысшылар мен қызметкерлермен төлемақы бойынша есеп айырысу	45000
5.Дебиторлармен есеп айырысу	49000	5. Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу	120000
6. Материалдық емес активтер	1300	6. Кредиторлармен есеп айырысу	8000
7. Материалдар	54000	7. Резервтік капитал	15000
8. Қондырғылар	20000	8.Ұзақ мерзімді неиселер	16000
9. Есептеуіш техника	10000	9. Ұзақ мерзімді неиселер	20000
10.Отын	31600	10. «Қазкоммерцбанктегі» несиелер	757500
11. Шұжықтар	70000	11.Жеке табыс салығы	245650
12. Шпик	25000	12.Халық банкісіндегі 20 жылғы алынған несие	6492473
13.Мекеме ғимараты	5 892000		
14.Газ қондырғысы	856123		
Жиынтығы:	8 199 023	Жиынтығы:	8 199 023

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Шаруашылық құралдар анықтамасы.
2. Кәсіпорын құралдары құрылым көздері бойынша қалай жіктеледі?
3. Жарғылық капитал дегеніміз не ?
4. Резервтік капитал дегеніміз не?
5. Қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді несиелер дегеніміз не?

1.5 тақырып: Қаржылық есеп пәнінің мазұны, қаржылық есеп әдісінің түсінігі.

Тест сұрақтары 1 нұсқа

1. Бухгалтерлік есеп мәліметтеріне заңдық күш беретін орындалған шаруашылық әрекеттері туралы жазбаша куәлік.
А. құжаттану

- Б. бухгалтерлік есеп
С. екі жақты жазу
Д. бухгалтерлік шоттар
2. Шаруашылық құралдары мен қаржылық міндеттемелердің нақты барын белгілі бір мерзімге бухгалтерлік есеп мәліметтерімен салыстыру жолымен анықтау.
А. құжаттану
Б. түгендеу
С. екі жақты жазу
Д. бухгалтерлік шоттар
3. Шаруашылық құралдарын, міндеттемелерді және шаруашылық әрекеттерін ақшалай түрде көрсету.
А. құжаттану
Б. түгендеу
С. бағалау
Д. бухгалтерлік шоттар
4. Өндіріліп дайындалған материалдық құндылықтардың өзіндік құнын анықтау үшін шығындарды топтастыру.
А. құжаттану
Б. түгендеу
С. бағалау
Д. калькуляциялау
5. Шаруашылық құралдарын екі жақты жазу әдістерімен біртекті белгілері бойынша топтастыру және есепке алу.
А. бухгалтерлік шоттар
Б. түгендеу
С. бағалау
Д. калькуляциялау
6. Шаруашылық әрекеттерді бір мезгілде бірдей сомда екі шотта көрсету.
А. бухгалтерлік шоттар
Б. екі жақты жазу
С. бағалау
Д. калькуляциялау
7. Белгілі бір мерзімге және ақшалай бағалаумен көрсетілген кәсіпорынның шаруашылық құралдарын экономикалық топтастыру және жалпылау әдісі.
А. бухгалтерлік шоттар
Б. екі жақты жазу
С. бухгалтерлік баланс
Д. калькуляциялау
8. Есепті кезеңге кәсіпорынның шаруашылық құралдарын, міндеттемелерінің қозғалысын және қаржылық жағдайын сипаттайтын белгілі кесте нысанында көрсетілген бухгалтерлік есеп көрсеткіштерінің жиынтығы.
А. бухгалтерлік шоттар
Б. екі жақты жазу

- С. бухгалтерлік баланс
 - Д. бухгалтерлік есеп
9. Бухгалтерлік есептің пәні шаруашылық субъектілерінің?
- А. шаруашылық қызметі
 - Б. шаруашылық әрекеті
 - С. шаруашылық құжаттары
 - Д. несие қозғалысы
10. Есептің қандай тәсілдердің және қандай әдістердің көмегімен жүргізілетіні туралы білім алу?
- А. Статистикалық есепті оқудың басты мақсаты
 - Б. Бухгалтерлік есепті оқудың басты мақсаты
 - С. жедел оперативті есептің басты мақсаты
 - Д. дұрыс жауабы жоқ

2 нұсқа

1. Есептің қандай тәсілдердің және қандай әдістердің көмегімен жүргізілетіні туралы білім алу?
- А. Статистикалық есепті оқудың басты мақсаты
 - Б. Бухгалтерлік есепті оқудың басты мақсаты
 - С. жедел оперативті есептің басты мақсаты
 - Д. дұрыс жауабы жоқ
2. Бухгалтерлік есептің пәні шаруашылық субъектілерінің?
- А. шаруашылық қызметі
 - Б. шаруашылық әрекеті
 - С. шаруашылық құжаттары
 - Д. несие қозғалысы
3. Есепті кезеңге кәсіпорынның шаруашылық ұұралдарын, міндеттемелерінің қозғалысын және қаржылық жағдайын сипаттайтын белгілі кесте нысанында көрсетілген бухгалтерлік есеп көрсеткіштерінің жиынтығы.
- А. бухгалтерлік шоттар
 - Б. екі жақты жазу
 - С. бухгалтерлік баланс
 - Д. бухгалтерлік есеп
4. Белгілі бір мерзімге және ақшалай бағалаумен көрсетілген кәсіпорынның шаруашылық құралдарын экономикалық топтастыру және жалпылау әдісі.
- А. бухгалтерлік шоттар
 - Б. екі жақты жазу
 - С. бухгалтерлік баланс
 - Д. калькуляциялау
5. Шаруашылық әрекеттерді бір мезгілде бірдей сомда екі шотта көрсету.
- А. бухгалтерлік шоттар
 - Б. екі жақты жазу
 - С. бағалау

- Д. калькуляциялау
6. Бухгалтерлік есеп мәліметтеріне заңдық күш беретін орындалған шаруашылық әрекеттері туралы жазбаша куәлік.
- А. құжаттану
 Б. бухгалтерлік есеп
 С. екі жақты жазу
 Д. бухгалтерлік шоттар
7. Шаруашылық құралдары мен қаржылық міндеттемелердің нақты барын белгілі бір мерзімге бухгалтерлік есеп мәліметтерімен салыстыру жолымен анықтау.
- А. құжаттану
 Б. түгендеу
 С. екі жақты жазу
 Д. бухгалтерлік шоттар
8. Шаруашылық құралдарын, міндеттемелерді және шаруашылық әрекеттерін ақшалай түрде көрсету.
- А. құжаттану
 Б. түгендеу
 С. бағалау
 Д. бухгалтерлік шоттар
9. Өндіріліп дайындалған материалдық құндылықтардың өзіндік құнын анықтау үшін шығындарды топтастыру.
- А. құжаттану
 Б. түгендеу
 С. бағалау
 Д. калькуляциялау
10. Шаруашылық құралдарын екі жақты жазу әдістерімен біртекті белгілері бойынша топтастыру және есепке алу.
- А. бухгалтерлік шоттар
 Б. түгендеу
 С. бағалау
 Д. калькуляциялау

Тест сұрақтарының жауаптары:

1 вариант сұрақтары	Жауабы	2 вариант сұрақтары	Жауабы
1	А	1	Б
2	Б	2	А
3	С	3	Д
4	Д	4	С
5	А	5	Б
6	Б	6	А
7	С	7	Б
8	Д	8	С
9	А	9	Д
10	Б	10	А

1.6 тақырып: Бухгалтерлік балансты құру

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Тәжірибелі жұмыс кестесіндегі мәліметтермен танысыңыздар.
2. Кестеде берілген мәліметтер бойынша «Шығыс Астық» ЖШС-нің 1.01.2020ж, балансын құрыңыздар.

Тәжірибелік жұмысты орындау үшін берілген мәліметтер:

№	Атауы	сомасы тенгемен
1	Кәсіпорын ғимараты	450000
2	Цемент	154000
3	Азық түлік тауарларф	364000
4	Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	12000
5	Кассадағы қаражат	160000
6	Жабдықтаушыларға қарыз	145000
7	Қысқа мерзімді банк займдары	210000
8	Бюджетке салықтар бойынша қарыздар	5000
9	Әлеуметтік сақтандыру салығы	211000
10	Жұмысшы қызметкерлерге төлемақы бойынша қарыз	40000
11	Есеп беруге тиісті тұлғалармен есеп айырысу	10000
12	Жарғылық капитал	459000
13	Таратылмаған табыт (өтелмеген залал)	60000

1.01 20__ жыл балансы

№	Актив	Сомасы	Пассив	Сомасы
1.	Кәсіпорын ғимараты	450000	Жабдықтаушыларға қарыз	145000
2.	Цемент	154000	Қысқа мерзімді банк займдары	210000
3.	Азық түлік тауарлары	364000	Бюджетке салықтар бойынша қарыздар	5000
4.	Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	12000	Әлеуметтік сақтандыру салығы	211000
5.	Кассадағы қаражат	160000	Жұмысшы қызметкерлерге төлемақы бойынша қарыз	40000
6.	Есеп беруге тиісті тұлғалармен есеп айырысу	10000	Жарғылық капитал	459000
7.			Таратылмаған табыт (өтелмеген залал)	60000
	Баланс сомасы:		Баланс сомасы:	

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Бухгалтерлік баланс анықтамасы?
2. Баланс қандай өлшеуіште құрылады?
3. Баланс қандай екі жаққа бөлінеді?
4. Баланстың активіндегі бөлімдерді атаңыз.

5. Баланстың пассивіндегі бөлімдерді атаңыз.
6. Баланс валютасы дегеніміз не?
7. Балансқа қол қоюшы тұлғаларды атаңыз?
8. Балансты тапсыру мерзімі?

1.7 тақырып: «Бухгалтерлік баланстың түсінігі, құрылымы, мазмұны»

Тест сұрақтары I – нұсқа

1. Бухгалтерлік баланс дегеніміз не?
 - А. Белгілі бір мерзімде және ақшалай түрде көрсетілген кәсіпорынның шаруашылық құралдарын экономикалық топтастыру және жалпылау әдісі.
 - В. Белгілі кесте нысанында көрсетілген бухгалтерлік есеп көрсеткіштерінің жиынтығы.
 - С. Шаруашылық құралдарын бір мезгілде, бір салада, бірдей сомада екі шотта көрсету.
 - Д. Өндіріліп дайындалған материалдық құндылықтардың өзіндік құнын анықтау үшін шығындарды топтастыру.
2. Бухгалтерлік баланс қалай бөлінеді?
 - А. Материалдық активтер, материалдық емес активтер
 - В. Актив, пассив
 - С. Жарғылықты капитал, резервті капитал
 - Д. Бухгалтерлік есеп және жедел есеп
3. Бухгалтерлік баланстың сол жағы атауы?
 - А) Актив В) Пассив С) Шоттар Д) Есеп
4. Бухгалтерлік баланстың оң жағының атауы?
 - А. Актив В. Пассив С. Шоттар Д. Есеп
5. Бухгалтерлік баланста актив пен пассив жиынтығы қалай болуы керек?
 - А. Актив үлкен В. Пассив үлкен С. Тең Д. Әрқалай
6. Бухгалтерлік баланс валютасы дегеніміз не?
 - А. Баланстағы әрбір айқындама
 - В. Актив пен пассив тепе-теңдігі
 - С. Екі жақты жазу
 - Д. Шоттарды есептеу
7. Баланс бабы дегеніміз не?
 - А. Баланстағы әрбір айқындама
 - В. Актив пен пассив тепе-теңдігі
 - С. Екі жақты жазу
 - Д. Шоттарды есептеу
8. Баланстың активінде қандай бөлімдер бар?
 - А. Қысқа және ұзақ мерзімді несиелер
 - В. Қысқа және ұзақ мерзімді міндеттемелер

- С. Қысқа және ұзақ мерзімді активтер
 - Д. Қысқа және ұзақ мерзімді пассивтер
9. Баланстың пассивінде қандай бөлімдер бар?
- А. Қысқа және ұзақ мерзімді міндеттемелер, капитал
 - В. Қысқа және ұзақ мерзімді активтер, капитал
 - С. Қысқа және ұзақ мерзімді пассивтер, капитал
 - Д. Қысқа және ұзақ мерзімді несиелер, капитал
10. Балансқа қол қоюшы тұлғаларды атаңыз?
- А. Барлық бухгалтерлер
 - В. Менеджерлер
 - С. Мекеме басшысы және бас бухгалтер
 - Д. Мекемедегі барлық жұмысшылар

II-нұсқа

1. Бухгалтерлік баланс қалай бөлінеді?
- А. Материалдық активтер, материалдық емес активтер
 - В. Актив, пассив
 - С. Жарғылықты капитал, резервті капитал
 - Д. Бухгалтерлік есеп және жедел есеп
2. Балансқа кім қол қояды?
- А. Барлық бухгалтерлер
 - В. Менеджерлер
 - С. Мекеме басшысы және бас бухгалтер
 - Д. Мекемедегі барлық жұмысшылар
3. Баланс бабы дегеніміз не?
- А. Баланстағы әрбір айқындама
 - В. Актив пен пассив тепе-теңдігі
 - С. Екі жақты жазу
 - Д. Шоттарды есептеу
4. Бухгалтерлік баланс дегеніміз не?
- А. Белгілі бір мерзімде және ақшалай түрде көрсетілген кәсіпорынның шаруашылық құралдарын экономикалық топтастыру және жалпылау әдісі.
 - В. Белгілі кесте нысанында көрсетілген бухгалтерлік есеп көрсеткіштерінің жиынтығы.
 - С. Шаруашылық құралдарын бір мезгілде, бір салада, бірдей сомада екі шотта көрсету.
 - Д. Өндіріліп дайындалған материалдық құндылықтардың өзіндік құнын анықтау үшін шығындарды топтастыру.
5. Бухгалтерлік баланста актив пен пассив жиынтығы қалай болуы керек?
- А. Актив үлкен В. Пассив үлкен С. Тең Д. Әрқалай
6. Бухгалтерлік баланстың сол жағы?
- А. Актив В. Пассив С. Шоттар Д. Есеп
7. Бухгалтерлік баланстың оң жағы?

- А. Актив В. Пассив С. Шоттар Д. Есеп
8. Бухгалтерлік баланс валютасы дегеніміз не?
- А. Баланстағы әрбір айқындама
 В. Актив пен пассив тепе-теңдігі
 С. Екі жақты жазу
 Д. Шоттарды есептеу
9. Баланстың активінде қандай бөлімдер бар?
- А. Қысқа және ұзақ мерзімді несиелер
 В. Қысқа және ұзақ мерзімді міндеттемелер
 С. Қысқа және ұзақ мерзімді активтер
 Д. Қысқа және ұзақ мерзімді пассивтер
10. Баланстың пассивінде қандай бөлімдер бар?
- А. қысқа және ұзақ мерзімді міндеттемелер, капитал
 В. қысқа және ұзақ мерзімді активтер, капитал
 С. қысқа және ұзақ мерзімді пассивтер, капитал
 Д. қысқа және ұзақ мерзімді несиелер, капитал

Тест сұрақтарының жауаптары:

I-нұсқа сұрақтары	жауабы	II-нұсқа сұрақтары	жауабы
1.	А	1.	В
2.	В	2.	С
3.	А	3.	А
4.	В	4.	А
5.	С	5.	С
6.	В	6.	А
7.	А	7.	В
8.	С	8.	В
9.	А	9.	С
10.	С	10.	А

Блиц карточка № 1

- Берілген 15-17 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»
 Берілген 10-14 сұраққа жұрыс жауап бағасы «4»
 Берілген 8-9 сұраққа жауап бағасы «3»
 Берілген 8 сұраққа дейін жұрыс жауап бағасы «2»

№	Мазмұны	Баланстың қай түрлеріне жатады
1.	Кәсіпорын алғаш рет құрылғанда жасайды	
2.	Шаруашылық құралдарының тізімі негізінде құрылады	
3.	Реттеуші баптарсыз жасалған бухгалтерлік баланс.	
4.	Тек бір ғана кәсіпорынның қызметін көрсетеді	
5.	Кәсіпорынның бағытына және оның жарғысына сәйкес жасалған баланс	

6.	Кәсіпорын таратылған және жабылған кезде жасалады	
7.	Кәсіпорынның құрамында тұрғын үй коммуналдық шаруашылығы, қосалқы ауыл шаруашылығы, көлік шаруашылығының бар болуы. Осы бөлімшелер бойынша жасалған баланс	
8.	Кәсіпорынның қызмет ету уақыты бойынша жасалады	
9.	Реттеуші баптары қосатын бухгалтерлік баланс («Негізгі құралдар тозуы», «материалдық еме активтердің амортизациясы»)	
10.	Заңды тұлғалар болып табылатын кәсіпорындар жасайды	
11.	Бухгалтерлік есептің мәліметтері негізінде жасалады	
12.	Кәсіпорынның бөлінуі кезінде жасалады	
13.	Өзара байланысты заңды дербес кәсіпорындардың баланстарын қосу жолымен жасалады.	
14.	Бірнеше кәсіпорындарды біріктірген кезде жасайды.	
15.	Есеп мәліметтерінің және түгендей жүргізу жолымен жасалады.	
16.	Кәсіпорындардың құрылымдық бөлімшелері (цехтар, филиалдар және т.б.)Жасайды.	
17.	Қаржылық есеп мынадай есеп берулерден тұрады:	

Блиц карточка жауабы

Берілген 15-17 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 10-14 сұраққа жұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 8-9 сұрақа жауап бағасы «3»

Берілген 8 сұраққа дейін жұрыс жауап бағасы «2»

№	Мазмұны	Баланстың қай түрлеріне жатады
1.	Кәсіпорын алғаш рет құрылғанда жасайды	кіріспе
2.	Шаруашылық құралдарының тізімі негізінде құрылады	инвентарлық
3.	Реттеуші баптарсыз жасалған бухгалтерлік баланс.	баланс нетто
4.	Тек бір ғана кәсіпорынның қызметін көрсетеді	біртекті баланс
5.	Кәсіпорынның бағытына және оның жарғысына сәйкес жасалған баланс	негізгі қызмет балансы
6.	Кәсіпорын таратылған және жабылған кезде жасалады	таратылу

7.	Кәсіпорынның құрамында тұрғын үй коммуналдық шаруашылығы, қосалқы ауыл шаруашылығы, көлік шаруашылығының бар болуы. Осы бөлімшелер бойынша жасалған баланс	негізгі емес қызмет балансы
8.	Кәсіпорынның қызмет ету уақыты бойынша жасалады	ағымдағы
9.	Реттеуші баптары қосатын бухгалтерлік баланс («Негізгі құралдар тозуы», «материалдық еме активтердің амортизациясы»)	баланс брутто
10.	Заңды тұлғалар болып табылатын кәсіпорындар жасайды	дербес
11.	Бухгалтерлік есептің мәліметтері негізінде жасалады	кітаптық
12.	Кәсіпорынның бөлінуі кезінде жасалады	бөлу
13.	Өзара байланысты заңды дербес кәсіпорындардың баланстарын қосу жолымен жасалады.	Жинақ баланстары-
14.	Бірнеше кәсіпорындарды біріктірген кезде жасайды.	қосылу
15.	Есеп мәліметтерінің және түгендей жүргізу жолымен жасалады.	бас баланс-
16.	Кәсіпорындардың құрылымдық бөлімшелері (цехтар, филиалдар және т.б.)Жасайды.	жеке баланс-
17.	Қаржылық есеп мынадай есеп берулерден тұрады:	Бухгалтерлік баланс Табыстар мен шығыстар туралы есеп Ақша қозғалысы туралы есеп Өз капиталындағы өзгерістер туралы есеп Есепке алу саясаты туралы ақпарат және түсіндірме жазба.

1.8 тақырып: Баланстың өзгерісінің типтері.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Тәжірибелі жұмыс тапсырмасымен танысыңыздар.
2. Шаруашылық операциясының мазмұны бойынша баланстың қай типтік өзгерісіне жататынын төмендегі кестеде анықтаңыздар.
 1. Жабдықтаушыларға есеп айырысу шотынан 1000000 теңге қарызды жабу үшін жіберілді.
 2. Жабдықтаушылардан 20000 теңгеге тауарлар келіп түсті, бірақ ақшасы әлі төленген жоқ.
 3. Дебиторлардан кассаға 10 000 теңге келіп түсті.
 4. Кассаға есеп айырысу шотынан жұмысшыларға төлемақы төлеу үшін 40000 теңге келіп түсті.
 5. Кассадан 40 000 теңге жұмысшыларға төлемақы төленді.

6. Жабдықтаушылардан 60000 теңгеге материалдар келіп түсті, бірақ ақшасы әлі төленген жоқ.
7. Есеп айырысу шотынан жабдықтаушыларға 20 000 теңге жіберілді.
8. Резервтік капиталға таратылмаған табыстан 50 000 теңге жіберілді.
9. Кассаға есеп беруші тұлғадан 2000 теңге қалдық қайтарылды.
10. Есеп айырысу шотынан 3000 теңге бюджетке қарыз төленді.
11. Кассадан жеке есеп беруші тұлғаға 2000 теңге берілді.
12. Есеп айырысу шотынан 20 000 мың теңге қысқа мерзімді несиені төлеу үшін жіберілді.

Тапсырма жауабын рәсімдейтін кесте:

Операция нөмірі	Баланстың өзгеруінің типтері
1	IV
2	III
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

Тапсырманың дұрыс жауабы:

Операция нөмірі	Баланстың өзгеруінің типтері
1	IV
2	III
3	I
4	I
5	IV
6	III
7	IV
8	II
9	I
10	IV
11	I
12	IV

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары?

1. Баланс қандай өлшеуіште құрылады?
2. Баланс қандай екі жаққа бөлінеді?
3. Баланс валютасы дегенімі не?
4. Балансқа кімдер қол қояды?
5. I тип өзгерісі баланстың қай жағында болады?
6. II тип өзгерісі баланстың қай жағында болады?
7. III тип өзгерісі баланстың қай жағында болады?

8. IV тип өзгерісі баланстың қай жағында болады?

Төменде берілген кестеде бухгалтерлік баланстың шаруашылық операциялар ықпалынан өзгеруін және теңдеуін анықтаңыздар

№	Мазмұны	Өзгеру типтері
1.	3 600 0000 тенгеге акциялар сатып алынды. Ақшасы есеп айырысу шотынан төленді	
2.	Кәсіпорынның есепайырысу шотына сатып алушылардан 890 мың тенге түсті	
3.	Резарвтік капиталды толтыру үшін есеп айырысу шотына 2 млн тенге түсті.	
4.	Қолма қол 360 мың тенгеге бағдарламалық қамтамасыздандыру сатып алынды.	
5.	Кассада жұмысшыларға 230 мың тенге еңбекақы төленді	
6.	Мердігерлерге есеп айырысу шотынан 500 мың тенге жіберілді.	
7.	Салық салу органдарына 65 мың тенге әлеуметтік салық есепайырысу шотынан жіберілді.	
8.	Жарғылық капиталды толтыру мақсатында кассаға 160 мың тапсырылды.	
9.	Жаңа ұйымдастырылғын кәсіпорынға жарғылық капитал ретінде 500 мың тенгеге бағдарламалық қамтамасыздандыру кіргізілді.	
10.	Жарғылық капиталдаың қатысушылардың салымдарынан 42000 тенге негізгі құралдар алынды	
11.	Кәсіпорын есеп айырысу шотына банктен 300 000 тенге қысқа мерзімді несие түсті.	
12.	Есептелген еңбекақидан зейнетақы қорына 45000 тенге ұсталынды	
13.	Есеп айырысу шотынан банкке 500 мың тенге қысқа мерзімді несие төленді.	
14.	Есеп айырысу шотынан кәсіпорын жабдықтаушыларға 260 мың тенге жіберліген материалдар үшін төледі.	

Тапсырманың жауабы:

№	Мазмұны	Өзгеру типтері
1.	3 600 0000 тенгеге акциялар сатып алынды. Ақшасы есеп айырысу шотынан төленді	А+А- (1)
2.	Кәсіпорынның есепайырысу шотына сатып алушылардан 890 мың тенге түсті	А+А- (1)
3.	Резарвтік капиталды толтыру үшін есеп айырысу шотына 2 млн тенге түсті.	А+ П+ (3)
4.	Қолма қол 360 мың тенгеге бағдарламалық қамтамасыздандыру сатып алынды.	А+А+ (1).
5.	Кассада жұмысшыларға 230 мың тенге еңбекақы төленді	П-А- (4)
6.	Мердігерлерге есеп айырысу шотынан 500 мың тенге жіберілді.	П- А- (4)
7.	Салық салу органдарына 65 мың тенге әлеуметтік	П- А- (4)

	салық есепайырысу шотынан жіберілді.	
8.	Жарғылық капиталды толтыру мақсатында кассаға 160 мың тапсырылды.	А+П+ (3).
9.	Жаңа ұйымдастырылғын кәсіпорынға жарғылық капитал ретінде 500 мың тенгеге бағдарламалық қамтамасыздандыру кіргізілді.	А+П+ (3)
10.	Жарғылық капиталдаың қатысушылардың салымдарынан 42000 тенге негізгі құралдар алынды	П- А- (4)
11.	Кәсіпорын есеп айырысу шотына банктен 300 000 тенге қысқа мерзімді несие түсті.	П+А+ (3)
12.	Есептелген еңбекақыдан зейнетақы қорына 45000 тенге ұсталынды	П-П+ (3)
13.	Есеп айырысу шотынан банкке 500 мың тенге қысқа мерзімді несие төленді.	П- А- (4).
14.	Есеп айырысу шотынан кәсіпорын жабдықтаушыларға 260 мың тенге жіберліген материалдар үшін төледі.	П-А- (4)

Блиц карточка

15 сұраққа жауап бағасы «5»

10-14 сұраққа жауап бағасы «4»

7-9 сұраққа жауап бағасы «3»

6 сұрақтан төмен жауап бағасы «2»

№	Сұрақ	Жауап
1	Шаруашылық әрекеттерінің нәтижесінде баланс баптарындағы өзгерістердің сипатына байланысты шаруашылық әрекеттерін неше топқа (типке) бөлуге болады.	
2	Шаруашылық әрекеттерінің бірінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	
3	Шаруашылық әрекеттерінің екінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	
4	Шаруашылық әрекеттерінің үшінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	
5	Шаруашылық әрекеттерінің төртінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	
6	А+А- баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	
7	А- П - баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	
8	П+П- баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	
9	А+П+ баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	
10	Баланстың қай типінде баланстың қортынды сомасы өзгереді (көбейеді) –баланстың валютасы өзгермейді.	
11	Баланстың қай типінде баланстың қортынды сомасы өзгереді (азаяды) –баланстың валютасы өзгермейді.	
12	Баланстың қай типінде баланстың қортынды сомасы	

	өзгермейді –баланстың валютасы өзгермейді.	
13	Баланстың қорытынды сомасының тепе-теңдігі қалай аталады	
14	Баланстың активінде неше бөлім бар	
15	Баланстың пассивінде неше бөлім бар	

Блиц карточкам жауабы

15 сұраққа жауап бағасы «5»

10-14 сұраққа жауап бағасы «4»

7-9 сұраққа жауап бағасы «3»

6 сұрақтан төмен жауап бағасы «2»

№	Сұрақ	Жауап
1	Шаруашылық әрекеттерінің нәтижесінде баланс баптарындағы өзгерістердің сипатына байланысты шаруашылық әрекеттерін неше топқа (типке) бөлуге болады.	4
2	Шаруашылық әрекеттерінің бірінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	Активтің 2 бабы
3	Шаруашылық әрекеттерінің екінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	Пассивтің 2 бабы
4	Шаруашылық әрекеттерінің үшінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	Активтің 1 бабы Пассивтің 1 бабы
5	Шаруашылық әрекеттерінің төртінші типінде баланстың қай баптары қатысады?	Активтің 1 бабы Пассивтің 1 бабы
6	А+А- баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	1 ші
7	А- П - баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	4 ші
8	П+П- баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	2 ші
9	А+П+ баланс баптарындағы өзгерістердің нешінші типіне жатады?	3 ші
10	Баланстың қай типінде баланстың қортынды сомасы өзгереді (көбейеді) –баланстың валютасы өзгермейді.	3 ші
11	Баланстың қай типінде баланстың қортынды сомасы өзгереді (азаяды) –баланстың валютасы өзгермейді.	4 ші
12	Баланстың қай типінде баланстың қортынды сомасы өзгермейді –баланстың валютасы өзгермейді.	1-2 ші
13	Баланстың қорытынды сомасының тепе-теңдігі қалай аталады	Баланс валютасы
14	Баланстың активінде неше бөлім бар	2
15	Баланстың пассивінде неше бөлім бар	3

1.9 тақырып: Бухгалтерлік шоттарды ашу.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Тәжірибелі жұмыс тапсырмасымен танысыңыздар.

2. 2020 жылдың 1 қаңтарына ЖШС «Шығыс Астық» АҚ бухгалтерлік балансын құрыңыздар.

3. Құрылған баланс негізінде бухгалтерлік шоттарды ашыңыздар және бастапқы қалдықты енгізіңіздер.

№	Шаруашылық құралдарының атауы	Сомасы
1.	Материалдық емес активтер	42000
2.	Негізгі құралдар	178000
3.	Материалдар	54000
4.	Тауарлар	154000
5.	Жарғылық капитал	230000
6.	Таратылмаған табыс (залал)	172000
7.	Дебиторлармен есеп айырысу	6000
8.	Кассадағы ақша қаражаты	1000
9.	Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	140000
10.	Жабыдқтаушылар және мердігерлермен есеп айырысу	120000
11.	Жұмысшылармен есеп айырысу	45000
12.	Кредиторлармен есеп айырысу	8000

Есеп шешімін рәсімдейтін кесте:

Актив	Сомасы	Пассив	Сомасы
Баланс жиынтығы:	575000	Баланс жиынтығы:	575000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары?

1. Баланс қандай екі жаққа бөлінеді?
2. Баланс валютасы дегеніміз не?
3. Баланс қандай өлшеуіште жасалады?
4. Шоттарды ашу тәртібін айтып беріңіз?
5. Активтік шоттарда бастапқы қалдық қай жаққа енгізіледі?
6. Пассивтік шоттарда бастапқы қалдық қай жаққа енгізіледі?
7. Бастапқы қалдықты енгізгеннен кейінгі қадам?
8. Соңғы қалдық активті және пассивті шоттарда қалай есептелінеді.

Есептің шешімі:\

Актив	Сомасы	Пассив	Сомасы
Материалдық емес активтер	42000	Жарғылық капитал	230000

Негізгі құралдар	178000	Таратылмаған табыс (залалдар)	172000
Материалдар	54000	Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу	120000
Тауарлар	154000	Жұмысшылармен есеп айырысу	45000
Дебиторлармен есеп айырысу	6000	Кредиторлармен есеп айырысу	8000
Касса	1000		
Есеп айырысу шотындағы қаражат	140000		
Баланс жиынтығы:	575000	Баланс жиынтығы:	575000

Шот «Материалдық есеп активтер»		Шот «Негізгі құралдар»	
1.01.2020ж. Бқ-42000		1.01.2020ж. Бқ-178000	
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Материалдар»		Шот «Тауарлар»	
1.01.2020ж.Бқ-54000		1.01.2020ж. Бқ-154 000	
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Дебиторлармен есеп айырысу»		Шот «Касса»	
1.01.2020ж.Бқ-6 000		1.01.2020ж.Бқ-1 000	
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Есеп айырысу шоты»		Шот «Жарғылық капитал»	
1.01.2020ж. Бқ-140 000		1.01.2020ж. Бқ-230 000	
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Таратылмаған табыс»		Шот «Жабдықтаушылармен және мердігерлермен есеп айырысу»	
	1.01.2020ж. Бқ-172 000		1.01.2020ж. Бқ-120 000
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Жұмысшылармен есеп айырысу»		Шот «Кредиторлармен есеп айырысу»	
	1.01.2020ж.		1.01.2020ж.

	Бқ-45 000	Бқ-8 000
Айналым-	Айналым-	Айналым-

1.10 тақырып: Шоттар бойынша операциялар жазу.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Қаңтар айындағы шаруашылық операцияларын хронологиялық журналға тіркеңіздер.
2. Ашылған және бастапқы қалдығы енгізілген бухгалтерлік шоттарда шаруашылық әрекеттерді екі жақты жазу әдісімен көрсетіңіз.
3. Дебеттік және кредиттік айналымдарды есептеңіз.

Шаруашылық операциялары мазмұны:

1. Есеп айырысу шотынан жабдықтаушыларға 100000 теңге аударылды.
2. Жабдықтаушылардан 20000 теңгеге тауарлар келіп түсті, есеп айырысылған жоқ.
3. Кассаға дебиторлардан 1000 теңге түсті.
4. Кассаға есеп айырысу шотынан жұмысшылармен есеп айырысуға 40 000 теңге түсті.
5. Кассадан жұмысшыларға 40000 теңге еңбекақы төленді.
6. Жабдықтаушылардан 60000 теңгеге материалдар келіп түсті, есеп айырысылған жоқ.
7. Таратылмаған табыстан 20000 теңге құрылтайшылардың шешімі бойынша жарғылық капиталдың ұлғаюына жіберілді.
8. Кассаға 2000 теңге дебиторлық қарыз қайтарылды .

Хронологиялық тіркеу журналы

№	Шаруашылық операциялар	Шоттар корреспонденциясы		Сомасы
		Дебет	Кредит	

--	--	--	--

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары.

1. Шоттарды ашу тәртібі қандай?
2. Бастапқа қалдықты жазу тәртібі.
3. Шаруашылық операцияларын жазу тәртібі.
4. Екі жақты жазу әдісі қалай қолданылды?
5. Дебеттік айналым деген не?
6. Кредиттік айналым деген не?
7. Айналымды санау тәртібі және ерекшелігі?

Есептің шешімі:

Хронологиялық тіркеу журналы

№	Шаруашылық операциялар	Шоттар корреспонденциясы		Сомасы
		Дебет	Кредит	
1	Есеп айырысу шотынан жабдықтаушыларға қаражат аударылды	«Жабдықтаушылармен есеп айырысу»	«Есеп айырысу шоты»	100 000
2	Жабдықтаушылардан тауарлар келіп түсті, есеп айырысқан жоқ.	«Тауарлар»	«Жабдықтаушылармен есеп айырысу»	20 000
3	Кассаға дебиторлардан қаражат түсті.	«Касса»	«Жеке тұлғамен есеп айырысу»	1000
4	Кассаға есеп айырысу шотынан жұмысшылармен есеп айырысуға қаражат түсті.	«Касса»	«Есеп айырысу шоты»	40 000
5	Кассадан жұмысшыларға еңбекақы төленді.	«Жұмысшылармен есеп айырысу»	«Касса»	40000
6	Жабдықтаушылардан материалдар келіп түсті, есеп айырысқан жоқ.	«Материалдар»	«Жабдықтаушылармен есеп айырысу»	60000
7	Таратылмаған табыстан құрылтайшылардың шешімі бойынша жарғылық капиталдың қаражат ұлғаюына жіберілді.	«Таратылмаған табыс»	«Жарғылық капитал»	20000
8	Кассаға дебиторлық қарыз қайтарылды	«Касса»	«Жеке тұлғамен есеп айырысу»	00

Бухгалтерлік шоттарда шаруашылық әрекеттерді екі жақты жазу әдісімен көрсету.

Дебеттік және кредиттік айналымдарды есептеу.

Шот «Материалдық есем активтер»		Шот «Негізгі құралдар»	
1.01.2020ж.Бқ-42000		1.01.2020ж.Бқ178000	

Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Материалдар»		Шот «Тауарлар»	
1.01.2020ж.Бқ-54000 1) 60000		1.01.2020ж. Бқ-154 000 1) 20000	
Айналым-60000	Айналым-	Айналым-20000	Айналым-

Шот «Дебиторлармен есеп айырысу»		Шот «Касса»	
1.01.2020ж.Бқ-6 000		1.01.2020ж.Бқ-1 000 1)1000 2)40000 3)2000	
	1)1000 2)2000		1)40000
Айналым-	Айналым-3000	Айналым-43000	Айналым-40000

Шот «Есеп айырысу шоты»		Шот «Жарғылық капитал»	
1.01.2020ж. Бқ-140 000			1.01.2020ж.Бқ230 000 1)20000
	1) 100000 2) 40000		
Айналым-	Айналым-140000	Айналым-	Айналым-20000

Шот «Таратылмаған табыс»		Шот «Жабдықтаушылармен және мердігерлемен есеп айырысу»	
	1.01.2020ж. Бқ-172 000		1.01.2020ж. Бқ-120 000
1)20000		1) 100000	1) 20000 2) 60000
Айналым-20000	Айналым-	Айналым-100000	Айналым-80000

Шот «Жұмысшылармен есеп айырысу»		Шот «Кредиторлармен есеп айырысу»	
	1.01.2020ж. Бқ-45 000		1.01.2020ж. Бқ-8 000
1) 40000			
Айналым-40000	Айналым-	Айналым-	Айналым-

1.11 тақырып: Бухгалтерлік шоттарды жабу.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Алдын ала ашылған және айналымдары есептелген бухгалтерлік шоттарды жауып соңғы қалдықты формула бойынша есептеңіздер.
2. Жабылған шоттардың негізінде «Шығыс -Астық» ЖШС 2020 жылғы 1 ақпанына бухгалтерлік баланс құрыңыздар.

Шот «Материалдық есем активтер»		Шот «Негізгі құралдар»	
1.01.2017ж.Бқ- 42000		1.01.2017ж.Бқ- 178000	
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-

Шот «Материалдар»		Шот «Тауарлар»	
1.01.2017ж.Бқ- 54000 1)60000		1.01.2017ж.Бқ- 154 000 1)20000	
Айналым-60000	Айналым-	Айналым-20000	Айналым-

Шот «Дебиторлармен есеп айырысу»		Шот «Касса»	
1.01.2017ж.Бқ- 6 000		1.01.2017ж.Бқ- 1 000 1)1000 2)40000 3)2000	1)40000
Айналым-	Айналым-3000	Айналым-43000	Айналым-40000

Шот «Есеп айырысу шоты»		Шот «Жарғылық капитал»	
1.01.2017ж.Бқ- 140 000			1.01.2017ж.Бқ- 230 000 1)20000
Айналым-	3) 100000 4) 40000 Айналым-140000	Айналым-	Айналым-20000

Шот «Таратылмаған табыс»		Шот «Жабдықтаушылармен және мердігерлермен есеп айырысу»	
	1.01.2017ж.Бқ- 172 000		1.01.2017ж.Бқ- 120 000 20000 60000
1)20000		1) 100000	
Айналым-20000	Айналым-	Айналым-100000	Айналым-80000

Шот «Жұмысшылармен есеп айырысу»		Шот «Кредиторлармен есеп айырысу»	
	1.01.2017ж.Бқ- 45 000		1.01.2017ж.Бқ- 8 000
1) 40000			

Айналым-40000	Айналым-	Айналым-	Айналым-

2020 жылдың 01 ақпанының бухгалтерлік балансы:

Актив	Сомасы тенге	Пассив	Сомасы тенге
Баланс жиынтығы:	515000	Баланс жиынтығы:	515000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Шоттарды жабу тәртібі қандай?
2. Соңғы қалдықты шығару тәртібі?
3. Активті шотта соңғы қалдықты есептеу формуласы?
4. Пассивті шотта соңғы қалдықты есептеу формуласы?
5. Бухгалтерлік балансты жасау тәртібі?
6. Бухгалтерлік баланстың валютасы деген не?
7. Бухгалтерлік баланстың активінде неше бөлім бар?
8. Бухгалтерлік баланстың пассивінде неше бөлім бар?
9. Бухгалтерлік балансқа қол қоятын лауазымды тұлғаларды атаңыз.

Есептің шешімі:

Шот «Материалдық емес активтер»		Шот «Негізгі құралдар»	
Бқ- 1.01.20__ж 42000		Бқ- 1.01.20__ж 178000	
Айналым-	Айналым-	Айналым-	Айналым-
Сқ 1.02.200_ж 42000		Сқ 1.02.200_ж 178000	

Дт	Шот«Материалы»	Кт	Дт	Шот «Тауарлар»	Кт
Бқ 1.01.20__ж 54000			Бқ 1.01.20__ж 154 000		
1) 60 000			1) 20 000		
Айналым- 60000	Айналым-		Айналым- 20000	Айналым-	

Сқ 1.02.200_ж 114 000		Сальдо 1.02.200_ж 174 000	
Дт «Дебиторлармен есеп айырысу» Бқ 1.01.20_ж 6 000	Кт 1) 1 000 2) 2 000	Дт Шот«Кассадағы қаражат » Бқ 1.01.20_ж 1 000 1) 1 000 2) 40 000 3) 2 000	Кт 1) 40 000
Айналым -	Айналым 3 000	Айналым 43 000	Айналым 40 000
Сқ 1.02.20_ж 3 000		Сальдо 1.02.20_ж 4 000	

Дт Шот «Есеп айырысу шоты » Бқ 1.01.20_ж 140 000	Кт 100 000 40 000	Дт Шот «Жарғылық капитал» Бқ1.01.200_ж 230 000 1) 20 000	Кт
Айналым -	Айналым 140 000	Айналым:-	Айналым – 20 000
Сқ 1.02.200_ж		Сқ 1.02.200_ж 250 000	

Дт Шот «Таратылмаған табыс» 1) 20 000	Кт Бқ 1.01.200_ж 172 000	Дт Шот «Жабдықтаушылармен мердігерлермен есеп айырысу» 1) 100 000	Кт Бқ 1.01.20_ж 120 000 1)20 000 2) 60 000
Айналым 20 000	Айналым -	Айналым : 100 000	Айналым- 80 000
	Сқ 1.02.20_ж 152 000		Сқ 1.02.200_ж 100 000

Дт Шот «Жұмысшылармен есеп айырысу» 1) 40 000	Кт Бқ 1.01.20_ж 45 000	Дт Шот «Кредиторлармен есеп айырысу» Бқ 1.01.20_ж 8 000	Кт
Айналым 40 000	Айналым	Айналым-	Айналым -
	Сқ 1.02.20_ж 5 000		Сқ 1.02.20_ж 8 000

2020 жылғы 1 ақпанының балансы:

Актив	Сома тенге	Пассив	Сома тенге
Материалдық емес активтер	42000	Жарғылық капитал	250000
Негізгі құралдар	178000	Таратылмаған табыс (залалдар)	152000
Материалдар	114000	Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу	100000
Тауарлар	174000	Жұмысшылармен есеп айырысу	5000
Дебиторлармен есеп айырысу	3000	Кредиторлармен есеп	8000

		айырысу	
Касса	4000		
Баланс жиынтығы:	515000	Баланс жиынтығы:	515000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Баланс қандай екі жаққа бөлінеді?
2. Баланстың активіне кіретін шаруашылық құралдары?
3. Баланс пассивіне орналасатын шаруашылық құралдары?
4. Баланс валютасы дегеніміз не?
5. Баланс қандай өлшеуіште құрылады?
6. Шоттарды ашу тіртібін айтып беріңіз?

1.12 тақырып Шоттардың құрылуы мен мазмұны.

Екі жақты жазу

Тест сұрақтары.

1 нұсқа

1. Шаруашылық құралдарын екі жақты жазу әдістерімен біртекті белгілері бойынша топтастыру және есепке алу.

- А. шоттар
- Б. баланс
- С. түгендеу
- Д. құжаттау

2. Бухгалтерлік шотты сызба түріндежақты кесте ретінде көрсетуге болады.

- А. үш жақты
- Б. екі жақты
- С. төрт жақты
- Д. дұрыс жауап жоқ

3. Шоттың сол жағы қалай аталады

- А. корреспонденция
- Б. жазба
- С. Дт
- Д. Кт

4. Шоттың сол жағы қалай аталады

- А. корреспонденция
- Б. жазба
- С. Дт
- Д. Кт

5. Бухгалтерлік шоттар қандай түрлерге бөлінеді

- А. активті
- Б. пассивті
- С. дебетті

- Д. А+Б
6. Активті шоттарда қаралады
 А. негізгі құралдар
 Б. құрылу көздері бойынша
 С. орналастырылуы бойынша
 Д. жарғылық капитал
7. Пассивті шоттарда қаралады
 А. негізгі құралдар
 Б. құрылу көздері бойынша
 С. орналастырылуы бойынша
 Д. жарғылық капитал
8. Шоттармен жұмыс неден басталады
 А. бастапқы қалдықты тіркеуден
 Б. соңғы қалдықты тіркеуден
 С. айналымды тіркеуден
 Д. соңғы қалдықты шығарудан
9. Активті шоттар соңғы қалдығын есептеу формуласы
 А. $Bқ + Kт \text{ айн} - Dт \text{ айн}$
 Б. $Bқ + Dт \text{ айн} - Kт \text{ айн}$
 С. $Cқ + Dт \text{ айн} - Kт \text{ айн}$
 Д. Дұрыс жауап жоқ
10. Пассивті шоттар соңғы қалдығы есептеу формуласы
 А. $Cқ + Dт \text{ айн} - Kт \text{ айн}$
 Б. $Bқ + Dт \text{ айн} - Kт \text{ айн}$
 С. $Bқ + Kт \text{ айн} - Dт \text{ айн}$
 Д. Дұрыс жауап жоқ

Тест сұрақтарының жауабы:

Сұрақтар	Жауабы
1	А
2	Б
3	С
4	Д
5	Д
6	С
7	Б
8	А
9	Б
10	С

1.13 тақырып: «Жинақтау шоттарын ашу»

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Төмендегі кестеде берілген кәсіпорын құралдарының негізінде мекеменің бастапқы балансын құрыңыз.

2. Баланстың негізінде жинақтау шоттарын ашыңыз және шаруашылық операцияларын тіркеу журналын толтырыңыз.
3. Жинақтау шоттарының айналымын есептеңіз және шоттарды жабыңыз.

Шаруашылық операциялары:

1. Есеп айырысу шотынан кассаға сатып алушылардан 100 000 тенге келіп түсті.
2. Есеп айырысу шотына қысқа мерзімді несие 300 000 тенге аударылды.
3. Жабдықтаушылардан есептеуіш техника 159000 тенге келіп түсті.
4. Жабдықтаушыларға есеп айырысу шотынан 159000 тенге жіберілді
5. Жұмысшыларға кассадан 45000 тенге төлемақы төленді.
6. Негізгі құралдар сатып алушыларға жіберілді 550000 тенге

№	Аталуы	Сомасы, теңгемен
1	Негізгі құралдар	990000
2	Негазгі құралдар амортизациясы	22 000
3	Таратылмаған табыс	145400
4	Жарғылық капитал	302 000
5	Тауарлар	154 000
6	Кассадағы ақша қаражаты	16000
7	Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	340 000
8	Жұмысшылар мен қызметкерлермен төлемақы бойынша есеп айырысу	45 000
9	Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу	120 000
10	Дебиторлармен есеп айырысу	49000
11	Кредиторлармен есеп айырысу	8 000
12	Материалдық емес активтер	1 300
13	Материалдар	54 000
14	Қондырғылар	20000
15	Есептеуіш техника	10000
16	Отын	31600
17	Резервтік капитал	115000
18	Ұзақ мерзімді несиелер	973500
19	Қысқа мерзімді несиелер	30000
20	Дайын өнімдер	95000
	Жиынтығы:	3521800

Шаруашылық операцияларын тіркеу журналы

№	Шаруашылық операциялар	Шоттар корреспонденциясы		Сомасы
		Дебет	Кредит	
1	Есеп айырысу шотынан кассаға сатып алушылардан 100 000 тенге келіп түсті.			
2	Есеп айырысу шотына қысқа мерзімді несие 300 000 тенге аударылды.			
3	Жабдықтаушылардан			

	есептеуіш техника 159000 тенге келіп түсті.			
4	Жабдықтаушыларға есеп айырысу шотынан 159000 тенге жіберілді			
5	Жұмысшыларға кассадан 45000 тенге төлемақы төленді.			
6	Негізгі құралдар сатып алушыларға жіберілді 550000 тенге			
	Жиынтығы			

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Жинақтау шоты дегеніміз не?
2. Жинақтау шоттарында ақпарат қандай түрде беріледі?
3. Жинақтау шоттарында есеп қандай өлшемде жүргізіледі?
4. Жинақтау шоттарында жүргізілетін есеп қалай аталады.
5. Жинақтау шоттарына көмекші ретінде қандай шоттар ашылады?

Есептің шешімі:

Аталуы (актив)	Сомасы, теңгемен	Аталуы (пассив)	Сомасы, теңгемен
1.Негізгі құралдар	990000	1. Негізгі құралдар амортизациясы	22000
2.Тауарлар	154000	2.Таратылмаған табыс	145400
3.Кассадағы ақша қаражаты	16000	3.Жарғылық капитал	302000
4.Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	340000	4.Жұмысшылар мен қызметкерлермен төлемақы бойынша есеп айырысу	45000
5.Дебиторлармен есеп айырысу	49000	5. Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу	120000
6. Материалдық емес активтер	1300	6. Кредиторлармен есеп айырысу	8000
7. Материалдар	54000	7. Резервтік капитал	115000
8. Қондырғылар	20000	8. Ұзақ мерзімді несиелер	973500
9. Есептеуіш техника	10000	9. Қысқа мерзімді несиелер	30000
10.Отын	31600		
11. Дайын өнімдер	95000		
Жиынтығы:	1760900	Жиынтығы:	1760900

Шаруашылық операцияларын тіркеу журналы

№	Шаруашылық операциялар	Шоттар корреспонденциясы		Сомасы
		Дебет	Кредит	
1	Есеп айырысу шотынан кассаға сатып алушылардан келіп түсті.	Касса	Есеп айырысу шоты	100 000
2	Есеп айырысу шотына қысқа мерзімді несие аударылды.	Есеп айырысу шоты	Қысқа мерзімді несие	300 000

3	Жабдықтаушылардан есептеуіш техника келіп түсті.	Есептеуіш техника	Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есе айырысу	159000
4	Жабдықтаушыларға есеп айырысу шотынан жіберілді	Жабдықтаушылар мен мердігерлер	Есеп айырысу шоты	159000
5	Жұмысшыларға кассадан төлемақы төленді.	Жұмысшылармен есеп айырысу	Касса	45000
6	Негізгі құралдар сатып алушыларға жіберілді	Сатып алушылар	Негізгі құралдар	550000
	Жиынтығы			

Дт	Шот «Тауарлар»	Кт	Дт	Шот «Негізгі құралдар»	Кт
Бқ-154000			Бқ-990000		
				1)550 000	
Айналым-Сқ-154000	Айналым-		Айналым-Сқ-440 000		Айналым-550000

Шот «Касса»		Дт	Шот «Есеп айырысу»	Кт
Бқ-16000		Бқ-340		
1)100 000	3) 45000	1) 300000		1)100 000
				2)159 000
Айналым-100000	Айналым-45000	Айналым-300 000		Айналым-259 000
Сқ 215000		Сқ-41340		

Дт	Шот «Дебиторлармен есеп айырысу»	Кт	Дт	Шот «Материалдық емес актив»	Кт
Бқ-49000			Бқ-1300		
Айналым-Сқ-49000	Айналым-		Айналым-Сқ-1300		Айналым-

Дт	Шот «Материалдар»	Кт	Дт	Шот «Қондырғылар»	Кт
Бқ-54000			Бқ-20000		
Айналым-Сқ-54 000	Айналым-		Айналым-Сқ-20000		Айналым-

Дт	Шот «Есептеуіш техника»	Кт	Дт	Шот «Отын»	Кт
Бқ-10000			Бқ-31600		
1)159000					
Айналым-159000	Айналым-		Айналым-Сқ-31600		Айналым-
Сқ-169 000					

Дт	Шот «Дайын өнімдер»	Кт	Дт	Шот «Негізгі құрал амортиз»	Кт
Бқ-95000				Бқ-22000	

Айналым- Сқ-95 000	Айналым- Айналым- Айналым- Айналым- Сқ-22000	Айналым- Айналым- Айналым- Айналым- Сқ-22000
Дт Шот «Таратылмаған табыс» Кт	Бқ-172 000 1)159 000	Дт Шот «Жабдықтаушылармен және мердігерлемен есеп айырысу» Кт Бқ-120 000 1)159000
Айналым- Сқ-172 000	Айналым- Айналым-159 000 Сқ-172 000	Айналым- 159 000 Сқ-120 000
Дт Шот «Жұмысшылармен есеп айырысу» Кт	Бқ-45 000	Дт Шот «Кредиторлармен есеп айырысу» Кт Бқ-8 000
1)45 000	Айналым- Сқ- 0	Айналым- Сқ-8000
Айналым-45 000	Айналым- Сқ- 0	Айналым- Сқ-8000
Дт Шот «Сатып алушылар» Кт	Дт Шот «Қысқа мерзімді несиелер» Кт	Кт Бқ-30000 1)300000
1)550000	Айналым- Айналым- Айналым- Сқ-550 000	Айналым 300 000 Сқ-330 000

1.14 тақырып: «Жинақтау және талдау шоттары және олардың өзара байланыстары»

Тест сұрақтары

1. Шаруашылық құралдары, міндеттемелері мен шаруашылық әрекеттері туралы жинақталған мәліметтерді беретін шоттаршоттары деп аталады.

А. жинақтау (синтетикалық)

Б.талдау (аналитикалық)

С.бухгалтерлік шоттар

Д.активтік және пассивтік шоттар

2. Жинақтау шоттарында жүргізілген есеп есебі деп аталады..

А.талдау

Б. жинақтау

С.бухгалтерлік

Д.салық

3. Жинақтау шоттарының мазмұнын шаруашылық құралдарын және әрекеттерінің жеке түрлері бойынша нақтылайтын, заттай, ақшалай және еңбек өлшегіштерімен көрсететін шоттар шоттары деп аталады.

- А. активтік
- Б. жинақтау (синтетикалық)
- С. талдау (аналитикалық)
- Д. пассивтік

4. Талдау шоттары мынадай неше түрге бөлінеді:

- А. бес
- Б. төрт
- С. үш
- Д. екі

5. Талдау шоттарын жүргізуді талап етпейтін шоттар шоттар деп аталады.

- А. қарапайым
- Б. күрделі
- С. активтік
- Д. субшоттар

6. Талдау шоттарын жүргізуді қажет ететін шоттар шоттар деп аталады

- А. қарапайым
- Б. күрделі
- С. активтік
- Д. субшоттар

7. Шоттар бірнеше кезектегі шоттарға бөлінеді:

- А. 1 кезек – жинақтау, екінші кезек талдау, үшінші кезек субшоттар
- Б. 1 кезек – субшоттар, екінші кезек талдау, үшінші кезек жинақтау
- С. 1 кезек – жинақтау, екінші кезек субшоттар, үшінші кезек талдау шоттары
- Д. 1 кезек – талдау, екінші кезек жинақтау, үшінші кезек субшоттар

8. Талдау шоттары мынадай екі түрге бөлінеді:

- А. сомалық, активті сомалық
- Б. сандық, жинақтау
- С. сомалық, талдау
- Д. сомалық, сандық сомалық

9. Материалдық құндылықтар шоттарын тек қана ақшалай өлшемде ғана емес, сонымен қатар заттай өлшемде есепке алып отырып әрбір материалдың атауы бойынша нақтылай отырып, оларды дамыту үшін ашылады.

- А. сандық-сомалық талдау шоттары
- Б. сандық сомалық жинақтау шоттары
- С. сандық бухгалтерлік шоттар
- Д. сомалық бухгалтерлік шоттар

10. Талдау шоттарында жүргізілген есеп деп аталады.

- А. жинақтау есебі
- Б. талдау есебі

- С. нақтылау есебі
 Д. сомалық есеп

Тест сұрақтарының жауабы:

Сұрақ №	Жауабы
1	А
2	Б
3	С
4	Д
5	А
6	Б
7	С
8	Д
9	А
10	Б

Блиц карточка № 1

- Берілген 8 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»
 Берілген 6-7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»
 Берілген 4-5 сұраққа дұрыс жауап бағасы «3»
 Берілген 4 сұрақтан төмен дұрыс жауап бағасы «2»

№	Мазмұны	Баланстың қай түрлеріне жатады
1.	Шаруашылық құралдары, міндеттемелері мен шаруашылық әрекеттері туралы жинақталған мәліметтерді беретін қалай аталады.	
2.	Материалдық құндылықтар шоттарын тек қана ақшалай өлшемде ғана емес, сонымен қатар заттай өлшемде есепке алып отырып әрбір материалдың атауы бойынша нақтылай отырып, оларды дамыту үшін ашылатын шоттар қалай аталады?	
3.	Жинақтау шоттарының мазмұнын шаруашылық құралдарын және әрекеттерінің жеке түрлері бойынша нақтылайтын, заттай, ақшалай және еңбек өлшегіштерімен көрсететін шоттар қалай деп аталады.	
4.	Шоттар бірнеше кезектегі шоттарға бөлінеді:	
5.	Талдау шоттарында жүргізілген есептің атауы	
6.	Талдау шоттарын жүргізуді қажет ететін шоттар атауы.	
7.	Талдау шоттарын жүргізуді талап етпейтін шоттар атауы.	
8.	Жинақтау шоттарында жүргізілген есеп	

атауы	
-------	--

Блиц карточка № 1 жауабы

Берілген 8 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 6-7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 4-5 сұраққа дұрыс жауап бағасы «3»

Берілген 4 сұрақтан төмен дұрыс жауап бағасы «2»

№	Мазмұны	Баланстың қай түрлеріне жатады
1.	Шаруашылық құралдары, міндеттемелері мен шаруашылық әрекеттері туралы жинақталған мәліметтерді беретін қалай аталады.	жинақтау (синтетикалық)
2.	Материалдық құндылықтар шоттарын тек қана ақшалай өлшемде ғана емес, сонымен қатар заттай өлшемде есепке алып отырып әрбір материалдың атауы бойынша нақтылай отырып, оларды дамыту үшін ашылатын шоттар қалай аталады?	Сандық-сомалық
3.	Жинақтау шоттарының мазмұнын шаруашылық құралдарын және әрекеттерінің жеке түрлері бойынша нақтылайтын, заттай, ақшалай және еңбек өлшегіштерімен көрсететін шоттар қалай деп аталады.	Талдау (аналитикалық)
4.	Шоттар бірнеше кезектегі шоттарға бөлінеді:	1 кезек – жинақтау, екінші кезек субшоттар, үшінші кезек талдау шоттары
5.	Талдау шоттарында жүргізілген есептің атауы	Талдау есебі
6.	Талдау шоттарын жүргізуді қажет ететін шоттар атауы.	күрделі
7.	Талдау шоттарын жүргізуді талап етпейтін шоттар атауы.	қарапайым
8.	Жинақтау шоттарында жүргізілген есеп атауы	Жинақтау (синтетикалық)

Блиц карточка № 2

Берілген 8 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 6-7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 4-5 сұраққа жауап бағасы «3»

Берілген 4 сұрақтан төмен жауап бағасы «2»

№	Мазмұны	Жауабы
1.	Жинақтау және талдау шоттарының арасында тура байланыстың мағынасы неде?	
2.	Жинақтау шоттары деген не?	

3.	Қарапайым шоттар дегеніміз не?	
4.	Күрделі шоттар деп аталады	
5.	Талдау есебін қалай түсінесіз?	
6.	Жинақтау шоттарында жүргізілген есеп атауы	
7.	Талдау шоттары неше түрге бөлінеді және атауларын атаңыз.	
8.	Талдау (аналитикалық) шоттары деп аталады.....	

Блиц карточка № 2 жауабы

Берілген 8 сұраққа дұрыс жауап бағасы «5»

Берілген 6-7 сұраққа дұрыс жауап бағасы «4»

Берілген 4-5 сұраққа дұрыс жауап бағасы «3»

Берілген 4 сұрақтан төмен дұрыс жауап бағасы «2»

№	Мазмұны	Жауабы
1.	Жинақтау және талдау шоттарының арасында тура байланыстың мағынасы неде?	жинақтау шотының қалдығы мен айналымының сомасы, барнеше талдау шоттарының қалдығы мен айналым сомасының тең болып келеді
2.	Жинақтау шоттары деген не?	Шаруашылық құралдары, міндеттемелері мен шаруашылық әрекеттері туралы жинақталған мәліметтерді беретін шоттар.
3.	Қарапайым шоттар дегеніміз не?	Талдау шоттарын жүргізуді талап етпейтін шоттар.
4.	Күрделі шоттар деп аталады	Талдау шоттарын жүргізуді қажет ететін шоттар .
5.	Талдау есебін қалай түсінесіз?	Талдау шоттарында жүргізілген есеп.
6.	Жинақтау шоттарында жүргізілген есеп атауы	Жинақтау есебі
7.	Талдау шоттары неше түрге бөлінеді және атауларын атаңыз.	Талдау шоттары екі түрге бөлінеді: - Сомалық; - Сандық сомалық.
8.	Талдау (аналитикалық) шоттары деп аталады.....	Жинақтау шоттарының мазмұнын шаруашылық құралдарын және әрекеттерінің жеке түрлері бойынша нақтылайтын, заттай, ақшалай және еңбек өлшегіштерімен көрсететін шоттар.

1.15 тақырып: Айналым ведомостары

Тест сұрақтары.

1 нұсқа

1. Шаруашылық құралдарының және құрылу көздерінің айналымын және қалдықтарын тіркеуге алады.....
- А) төлемақы ведомостары
 - Б) айналым ведомостары
 - В) бухгалтерлік баланс
 - Г) дұрыс жауап жоқ.
2. Айналым ведомостары неше түрге бөлінеді?
- А) 5
 - Б) 3
 - В) 4
 - Г) 2
3. Жинақтау шоттарының негізінде құрылады.....
- А) талдау шотының ведомосы
 - Б) жинақтау шотының ведомосы
 - В) бухгалтерлік баланс
 - Г) есеп тіркегіштері
4. Жинақтау шоттары бойынша айналым ведомосының ерекшелігі.....
- А) тең жиынтығы бар қосарланған үш бағанның болуы
 - Б) тең жиынтығы бар қосарланған екі бағанның болуы
 - В) тең жиынтығы бар қосарланған алты бағанның болуы
 - Г) тең жиынтығы бар бағамның жоқтығы
5. Жинақтау шотының айналым ведомосы қандай өлшеуіштер негізінде құрылады?
- А) сандық
 - Б) сомалық
 - В) сандық сомалық
 - Г) сомалық және сандық сомалық
6. Айналым ведомосының бірінші қосарланған теңеуінде не көрсетіледі?
- А) айлық айналым
 - Б) соңғы қалдық
 - В) айлық айналымның
 - Г) бастапқы қалдық
7. Талдау шоттарының негізінде құрылады.....
- А) талдау шотының ведомосы
 - Б) жинақтау шотының ведомосы
 - В) бухгалтерлік баланс
 - Г) есеп тіркегіштері
8. Айналым ведомосының екінші қосарланған теңеуінде қандай көрсеткіш көрсетіледі?
- А) бастапқы қалдық
 - Б) баланстың көрсеткіштері
 - В) айлық айналым
 - Г) дұрыс жауап жоқ
9. Жинақтау шоттары бойынша айналым ведомосы.....

- А) келесі есепті кезеңге баланс жасау үшін қолданылады.
 - Б) есеп тіркегіштерін жасау үшін
 - В) құжаттарды толтыру үшін
 - Г) счет фактураны толтыру үшін
10. Айналым ведомосының үшінші қосарланған теңеуінде не көрсетіледі?
- А) бастапқы қалдық
 - Б) айдың айналымы
 - В) шоттың атауы
 - Г) соңғы қалдық

2 нұсқа

1. Айналым ведомосының бірінші қосарланған теңеуінде не көрсетіледі?
- А) айлық айналым
 - Б) соңғы қалдық
 - В) айлық айналымның
 - Г) бастапқы қалдық
2. Шаруашылық құралдарының және құрылу көздерінің айналымын және қалдықтарын тіркеуге алады.....
- А) төлемақы ведомостары
 - Б) айналым ведомостары
 - В) бухгалтерлік баланс
 - Г) дұрыс жауап жоқ.
3. Айналым ведомостары неше түрге бөлінеді?
- А) 5
 - Б) 3
 - В) 4
 - Г) 2
4. Жинақтау шотының айналым ведомосы қандай өлшеуіштер негізінде құрылады?
- А) сандық
 - Б) сомалық
 - В) сандық сомалық
 - Г) сомалық және сандық сомалық
5. Айналым ведомосының үшінші қосарланған теңеуінде не көрсетіледі?
- А) бастапқы қалдық
 - Б) айдың айналымы
 - В) шоттың атауы
 - Г) соңғы қалдық
6. Айналым ведомосының екінші қосарланған теңеуінде қандай көрсеткіш көрсетіледі?
- А) бастапқы қалдық
 - Б) баланстың көрсеткіштері
 - В) айлық айналым

- Г) дұрыс жауап жоқ
7. Жинақтау шоттарының негізінде құрылады.....
- А) талдау шотының ведомосы
 Б) жинақтау шотының ведомосы
 В) бухгалтерлік баланс
 Г) есеп тіркегіштері
8. Жинақтау шоттары бойынша айналым ведомосы.....
- А) келесі есепті кезеңге баланс жасау үшін қолданылады.
 Б) есеп тіркегіштерін жасау үшін
 В) құжаттарды толтыру үшін
 Г) счет фактураны толтыру үшін
- 9) Жинақтау шоттары бойынша айналым ведомосының ерекшелігі.....
- А) тең жиынтығы бар қосарланған үш бағанның болуы
 Б) тең жиынтығы бар қосарланған екі бағанның болуы
 В) тең жиынтығы бар қосарланған алты бағанның болуы
 Г) тең жиынтығы бар бағамның жоқтығы
10. Талдау шоттарының негізінде құрылады.....
- А) талдау шотының ведомосы
 Б) жинақтау шотының ведомосы
 В) бухгалтерлік баланс
 Г) есеп тіркегіштер

Тест сұрақтарының жауаптар:

Сұрақтың №	Жауабы 1 вариант	Жауабы 2 вариант
1	Б	Г
2	Г	Б
3	Б	Г
4	А	Б
5	Б	Г
6	Г	В
7	А	Б
8	В	А
9	А	А
10	Г	А

1.16 тақырып: Жинақтау шоттары бойынша айналым ведомостарын құру

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. №9,10,11 тәжірибелік жұмыстың көрсеткіштерін колданып отырып ЖШС «Шығыс Астық» АҚ жинақтау шоттарының айналым ведомосын құрыңыздар.

2. Айналым ведомосы бағамдарының жиынтығының сомасын есептеңіздер.

шот №	Шоттар атауы	1.01.20__ж шоттардың бастапқы қалдығы	Қантар айының шоттар айналымы	1.02.20__ж шоттардың соңғы қалдығы
-------	--------------	---------------------------------------	-------------------------------	------------------------------------

		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
	Жиынтығы :	575000	575000	283000	283000	515000	515000

Тәжірибе жұмысының бекіту сұрақтары:

1. Айналым ведомостары дегеніміз не?
2. Айналым ведомосының бақылау мағынасы неде?
3. Айналым ведомостарын құру тәртібін айтып беріңіз.
4. Бірінші бағамды толтырғанда ақпарат қайдан алынады?
5. Екінші бағамды толтырғанда ақпарат қайдан алынады?
6. Үшінші бағамды толтырғанда ақпарат қайдан алынады?
7. Айналым ведомосын құру мақсаты?

Есептің шешімі:

шот №	Шоттар атауы	1.01.20__ж шоттардың бастапқы қалдығы		Қантар айының шоттар айналымы		1.02.20__ж шоттардың соңғы қалдығы	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
2730	Материалдық емес активтер	42000				42000	
2410	Негізгі құралдар	178000				178000	
1310	Материалдар	54000		60000		114000	
1330	Тауарлар	154000		20000		174000	
5030	Жарғылық капитал		230000		20000		250000
5610	Таратылмаған табыс (залал)		172000	20000			152000
1270	Дебиторлармен есеп айырысу	6000			3000	3000	
1010	Кассадағы ақша қаражаты	1000		43000	40000	4000	

1030	Есеп айырысу шотындағы ақша қаражаты	140000			140000	00	
3310	Жабдықтаушылар және мердігерлермен есеп айырысу		120000	100000	80000		100000
3350	Жұмысшылармен есеп айырысу		45000	40000			5000
3380	Кредиторлармен есеп айырысу		8000				8000
	Жиынтығы :	575000	575000	283000	283000	515000	515000

1.17 тақырып: Талдау шоттары бойынша айналым ведомосын құруға тәжірибелік жұмыс.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. «Жеткізушілер және мердігерлерге қысқа мерзімді берешек» жинақтау шотын ашыңыздар және 2020 жылдың ақпан айының 1-не бастапқы қалдықты енгізіңіздер. **120000 тенге.**
2. Келіп түскен тауарлар үшін жеткізушілерге **80000** тенге тағайындалды.
3. Жеткізушілерге тауарлар үшін **100 000** тенге жіберілді.
4. Ашылған жинақтау шотына талдау шоттарын ашыңыздар.
5. Шаруашылық әрекеттерін талдау шоттарында көрсетіңіздер, айналымдарды есептеңіздер.
6. Соңғы қалдықты талдау шоттары бойынша есептеңіздер.
7. Жабылған талдау шоттары бойынша айналым ведомосын құрыңыздар.

Тапсырма:

1. «Жеткізушілер мен мердігерлерге беретін қысқа мерзімді кредиторлық берешек» шотында 2020 жылды 1-ші аңтарына бастапқы қалдық **120 000** мың тенге көлемінде келесі жабдықтаушылардың арасында есептелді:

- 1) ЖШС «Онал» -13000 тенге
- 2) ЖШС «Роза» -25000 тенге
- 3) ЖШС «Сауле»- 16000 тенге
- 4) ЖШС «Мурагер» -35000 тенге
- 5) ЖШС «Зарина» -8000 тенге
- 6) ЖШС «Валеас»- 8000 тенге.
- 7) ЖШС «СМОКК»- 8000 тенге
- 8) ЖШС «Аргымак»- 7000 тенге

Барлығы: 120 000 тенге

II. Келіп түскен тауарлар үшін келесі жеткізушілерге 80000 тенге тағайындалды :

1. ЖШС «Онал» -3000 тенге
2. ЖШС «Роза» -2000 тенге
3. ЖШС «Сауле»- 3000 тенге

4. ЖШС «Мурагер» -25000 тенге
5. ЖШС «Зарина» -15000 тенге
6. ЖШС «СМОКК»- 23000 тенге
7. ЖШС «Аргымак»- 9000 тенге

Барлығы: 80 000 тенге

III. Төмендегі жеткізушілерге тауарлар үшін 100000 тенге жіберілді :

1. ЖШС «Онал» -12000 тенге
2. ЖШС «Роза» -22000 тенге
3. ЖШС «Сауле»- 12000 тенге
4. ЖШС «Мурагер» -24000 тенге
5. ЖШС «Зарина» -16000 тенге
6. ЖШС «Валеас»- 7000 тенге.
7. ЖШС «Аргымак»- 7000 тенге

Барлығы: 100 000 тенге.

«Жабдықтаушылар және мердігерлермен есеп айырысу» жинақтау шотына ашылған талдау шоттарының айналым ведомосы.

№	Шоттар атауы	Бастапқы қалдық		Ай бойынша айналым		Соңғы қалдық	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1.							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
	Жиыны :						

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

Талдау шоттары бойынша айналым ведомосының қандай түрлері бар?

1. Талдау шоттарының айналым ведомосының ерекшеліктері?
2. Тәжірибелік жұмыс бойынша қандай жинақтау шотына талдау шоттары ашылды?
3. Жинақтау шотына көмекші ретінде қанша талдау шоты ашылды?
4. Ашылған шоттар активті немесе пассивті ме?
5. Талау шоттарымен жұмыс атқару тәртібін атаңыз?

Есептің шешімі:

1. «Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу» синтетикалық шотын ашамыз. Шот бойынша 45000 тенге бастапқы қалдықты енгіземіз . Дебеттік және кредиттік айналымдарды шотта бейнелейміз және соңғы қалдықты есептейміз.

Дт «Жабдықтаушылар мен мердігерлермен Кт
есеп айырысу»

	Бқ-45000
2) 25000	1) 25000
Айналым- 25 000	Айналым- 25 000
	Сқ-45 000

Дт	шот	« Онал»	Кт	Дт	«Роза»	Кт
		Бқ- 3000			Бқ-5000	
2) 2000		1) 3000		2) 2000	1) 2000	
Айналым - 2000		Айналым - 3000		Айналым - 2000	Айналым - 2000	
		Сқ - 4 000			Сқ - 5 000	

Дт	« Сауле»	Кт	Дт	«Мурагер»	Кт
	Бқ-6000			Бқ-5000	
2) 2000	1) 3000		2) 4000	1) 5000	
Айналым - 2000	Айналым - 3000		Айналым - 4000	Айналым - 5000	
	Сқ - 7 000			Сқ - 6 000	

Дт	« Зарина»	Кт	Дт	«Смокк»	Кт
	Бқ-3000			Бқ-8000	
2) 6000	1) 5000			1) 3 000	
Айналым - 6000	Айналым - 5000		Айналым -	Айналым - 3 000	
	Сқ -2 000			Сқ - 11 000	

Дт	« Аргымак »	Кт	Дт	«Валеас»	Кт
	Бқ-7000			Бқ-8 000	
2) 7000	1) 4000		2) 2000	1) 2000	
Айналым - 2000	Айналым - 3000		Айналым - 2000	Айналым - 2000	
	Сқ - 4 000			Сқ - 6 000	

«Жабдықтаушылар мен мердігерлермен есеп айырысу» синтетикалық шотына құрылған аналитикалық шоттар айналым ведомосы

№	Шоттар атауы	Айдың басына бастапқы қалдық		Ай бойынша айналым		Айдың аяғына соңғы қалдық	
		Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
1.	ЖШС«Онал»		3000	2000	3000		4000
2	ЖШС «Роза»		5000	2000	2000		5000
3	ЖШС «Сауле»		6000	2000	3000		7000
4	ЖШС «Мурагер»		5000	4000	5000		2000
5	ЖК «Зарина»		3000	6000	5000		2000
6	ЖК «Валеас»		8000	2000			6000
7	ЖК «Смокк»		8000		3000		11000
8	ЖШС «Аргымак»		7000	7000	4000		4000
	Жиынтығы:		45000	25000	25000		45000

1.18 тақырып: Шоттардың жіктелу қағидалары.
Шоттарды экономикалық мазмұны

Тест сұрақтары.

1 нұсқа

1. Шоттарды меңгеруді жеңілдету үшін оларды белгілі бір жүйеге, яғни біртектес топқа біріктіру.....?
 - А) жинақтау
 - Б) талдау
 - С) тіркеу
 - Д) жіктеу
2. Шоттар экономикалық мазмұны бойынша қанша топқа бөлінеді?
 - А) екі
 - Б) үш
 - С) төрт
 - Д) бес
3. Шаруашылық құралдары есебінің шоттары қанша топқа бөлінеді:
 - А) төрт
 - Б) екі
 - С) бес
 - Д) үш
4. Шаруашылық құралдарының құрылу көздері бойынша шоттар қанша топқа бөлінеді?
 - А) үш
 - Б) екі
 - С) бес
 - Д) төрт
5. Шаруашылық процесстері есебінің шоттары қанша топқа бөлінеді?
 - А) екі
 - Б) үш
 - С) бес
 - Д) төрт
6. Өндіруге қажетті еңбек заттарымен кәсіпорынды қамту үшін белгілі бір әрекеттердің жиынтығы...?
 - А) дайындау процесі
 - Б) өндіріс процесі
 - С) сату процесі
 - Д) тіркеу процесі
7. Шикізат пен материалдарды табу мен өңдеу бойынша және оларды дайын өнімге айналуы бойынша әрекеттердің кешенді жиыны....?
 - А) дайындау процесі
 - Б) өндіріс процесі
 - С) сату процесі

Д) тіркеу процесі

8. Кәсіпорынның өндірілген өнімді сатып алушыға сату әрекеттерінің кешені.....?

А) дайындау процесі

Б) өндіріс процесі

С) сату процесі

Д) тіркеу процесі

9. Шаруашылық құралдарының құрылу көздері шоттарына жатады:

А) Меншікті қаражат көздері, тартылған қаражат көздері шоттары

Б) Дайындау процессі есебінің, өндіру процесі есебінің , сату процесі есебінің шоттары

С) негізгі құралдар есебінің, материалдық емес активтер есебінің , айналым құралдарының есебінің шоттары

Д) дұрыс жауабы жоқ

10. Шаруашылық құралдары есебінің шоттарына жатады:

А) Меншікті қаражат көздері, тартылған қаражат көздері шоттары

Б) Дайындау процессі есебінің, өндіру процесі есебінің , сату процесі есебінің шоттары

С) негізгі құралдар есебінің, материалдық емес активтер есебінің , айналым құралдарының есебінің шоттары

Д) барлық жауаптар дұрыс емес

2 нұсқа

1. Өндіруге қажетті еңбек заттарымен кәсіпорынды қамту үшін белгілі бір әрекеттердің жиынтығы...

А) дайындау процесі

Б) өндіріс процесі

С) сату процесі

Д) тіркеу процесі

2. Шаруашылық құралдарының құрылу көздері шоттарына жатады:

А) Меншікті қаражат көздері, тартылған қаражат көздері шоттары

Б) Дайындау процессі есебінің, өндіру процесі есебінің , сату процесі есебінің шоттары

С) негізгі құралдар есебінің, материалдық емес активтер есебінің , айналым құралдарының есебінің шоттары

Д) дұрыс жауабы жоқ

3. Кәсіпорынның өндірілген өнімді сатып алушыға сату әрекеттерінің кешені.....

А) дайындау процесі

Б) өндіріс процесі

С) сату процесі

Д) тіркеу процесі

4. Шаруашылық құралдары есебінің шоттарына жатады:

- А) Меншікті қаражат көздері, тартылған қаражат көздері шоттары
 Б) Дайындау процесі есебінің, өндіру процесі есебінің , сату процесі есебінің шоттары
 С) негізгі құралдар есебінің, материалдық емес активтер есебінің ,айналым құралдарының есебінің шоттары
- 5.Шаруашылық құралдарының құрылу көздері бойынша шоттар қанша топқа бөлінеді?
 А) үш
 Б) екі
 С) бес
 Д) төрт
6. Шоттарды меңгеруді жеңілдету үшін оларды белгілі бір жүйеге, яғни біртектес топқа біріктіру.....
 А) жинақтау
 Б) талдау
 С) тіркеу
 Д) жіктеу
- 7.Шоттар экономикалық мазмұны бойынша қанша топқа бөлінеді?
 А) екі
 Б) үш
 С)төрт
 Д) бес
- 8.Шаруашылық процесстері есебінің шоттары қанша топқа бөлінеді?
 А) екі
 Б) үш
 С) бес
 Д) төрт
9. Шаруашылық құралдары есебінің шоттары қанша топқа бөлінеді:
 А) төрт
 Б) екі
 С) бес
 Д) үш
10. Шикізат пен материалдарды табу мен өңдеу бойынша және оларды дайын өнімге айналуы бойынша әрекеттердің кешенді жиыны....
 А) дайындау процесі
 Б) өндіріс процесі
 С) сату процесі
 Д) тіркеу процес

Тест сұрақтарының жауаптары:

1 нұсқа сұрақтары	жауабы	2 нұсқа сұрақтары	жауабы
1	Д	1	А
2	Б	2	А
3	Д	3	С
4	Б	4	С

5	Б	5	Б
6	А	6	Д
7	Б	7	Б
8	С	8	Б
9	А	9	Д
10	С	10	Б

1.19 тақырып: Дайындау процессінің есебі

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Тәжірибелік жұмыс тапсырмасымен танысыңыздар.
2. Кестеде көрсетілген шаруашылық әрекеттері мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын құрыңыздар.

№	Шаруашылық әрекеттерінің мазмұны	Шоттар корреспонденциясы		сомасы
		Дт	Кт	
1.	Жеке есеп беру тұлға арқылы шикізат және материалдар сатып алынды.			500 000
2.	Жеткізушілермен мердігерлерден шикізат және материалдар, өзге қорлар сатып алынды.			200 000
3.	Жеткізушілердің акцептелген құжаттары бойынша материалдардың келіп түсуі			200 000
4.	Еншілес ұйымдардан шикізат және материалдар, өзге қорлар сатып алынды			150 000
5.	Құны кассадан төленген материалдарды кіріске енгізу			200000
6.	Сатып алынған материалдар мен олар бойынша шығыстар банктегі карт шоттардан төленуі			150 000
7.	ЖШС «Аманатан» шикізат және материалдар, тауарлар және өзге қорлар сатып алынды.			150 000
8.	Цемент зауытынан цемент келіп түсті			10 000
9.	Жағармай базасынан отын келіп түсті.			20 000
10.	Жеткізушілермен мердігерлерден жартылай фабрикаттар сатып алынды.			8 000
11.	Жеткізушілермен мердігерлерден программалар сатып алынды.			5 000
12.	Мебель зауытынан оқушылардың парталары сатып алынды			33 000
13.	Берушілермен мердігерлерден лицензиялық келісімдер алынды.			100 000
14.	Сауда департаментіне есеп айырысу шотынан лицензиялық келісім үшін қаражат аударылды.			100 000
15.	«Рахат» дүкені Альянс-Банкінен 12 ай мерзіміне несие алды.			120 000
16.	Ет комбинатынан дүкенге шұжықтар келіп түсті			18 000
17.	Банктегі есеп айырысу шотына кассадан ақша тапсырылды			88 000
18.	Материалдарды дайындаумен айналысушы			456000

	жұмысшылардың еңбекақысының бейнеленуі			
19.	Есеп айырысу шотынан кассаға жұмысшыларға еңбекақы төлеуге ақша келіп түсті.			17 000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Дайындау процесі дегеніміз не?
2. Шикізат пен материалдар келіп түскенде қандай шоттар кірістіріледі?
3. Қандай шығындар көлік-дайындау шығындары деп аталады?
4. Шаруашылық құндылықтарды бағалау әдістері қандай түрлерге бөлінеді.
5. Жалпы идентификациялау әдісінің мазмұнын түсіндіріңіз.
6. ФИФО және ЛИФО әдісінің айырмалышылықтарын түсіндіріңіз.
7. Орташа күн әдісін қалай түсінесіз?

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық әрекеттерінің мазмұны	Шоттар корреспонденциясы		сомасы
		Дт	Кт	
1.	Жеке есеп беру тұлға арқылы шикізат және материалдар сатып алынды.	1310, 1350	1250	500 000
2.	Жеткізушілермен мердігерлерден шикізат және материалдар, өзге қорлар сатып алынды.	1310, 1350	3310	200 000
3.	Жеткізушілердің акцептелген құжаттары бойынша материалдардың келіп түсуі	1310	3310	200 000
4.	Еншілес ұйымдардан шикізат және материалдар, өзге қорлар сатып алынды.	1310, 1350	3320	150 000
5.	Құны кассадан төленген материалдарды кіріске енгізу	1310, 1350	1010	200000
6.	Сатып алынған материалдар мен олар бойынша шығыстар банктегі карт шоттардан төленуі	1310, 1350	1040	
7.	ЖШС «Аманатан» шикізат және материалдар, тауарлар және өзге қорлар сатып алынды.	1310,1330, 1350	3310	150 000
8.	Цемент зауытынан цемент келіп түсті	1310	3310	10 000
9.	Жағармай базасынан отын келіп түсті.	1310	3310	20 000
10.	Жеткізушілермен мердігерлерден жартылай фабрикаттар сатып алынды.	1350	3310	8 000
11.	Жеткізушілермен мердігерлерден программалар сатып алынды.	2730	3310	5 000
12.	Мебель зауытынан оқушылардың парталары сатып алынды	2410	3310	33 000
13.	Берушілермен мердігерлерден лицензиялық келісімдер алынды.	2730	3310	100 000
14.	Сауда департаментіне есеп айырысу шотынан лицензиялық келісім үшін қаражат аударылды.	3310	1030	100 000
15.	«Рахат» дүкені Альянс-Банкінен 12 ай мерзіміне несие алды.	1030	3010	120 000

16.	Ет комбинатынан дүкенге шұжықтар келіп түсті	1330	3310	18 000
17.	Банктегі есеп айырысу шотына кассадан ақша тапсырылды	1030	1010	88 000
18.	Материалдарды дайындаумен айналысушы жұмысшылардың еңбекақысының бейнеленуі	1310	3350	
19.	Есеп айырысу шотынан кассаға жұмысшыларға еңбекақы төлеуге ақша келіп түсті.	1010	1030	17 000

1.20 тақырып: Өндіріс процессінің есебі.

Тәжірибелік жұмыс жоспары:

1. Тәжірибелік жұмыс тапсырмасымен танысыңыздар.
2. Шоттардың типтік жоспарын қолдана отырып өндіріс процесінің әрекеттері мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын құрастырыңыздар.

№	Шаруашылық әрекеттерінің мазмұны	Шоттар корреспонденциясы		сомасы
		Дт	Кт	
1.	Кондитерлік цехқа жеткізушілерден ұн алынды.			21 000
2.	Негізгі өндірістен дайын өнім есепке алынды.			22 000
3.	Шикізаттар негізгі өндіріске аударылды..			7 000
4.	Отын негізгі өндіріске аударылды.			6 000
5.	Қосалқы құралдар негізгі өндіріске аударылды.			19 000
6.	Негізгі өндірістің үстеме шығындары есептен шығарылды.			25 000
7.	Негізгі өндіріс жұмысшыларына еңбекақы есептелді.			500 000
8.	Негізгі өндіріс жұмысшыларының еңбекақысынан әлеуметтік салық бойынша аударымды бейнелу			20000
9.	Негізгі өндіріс жұмысшыларының еңбекақысынан жеке табыс салығы бойынша аударымды бейнелу			20000
10.	Көмекші өндіріс жұмысшыларына еңбекақы есептелді.			100 000
11.	Өнім беріші және жұмыс малдарының жас тұяғын еспеке алу			200 000
12.	Жартылай фабрикаттар өндірісіне материалдар аударылды.			100 000
13.	Жартылай фабрикаттар дайындайтын цех жұмысшыларына еңбекақы есептелді.			85 000
14.	Жартылай фабрикаттар цехының дайын өнімі есепке алынды.			65 000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Өндіріс дегеніміз не?
2. Өндіріс процесі дегеніміз не?
3. Өндіріс процесстері типтік шоттар жоспарында нешінші бөлімде көрсетіледі?
4. Шикізат пен материалдар келіп түскенде қандай шоттар кірістіріледі?
5. Қандай шығындар көлік-дайындау шығындары деп аталады?
6. Шаруашылық құндылықтарды бағалау әдістері қандай түрлерге бөлінеді

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық әрекеттерінің мазмұны	Шоттар корреспонденциясы		сомасы
		Дт	Кт	
1.	Кондитерлік цехқа жеткізушілерден ұн алынды.	1310	3310	21 000
2.	Негізгі өндірістен дайын өнім есепке алынды.	1320	8110	22 000
3.	Шикізаттар негізгі өндіріске аударылды..	8110	1310	7 000
4.	Отын негізгі өндіріске аударылды.	8110	1310	6 000
5.	Қосалқы құралдар негізгі өндіріске аударылды.	8110	1310	19 000
6.	Негізгі өндірістің үстеме шығындары есептен шығарылды.	8110	8410	25 000
7.	Негізгі өндіріс жұмысшыларына еңбекақы есептелді.	8112	3350	500 000
8.	Негізгі өндіріс жұмысшыларының еңбекақысынан әлеуметтік салық бойынша аударымды бейнелу	8113	3150	20000
9.	Негізгі өндіріс жұмысшыларының еңбекақысынан жеке табыс салығы бойынша аударымды бейнелу	8113	3120	20000
10.	Көмекші өндіріс жұмысшыларына еңбекақы есептелді.	8312	3350	100 000
11.	Өнім беріші және жұмыс малдарының жас тұяғын еспеке алу	2520	8110, 8310	200 000
12.	Жартылай фабрикаттар өндірісіне материалдар аударылды.	8210	1310,1350	100 000
13.	Жартылай фабрикаттар дайындайтын цех жұмысшыларына еңбекақы есептелді.	8210	3350	85 000
14.	Жартылай фабрикаттар цехының дайын өнімі есепке алынды.	1320	8210	65 000

1.21 тақырып: Сату процесінің есебі.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Тәжірибелік жұмыс тапсырмасымен танысыңыздар.
2. Кестеде шоттардың типтік жоспарын қолдана отырып сату процесіне қатысты шоттар корреспонденциясын көрсетіңіздер.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Шоттар корреспонденциясы		Сомасы
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1.	Сатылған өнімдер үшін сатып алушылардан есеп айырысу шотына ақша қаражаты келіп түсті			3 500
2.	Өнімді сату бөлімінің жұмысшыларына еңбек ақы тағайындалды.			38 000
3.	Өнімді сату бойынша көлік тасымалдау шығындары есептен шығарылды.			8 000
4.	Электрэнергия бойынша шығындар есептен шығарылды.			4 000
5.	Көлік тасымалдау құралдары есептен шығарылды.			28 000
6.	Дайын өнімді сатудан кірісті көрсету			35 500
7.	Материалдық құндылықтарды сатудан алынған кіріс.			25 500
8.	Заңды және жеке тұлғалардан тауарларды өтеусіз алу.			56 000
9.	Материалдық емес активтерді сатудан алынған табыс			25 300
10.	Қондырғылар мен машиналарды сатудан атынған табыс			55 700
11.	Өнімді сату процесінде жұмсалған материалдардың есептен шығарылуы			60 000
12.	Бағдарламамен қамтамасыз етудің амортизациясы есептелінді			100 000
13.	Сауда орнын жалдағаны үшін жалдық төлем есептелінді			50000
14.	Маркетинг бөлімінің компьютерлік қондырғысына тозу есептелінді			56000
15.	Сату процесінде пайдаланылатын материалдық емес активтер бойынша өтелімді есептеу (лицензия, сауда маркасы ж/е т.б.)			65000

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Сату процесі туралы түсінік .
2. Сату процесі кезінде кәсіпорын қандай шығындарға ұшырайды?
3. Кәсіпорынның табыстары және шығыстары дегеніміз не?
4. Коммерциялық шығындар дегеніміз не?
5. Өнімді сату кезінде сатып алушылар-жеткізушілер-салық органдары арасында қандай байланыс туады?
6. Сату процесінде кәсіпорын жұмыс нәтижесін көре алама?
7. Нәтижені қай шот арқылы көрсетеді?
8. Сату процесінің барлық шығындары қай шотта көрсетіледі?

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Шоттар корреспонденциясы		Сомасы
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1.	Сатылған өнімдер үшін сатып алушылардан есеп айырысу шотына ақша қаражаты келіп түсті	1030	1210	3 500
2.	Өнімді сату бөлімінің жұмысшыларына еңбек ақы тағайындалды.	7110	3350	38 000
3.	Өнімді сату бойынша көлік тасымалдау шығындары есептен шығарылды.	7110	3310	8 000
4.	Электрэнергия бойынша шығындар есептен шығарылды.	7110	3320	4 000
5.	Көлік тасымалдау құралдары есептен шығарылды.	7110	2410	28 000
6.	Дайын өнімді сатудан кірісті көрсету	1210	6010	35 500
7.	Материалдық құндылықтарды сатудан алынған кіріс.	1210	6010	25 500
8.	Заңды және жеке тұлғалардан тауарларды өтеусіз алу.	1330	6220	56 000
9.	Материалдық емес активтерді сатудан алынған табыс	2730	6210	25 300
10.	Қондырғылар мен машиналарды сатудан атынған табыс	2415	6210	55 700
11.	Өнімдің сату процесінде жұмсалған материалдардың есептен шығарылуы	7110	1310, 1350	60 000
12.	Бағдарламамен қамтамасыз етудің амортизациясы есептелінді	7110	2740	100 000
13.	Сауда орнын жалдағаны үшін жалдық төлем есептелінді	7110	3360	50000
14.	Маркетинг бөлімінің компьютерлік қондырғысына тозу есептелінді	7110	2420	56000
15.	Сату процесінде пайдаланылатын материалдық емес активтер бойынша өтелімді есептеу (лицензия, сауда маркасы ж/е т.б.)	7110	2720- 2740	65000

1.22 тақырып: Шоттардың мақсаты мен құрылымы бойынша жіктеу. Шаруашылық процестері.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

- I. Шоттарды мақсаты мен құрылым бойынша жіктеңіз және төмендегі кестеде көрсетіңіз.
 1. шоттың нөмірін анықтаңыз
 2. бөлімнің нөмірін анықтаңыз.
 3. бөлімшенің нөмірін анықтаңыз
 4. активтік немесе пассивтік шот екенін анықтаңыз.
 5. шоттарды мақсаты мен құрылым бойынша жіктеңіз.

6. түпкілікті және транзиттық шот екенін анықтаңыз.

№	Шоттардың атауы	Шоттың №	Шоттарды мақсаты мен құрылымы бойынша жіктеңіз
1	Негізгі өндіріс		
2	Көмекші өндіріс		
3	Өнімдерді өткізу мен қызметтер көрсетуден түске кіріс		
4	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығы		
5	Жеке өндірістегі жартылай фабрикалар		
6	Жүккүжат шығыстары		
7	Активтерді істен шығарудан түскен кәрістер		
8	Әкімшілік шығыстар		
9	Өнімдерді өткізу мен қызмет көрсету бойынша шығыстар		
10	Шикізат және материалдар (өндіріс)		
11	Өндіріс жұмысшыларының еңбекақысы		
12	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі		
13	Қысқа мерзімді банктік қарыздар		
14	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек		

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

Шоттарды жіктеу дегеніміз не?

1. Шоттар экономикалық мазмұн бойынша қалай жіктеледі?
2. Шоттар мақсаты және құрылым бойынша қалай жіктеледі?
3. Негізгі шоттар дегеніміз не?
4. Әрекеттік шоттар дегеніміз не?
5. Реттеуші шоттар дегеніміз не?
6. Транзиттік шоттар дегеніміз не?
7. Баланстан тыс шоттар туралы не білесіз?

Есептің шешімі :

№	Шоттардың атауы	Шоттың №	Шоттарды мақсаты мен құрылымы бойынша жіктеңіз
1	Негізгі өндіріс	8110	Бөлім № 8, бөлімше №81, активтік, әрекеттік . транзиттік
2	Көмекші өндіріс	8310	Бөлім № 8, бөлімше №83, активтік, әрекеттік . транзиттік
3	Өнімдерді өткізу мен қызметтер көрсетуден түске кіріс	6010	Бөлім № 6, бөлімше № 6020, пассивтік, әрекеттік .

			тарату.транзиттік
4	Корпорациялық табыс салығы бойынша шығындар	7710	Бөлім № 7, бөлімше №77, активтік, әрекеттік . таратушы.транзиттік
5	Жеке өндірістегі жартылай фабрикаттар	8210	Бөлім № 8, бөлімше №82, активтік, әрекеттік . калькуляциялық.транзиттік
6	Жүккүжат шығыстары	8410	Бөлім № 8, бөлімше №84, активтік, әрекеттік. калькуляциялық.транзиттік
7	Активтерді істен шығарудан түскен кәрістер	6210	Бөлім № 6, бөлімше № 6210, пассивтік, әрекеттік . тарату.транзиттік
8	Әкімшілік шығыстар	7210	Бөлім № 7, бөлімше №72, активтік, әрекеттік . таратушы.транзиттік
9	Өнімдерді өткізу мен қызмет көрсету бойынша шығыстар	7110	Бөлім № 7, бөлімше №71, активтік, әрекеттік . таратушы.транзиттік
10	Шикізат және материалдар (өндіріс)	8111	Бөлім № 8, бөлімше №81, активтік, әрекеттік. калькуляциялық.транзиттік
11	Өндіріс жұмысшыларының еңбекақысы	8112	Бөлім № 8, бөлімше №81, активтік, әрекеттік. калькуляциялық.транзиттік
12	Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	1210	Бөлім № 1 бөлімше № 12, активтік, негізгі. есеп айырысу шоттары. түпкілікті
13	Қысқа мерзімді банктік қарыздар	3080	Бөлім № 3 бөлімше № 30, негізгі. несие шоттары, түпкілікті
14	Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға берілетін қысқа мерзімді кредиторлық берешек	3330	Бөлім № 3 бөлімше № 33, активтік, негізгі.есеп айырысу. түпкілікті.

1.23 тақырып: Құжаттардың жіктелуі, бухгалтерлік өңдеуі, тексеру. Құжат айналымы.

**«Дұрыс, дұрыс емес, білмеймін» стратегиясы
1 нұсқа**

№	Сұрақтар	Дұрыс	Дұрыс емес	Білмеймін
1	2	3	4	5
1.	Сыртқы құжаттар- нақты кәсіпорыннан тыс, ресімделген күйінде келіп түсетін құжаттар болып келеді. Мысалы: шот-фактуралар, банк көшірмелері, тауарлы көлік ілеспе құжаттары. т.б.			
2.	Толтыру әдісі бойынша- Типтік Типсіз			
3.	Типтік халық шаруашылығын барлық салаларында өзгеріссіз қолданылатын құжаттар.			

4.	Мамандандырылған - ауыл шаруашылығының жеке салаларында қолданылатын немесе нақты сол кәсіпорын үшін жасалып қолданылатын құжаттар.			
5.	Құжаттарда көрсетілген шаруашылық әрекеттерді сипаттайтын көрсеткіштер- құжат көрсеткіштері деп аталады.			
6.	Реквизиттер міндетті және қосымша түрлерге бөлінеді			
7.	Қосымша реквизиттер қатарына мыналар жатады: - Құжаттардың атауы және оның реттік нөмірі; - Құжат жасалған кәсіпорынның атауы - Шаруашылық әрекеттерінің мазмұны; - Құжаттың жасау күні; - Әрекеттің өлшем бірліктері - Әрекетке және оның құжатта дұрыс ресімделіне жауапты тұлғалардың қолтаңбасы.			
8.	Қосымша реквизиттерге: құжаттағы кәсіпорынның мекенжайы және телефоны, шаруашылық әрекетіне қатысушылардың атап өтілуі.			
9.	Бухгалтерияға келіп түскен құжаттар 5 әдіспен жүргізілетін міндетті тексеруге жатады.			
10.	Құжаттар мәні бойынша тексеріледі , яғни құжатта көрсетілген әрекеттердің заңдылығы мен мақсаттылығы бекітіледі, осы әрекеттің құжатта көрсетілген көлемде болуы керек пе, жоқ па			
11.	Құжаттарды арифметикалық тексеру - (нысаны бойынша), яғни осы құжаттың бекітілген нысанды бланкілерде толтырылғандығының сәйкестігі, барлық реквизиттердің толтырылулығының дұрыстығы, лауазымды адамдардың қолтаңбаларының бар екендігі тексеріледі.			
12.	Құжаттарды формалды тексеру - құжаттарда көрсетілген есептеулердің дұрыстығы тексеріледі.			
13.	Бухгалтерияда тексерілген және қабылданған құжаттар таксировка, топтастыру, контировкалық өндеуге жатады.			
14.	Топтастыру - бұл бағаның заттай көрсеткіштеріне көбейтіліп жалпы сомасын шығаруды тексеру.			
15.	Құжаттар таксировкасы - бұл құжаттарды атауымен және байланысына қарай іріктеу.			
16.	Құжаттар контировкасы - құжаттрада шоттар корреспонденциясын қою.			
17.	Құжаттардың құрылуынан бастап және мұрағатқа берілуіне дейінгі қозғалысы құжат			

	айналымы деп аталады.			
18.	Құжат айналымы келесі кезеңдерден тұрады: Құжатты құру және ресімдеу. Құжаттардың мұрағатқа тапсырылуы.			
19.	Құжат айналымын әрбір кәсіпорында бас экономист бекітеді және кәсіпорынның барлық қызметкерлері үшін міндетті болып табылады.			

**«Дұрыс, дұрыс емес, білмеймін» стратегиясы
2 нұсқа**

№	Жауаптар	Дұрыс	Дұрыс емес	Білмеймін
1	2	3	4	5
1.	Құжаттану- бухгалтерлік есеп мәліметтеріне заңдық күш беретін орындалған шаруашылық әрекеттері туралы жазбаша куәлік.			
2.	Шаруашылық операцияларын құжаттармен рәсімдеу процесі бухгалтерлік есептің бірінші кезеңі- құжат айналымы болып табылады.			
3.	Құжаттар мақсаты және мазмұны бойынша келесі топтарға жіктеледі: - Мақсаты бойынша - Әрекеттерді көрсету бойынша - Құрылу тәртібі бойынша - Толтыру орыны бойынша - Толтыру әдісі бойынша			
4.	Құжаттар мақсаты бойынша: үкімдік, атқарушы(растаушы), бухгалтерлік толтырылған және аралас болып бөлінеді.			
5.	Өкімдік- шаруашылық әрекеттерін орындауға арналған бұйрық, өкімдерден тұратын құжаттар болып табылады. (бұйрық, өкімдер, ақша алауға берілген чектер т.б.)			
6.	Атқарушы (растаушы) құжаттар тек әрекеттердің орындалу фактісін растайды, яғни болған әрекетті куәландырады. Оларға (кіріс және шығыс касса ордерлары, нарядтар т.б.)			
7.	Бухгалтерлік жолмен толтырылған- үкімшілік және растаушы құжаттар негізінде кадр бөлімінде жасалатын құжаттар.			
8.	Аралас құжаттар- бір мезгілде өкімдік және растаушы, өкімдік және бухгалтерлік жолмен толтырылған құжаттар қызметін атқарады. Оларға аванстық есеп, есеп айырысу –төлем ведомостары т.б.			
9.	Әрекеттерді көрсету бойынша: Бір реттік құжаттар Алғашқы құжаттар			
10.	Бір реттік құжаттар- бір рет жеке әрекетті немесе бір уақытта орындалатын бірнеше			

	әрекеттерді бейнелеу үшін қолданылады. Мысалы кассалық кіріс және шығыс ордерлері, есеп айырысу – төлем ведомостары.			
11.	Жинақтау құжаттары- бір әрекеттерді бейнелейтін құжаттар. Мысалы: лимиттік алу карталары, екі апталық немесе айлық нарядтар және т.б.			
12.	Құрылу тәртібі бойынша: Алғашқы құжаттар Біріктірілген құжаттар-			
13.	Алғашқы құжаттар- әрбір жеке әрекет орындалған сәтте құрылады. Мысалы. Кассалық кіріс және шығыс ордерлері, материалды босатуға талап, негізгі құралдарды беру-тапсыру актісі және т.б.			
14.	Біріктірілген құжаттар- құрылған алғашқы құжаттар негізінде жасалады. Мысалы: аванстық есептер, кассалық есептер, топтастырылған және жинақтау ведомостары.			
15.	Толтыру орны бойынша: Ішкі құжаттар Сыртқы құжаттар			
16.	Ішкі құжаттар- кәсіпорынға сырттан келіп түскен әрекеттерді көрсету үшін жасалады.			
17.	Сыртқы құжаттар- нақты кәсіпорыннан тыс, ресімделген күйінде келіп түсетін құжаттар болып келеді. Мысалы: шот-фактуралар, банк көшірмелері, тауарлы көлік ілеспе құжаттары. т.б.			

**«Дұрыс, дұрыс емес, білмеймін» стратегиясының
1 нұсқасының жауабы**

№	Сұрақтар	Дұрыс	Дұрыс емес	Білмеймін
1	2	3	4	5
1.	Сыртқы құжаттар- нақты кәсіпорыннан тыс, ресімделген күйінде келіп түсетін құжаттар болып келеді. Мысалы: шот-фактуралар, банк көшірмелері, тауарлы көлік ілеспе құжаттары. т.б.	+		
2.	Толтыру әдісі бойынша- Типтік Типсіз		+	
3.	Типтік халық шаруашылығын барлық салаларында өзгеріссіз қолданылатын құжаттар.	+		
4.	Мамандандырылған- ауыл шаруашылығының жеке салаларында қолданылатын немесе нақты сол кәсіпорын үшін жасалып қолданылатын құжаттар.	+		
5.	Құжаттарда көрсетілген шаруашылық әрекеттерді сипаттайтын көрсеткіштер- құжат көрсеткіштері деп аталады.		+	
6.	Реквизиттер міндетті және қосымша түрлерге	+		

	бөлінеді			
7.	Қосымша реквизиттер қатарына мыналар жатады: - Құжаттардың атауы және оның реттік нөмірі; - Құжат жасалған кәсіпорынның атауы - Шаруашылық әрекеттерінің мазмұны; - Құжаттың жасау күні; - Әрекеттің өлшем бірліктері - Әрекетке және оның құжатта дұрыс ресімделіне жауапты тұлғалардың қолтаңбасы.		+	
8.	Қосымша реквизиттерге: құжаттағы кәсіпорынның мекенжайы және телефоны, шаруашылық әрекетіне қатысушылардың атап өтілуі.	+		
9.	Бухгалтерияға келіп түскен құжаттар 5 әдіспен жүргізілетін міндетті тексеруге жатады.		+	
10.	Құжаттар мәні бойынша тексеріледі , яғни құжатта көрсетілген әрекеттердің заңдылығы мен мақсаттылығы бекітіледі, осы әрекеттің құжатта көрсетілген көлемде болуы керек пе, жоқ па	+		
11.	Құжаттарды арифметикалық тексеру - (нысаны бойынша), яғни осы құжаттың бекітілген нысанды бланкілерде толтырылғандығының сәйкестігі, барлық реквизиттердің толтырылулығының дұрыстығы, , лауазымды адамдардың қолтаңбаларының бар екендігі тексеріледі.		+	
12.	Құжаттарды формалды тексеру- құжаттарда көрсетілген есептеулердің дұрыстығы тексеріледі.		+	
13.	Бухгалтерияда тексерілген және қабылданған құжаттар таксировка, топтастыру, контировкалық өндеуге жатады.	+		
14.	Топтастыру - бұл бағаның заттай көрсеткіштеріне көбейтіліп жалпы сомасын шығаруды тексеру.		+	
15.	Құжаттар таксировкасы - бұл құжаттарды атауымен және байланысына қарай іріктеу.		+	
16.	Құжаттар контировкасы- құжаттрада шоттар корреспонденциясын қою.	+		
17.	Құжаттардың құрылуынан бастап және мұрағатқа берілуіне дейінгі қозғалысы құжат айналымы деп аталады.	+		
18.	Құжат айналымы келесін кезеңдерден тұрады: Құжатты құру және ресімдеу. Құжаттардың мұрағатқа тапсырылуы.		+	
19.	Құжат айналымын әрбір кәсіпорында бас экономист бекітеді және кәсіпорынның барлық қызметкерлері үшін міндетті болып табылады.		+	

**«Дұрыс, дұрыс емес, білмеймін» стратегиясының
2 нұсқасының жауабы**

№	Сұрақтар	Дұрыс	Дұрыс емес	Білмеймін
---	----------	-------	------------	-----------

1	2	3	4	5
1.	Құжаттану- бухгалтерлік есеп мәліметтеріне заңдық күш беретін орындалған шаруашылық әрекеттері туралы жазбаша куәлік.	+		
2.	Шаруашылық операцияларын құжаттармен рәсімдеу процесі бухгалтерлік есептің бірінші кезеңі- құжат айналымы болып табылады.		+	
3.	Құжаттар мақсаты және мазмұны бойынша келесі топтарға жіктеледі: Мақсаты бойынша Әрекеттерді көрсету бойынша Құрылу тәртібі бойынша Толтыру орыны бойынша Толтыру әдісі бойынша	+		
4.	Құжаттар мақсаты бойынша: үкімдік, атқарушы(растаушы), бухгалтерлік толтырылған және аралас болып бөлінеді.	+		
5.	Өкімдік- шаруашылық әрекеттерін орындауға арналған бұйрық, өкімдерден тұратын құжаттар болып табылады. (бұйрық, өкімдер, ақша алауға берілген чектер т.б.)	+		
6.	Атқарушы (растаушы) құжаттар тек әрекеттердің орындалу фактісін растайды, яғни болған әрекетті куәландырады. Оларға (кіріс және шығыс касса ордерлары, нарядтар т.б.)	+		
7.	Бухгалтерлік жолмен толтырылған- үкімшілік және растаушы құжаттар негізінде кадр бөлімінде жасалатын құжаттар.		+	
8.	Аралас құжаттар- бір мезгілде өкімдік және растаушы, өкімдік және бухгалтерлік жолмен толтырылған құжаттар қызметін атқарады. Оларға аванстық есеп, есеп айырысу –төлем ведомостары т.б.	+		
9.	Әрекеттерді көрсету бойынша: Бір реттік құжаттар Алғашқы құжаттар		+	
10.	Бір реттік құжаттар- бір рет жеке әрекетті немесе бір уақытта орындалатын бірнеше әрекеттерді бейнелеу үшін қолданылады. Мысалы кассалық кіріс және шығыс ордерлері,есеп айырысу –төлем ведомостары.	+		
11.	Жинақтау құжаттары- бір әрекеттерді бейнелейтін құжаттар. Мысалы: лимиттік алу карталары, екі апталық немесе айлық нарядтар және т.б.		+	
12.	Құрылу тәртібі бойынша: Алғашқы құжаттар Біріктірілген құжаттар-	+		
13.	Алғашқы құжаттар- әрбір жеке әрекет орындалған сәтте құрылады. Мысалы. Кассалық кіріс және шығыс ордерлері , материалды босатуға	+		

	талап, негізгі құралдарды беру-тапсыру актісі және т.б.			
14.	Біріктірілген құжаттар- құрылған алғашқы құжаттар негізінде жасалады. Мысалы: аванстық есептер, кассалық есептер, топтастырылған және жинақтау ведомостары.	+		
15.	Толтыру орны бойынша: Ішкі құжаттар Сыртқы құжаттар	+		
16.	Ішкі құжаттар- кәсіпорынға сырттан келіп түскен әрекеттерді көрсету үшін жасалады.		+	
17.	Сыртқы құжаттар- нақты кәсіпорыннан тыс, ресімделген күйінде келіп түсетін құжаттар болып келеді. Мысалы: шот-фактуралар, банк көшірмелері, тауарлы көлік ілеспе құжаттары. т.б.	+		

1.24 тақырып: Құжаттарды толтыру, тексеру және өңдеу.

Тәжірибелік жұмыстың жоспары:

1. Тәжірибелік жұмысты орындауға арналған кестемен танысыңыздар
2. Кестеде көрсетілген алғашқы құжаттарды келесі түрлерге жіктеңіздер: Өкімдік (Ө); Растаушы (Р); Бухгалтерлік жолмен толтырылған (Б); Аралас (А), Мамандандырылған(М), Алғашқы(А), Жинақтау(Ж),

№	Құжаттар атауы	Құжаттың түрі
1	Қоймадан материал босатуға талап	
2	Қоймадан материалдарды жіберу накладнойы	
3	Іс сапарға жасалған бұйрық	
4	Іс сапар шығындары бойынша аванстық есеп	
5	Еңбекақы тағайындау ведомосы	
6	Кіріс касса ордері	
7	Шығыс касса ордері	
8	Чек	
9	Еңбекақы туралы анықтама	
10	Негізгі құралдар амортизациясын есептеу құжаты	
11	Жануарлар қозғалысы бойынша есеп	
12	Өсімдіктер қозғалысы бойынша есеп	
13	Касса бойынша есеп	
14	Кіріш қабылдау ордері	
15	№ 3 цехтын Лимиттік алу карталары	

2.Кәсіпорынның лауазымдық тұлғаларының тізімі:

- 1) Кәсіпорын басшысы,
- 2) Бас бухгалтер,

- 3) Қоймашы,
- 4) Кассир,
- 5) Менеджер.

3. Кәсіпорынның лауазымдық тұлғаларының тізімінен төмендегі құжаттарға қол қоюшыларды таңдаңыздар.

- А) Бухгалтерлік баланс
- Б) Кәсіпорын бұйрығы
- В) іс сапар куәлігі
- Г) сенімхат

Тәжірибелік жұмысты бекіту сұрақтары:

1. Құжат дегеніміз не?
2. Өкімдік құжаттар дегеніміз не?
3. Растаушы құжаттар туралы түсінік?
4. Бухгалтерлік жолмен толтырылған құжаттар дегеніміз не және оларға қандай құжаттар жатады?
5. Аралас және мамандандырылған құжаттар дегеніміз не?
6. Алғашқы және біріктірілген құжаттар туралы түсінік?

Тапсырма жауабы:

№	Құжаттар атауы	Құжаттың түрі
1	Қоймадан материал босатуға талап	Өкімдік
2	Қоймадан материалдарды жіберу накладнойы	Растаушы
3	Іс сапарға жасалған бұйрық	Өкімдік
4	Іс сапар шығындары бойынша аванстық есеп	Аралас
5	Еңбекақы тағайындау ведомосы	Бухгалтерлік жолмен толтырылған
6	Кіріс касса ордері	Растаушы
7	Шығыс касса ордері	Растаушы
8	Чек	Өкімдік
9	Еңбекақы туралы анықтама	Бухгалтерлік жолмен толтырылған
10	Негізгі құралдар амортизациясын есептеу құжаты	Бухгалтерлік жолмен толтырылған
11	Жануарлар қозғалысы бойынша есеп	Мамандандырылған
12	Өсімдіктер қозғалысы бойынша есеп	Мамандандырылған
13	Касса бойынша есеп	Жинақтаушы
14	Кірпіш қабылдау ордері	Алғашқы
15	№ 3 цехтын Лимиттік алу карталары	Жинақтаушы

1.25 тақырып: Түгендеу, оның маңызы, түгендеу түрлері, жүргізу және рәсімдеу тәртібі

**Тест сұрақтары.
1 нұсқа**

1. Шаруашылық құралдары мен қаржылық міндеттемелердің нақты барын белгілі бір мерзімге бухгалтерлік есеп мәліметтерімен салыстыру жолымен анықтау..... деп аталады.

А.Түгендеу

Б.Есептеу

С Жинақтау

Д. Талдау

2. Түгендеу меншік нысанына, қызмет ету түріне және жұмыс тәртібіне қарамастан кәсіпорындарда жүргізеді..

А. мемлекеттік кәсіпорындарда

Б. барлық кәсіпорындарда

С меншік кәсіпорындарда

Д. кооперативтік мекемелерде.

3. Толық түгендеу жылына жылдық есеп берудің алдында жүргізеді.

А.екі рет

Б. үш рет

С бір рет

Д. кез келген цақытта

4. Шаруашылық құралдарын қамту толықтығына (по полноте охвата) байланысты түгендеу болып бөрінеді.

А.толық және толық емес

Б.толық және кездейсоқ

С. толық және жоспарлы

Д. толық және ішінара

5. Жылына бір рет жылдық есеп берудің алдында жүргізілетін түгендеу атауы

А.толық

Б.жоспарлы

С. әкімшілік

Д. кездейсоқ

6. Түгенделетін объектілердің тек белгілі бір бөлігін ғана қамтитын түгендеу.

А.толық

Б.ішінара

С. әкімшілік

Д. кездейсоқ

7. Түгендеу сипатына байланысты былай бөлінеді: (по характеру)

А. жоспарлы, ішінара

Б. кездейсоқ, әкімшілік

С жоспарлы, кездейсоқ

Д. дұрыс жауап жоқ

8. Алдын ала белгіленген мерзімде жүзеге асырылатын түгендеу деп аталады.

А.кездейсоқ

Б.толық

С. ішінара

Д. жоспарлы

9. Кәсіпорын басшысының өкімімен, бақылаушы органдардың тапсырысымен, материалдық жауапты тұлғалардың ауысуы кезінде, табиғат апатынан кейін жүргізілетін түгендеу деп аталады.

А. кездейсоқ

Б. толық

С. ішінара

Д. жоспарлы

10. Түгендеуді тексерілетін құндылықтарға жауап беретін жауапты тұлға болып тағайындалған жүргізеді

А. арнайы бөлім

Б. арнайы комиссия

С. кадр бөлімі

Д. арнайы мамандар

11. Түгендеу жүргізудің алдында түгендеу жұмысы комиссиясы өз мүшелеріне жұмыстың басталуы мен аяқталу мерзімдері бекітілген беріледі.

А. хаттама

Б. өкім

С. бұйрық

Д. дұрыс жауап жоқ.

12. Барлық кіріс және шығыс құжаттарын тіркеп есеп жасайды, құндылықтардың қалдығын шығарады және сол туралы қолхат береді

.....

А. жауапты менеджер

Б. кадр бөлімінің маманы

С. бөлім экономисі

Д. материалды жауапты тұлға

13. Түгендеу жұмысы қандай құжатпен рәсімделеді.

А. түгендеу тізімі

Б. түгендеу хаттамасы

С. салыстырмалы ведомость

Д. түгендеу актісі

14. Түгендеу аяқталғаннан соң бухгалтерияда түгендеу тізімінің мәліметтері есепте көрсетілген қалдықтармен салыстырылады және ведомостары құрылады.

А. төлем

Б. салыстыру

С. хаттама

Д. акт

15. Салыстыру ведомосы негізінде түгендеу жұмыстарының нәтижелері: бәрі дұрыс, жетіспеушіліктер және артықшылықтар шығарылады.

- А. бәрі дұрыс
- Б. жетіспеушіліктер
- С. артықшылықтар
- Д. А+Б+С

Тест сұрақтарының жауаптары:

1	А
2	Б
3	С
4	Д
5	А
6	Б
7	С
8	Д
9	А
10	Б
11	С
12	Д
13	А
14	Б
15	Д

Пән: «Қаржылық есеп»

2.1 Ақша қаражаттарының есебі

Ақша қаражатының есебін жүргізу үшін, бухгалтерлік есеп шоттарының үлгілік жоспарындағы 1010-1090 шоттарының тобы пайдаланылады.

- 1000 Ақшалай қаражат
- 1010 Кассадағы ақшалай қаражат
- 1020 Жолдағы ақша қаражаты
- 1030 Ағымдағы банктік шоттардағы ақшалай қаражат
- 1040 Корреспонденттік шоттардағы ақшалай қаражат
- 1050 Жинақ шоттарындағы ақшалай қаражат
- 1060 Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражат
- 1070 Электрондық ақша қаражатын есепке алу
- 1080 Өзге де ақшалай қаражат
- 1090 Ақшалай қаражаттың құнсыздануынан болатын залалға арналған бағалау резерві

№1 Тапсырма. Кассадағы ақша қаражатын есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Ағымдағы банктік шоттан теңгемен алынған ақша қаражаты		
2.	Есеп беретін сомалар бойынша қызметкерлердің берешегі кассаға тапсырылды		
3.	Өнімді сатудан және қызмет көрсетуден кіріс алынды		
4.	Басқа да активтерді сатудан түскен кірістер		
5.	Құрылтайшыдан ақша жарғылық капиталға жарна ретінде түсті		
6.	Ұйым қызметкерлеріне есеп беруге берілген төлемдер		
7.	Кассадан ағымдағы банктік шотқа теңгемен есептеу үшін кассирге ақша берілді		
8.	Анықталған жетіспеушілік сомасына кассалық шығыс ордері жазылды		
9.	Кассирдің жетіспеушіліктерін өтеу		
10.	Ерікті қайырмалдықтар, демеушілік көмек, басқа да ақшалай қаражат түсімдері келіп түсті		
11.	Кассаға жалдау ақысы түсті		

Тапсырма жауабы:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Ағымдағы банктік шоттан теңгемен алынған ақша қаражаты	1010	1030
2.	Есеп беретін сомалар бойынша қызметкерлердің берешегі кассаға тапсырылды	1010	1250
3.	Өнімді сатудан және қызмет көрсетуден кіріс алынды	1010	6010

4.	Басқа да активтерді сатудан түскен кірістер	1010	6210
5.	Құрылтайшыдан ақша жарғылық капиталға жарна ретінде түсті	1010	5110
6.	Ұйым қызметкерлеріне есеп беруге берілген төлемдер	1250	1010
7.	Кассадан ағымдағы банктік шотқа теңгемен есептеу үшін кассирге ақша берілді	1020	1010
8.	Анықталған жетіспеушілік сомасына кассалық шығыс ордері жазылды	1270	1010
9.	Кассирдің жетіспеушіліктерін өтеу	1010	1250
10.	Ерікті қайырмалдықтар, демеушілік көмек, басқа да ақшалай қаражат түсімдері келіп түсті	1010	6160
11.	Кассаға жалдау ақысы түсті	1010	6260

№2 Тапсырма. Ағымдағы банктік шоттағы ақшаны есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатып алушыдан өнімді, қызметтерді, жұмыстарды сатудан түскен кіріс		
2.	Жолда ақша банктегі ағымдағы шотқа түсті		
3.	Банктегі арнайы шоттардан шетелдік және ұлттық валютаны алу		
4.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілерден аванстар түсті		
5.	Ұйымның жарғылық капиталына құрылтайшылар салымдары сомаларының нақты түсімі		
6.	Ақша қаражаты кассадан банк шотына тапсырылды		
7.	Банктің алынған кредиттерінің сомалары көрсетілді		
8.	Банктік шотқа түскен жалдау ақысы		
9.	Вексельдер бойынша банк шотына түскен: - негізгі борыш - есептелген пайыз		
10.	Банк шотына қате есептелген сома		
11.	Алынған материалдық қорлар, орындалған жұмыстар мен қызметтер үшін жеткізушілер мен мердігерлердің төлем жасалды		
12.	Акциялар, облигациялар сатып алынды, банктердегі депозиттік шоттарға салымдар салынды		
13.	Банктің қысқа мерзімді кредиттері өтелді		
14.	Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешектің ағымдағы бөлігі төленді		
15.	Аударымдар: А) бюджетке салықтар мен төлемдер; Б) зейнетақы қорына жарналар		
16.	Айыппұлдар, өсімақылар айыптары өтелді		
17.	Шоттан қате есептен шығарылған соманы есепте көрсету		

Тапсырма жауабы:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатып алушыдан өнімді, қызметтерді, жұмыстарды	1030	1210, 2110

	сатудан түскен кіріс		
2.	Жолда ақша банктегі ағымдағы шотқа түсті	1030	1020
3.	Банктегі арнайы шоттардан шетелдік және ұлттық валютаны алу	1030	1080
4.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілерден аванстар түсті	1030	3510, 4410
5.	Ұйымның жарғылық капиталына құрылтайшылар салымдары сомаларының нақты түсімі	1030	5110
6.	Ақша қаражаты кассадан банк шотына тапсырылды	1030	1010
7.	Банктің алынған кредиттерінің сомалары көрсетілді	1030	3010
8.	Банктік шотқа түскен жалдау ақысы	1030	6260
9.	Вексельдер бойынша банк шотына түскен: - негізгі борыш - есептелген пайыз	1030	1270,2170 1150, 2050
10.	Банк шотына қате есептелген сома	1030	3380
11.	Алынған материалдық қорлар, орындалған жұмыстар мен қызметтер үшін жеткізушілер мен мердігерлердің төлем жасалды	3310, 4110	1030
12.	Акциялар, облигациялар сатып алынды, банктердегі депозиттік шоттарға салымдар салынды	1120, 1130, 1140	1030
13.	Банктің қысқа мерзімді кредиттері өтелді	3010	1030
14.	Жалдау бойынша ұзақ мерзімді берешектің ағымдағы бөлігі төленді	3370	1030
15.	Аударымдар: А) бюджетке салықтар мен төлемдер; Б) зейнетақы қорына жарналар	3110- 3190, 3220	1030
16.	Айыппұлдар, өсімақылар айыптары өтелді	7210	1030
17.	Шоттан қате есептен шығарылған соманы есепте көрсету	1270	1030

№3 Тапсырма. Валюталық шоттардағы ақша қаражатын есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Өткізілген дайын өнім (тауарлар, жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) үшін берешекті өтеу есебіне ақшаның валюталық шотқа түсуі		
2.	Сатып алушылардың вексельдер бойынша берешегін өтеу есебіне ақшаның түсуі		
3.	Есептелген сыйақының түсуі		
4.	Аванстардың пайдаланылмаған сомаларын қайтару		
5.	Жолда көрсетілген ақшаны алу		
6.	Аккредитивтің пайдаланылмаған қалдығының, чек кітапшаларындағы қалдықтың түсуі		
7.	Шетел валютасының банктегі арнайы шоттардан түсуі		
8.	Шетел валютасындағы шоттан мемлекет ішіндегі валюта шотына ақшаның түсуі		
9.	Акцияларды төлеу, салымдарды (мүліктік жарналарды) енгізу есебіне шетел валютасының түсуі		
10.	Шетел валютасында қарыз алу		

11.	Шетел валютасында алынған аванстар		
12.	Валюталық шотқа қате есептелген ақша		
13.	Есепті күнге компанияның валюталық шотындағы сальдоны қайта бағалау нәтижесінде оң бағамдық айырма есептелген		
14.	Жеткізілген тауарлар, орындалған жұмыстар және көрсетілген қызметтер үшін шетелдік өнім берушілердің төленген шоттары		
15.	Шетел валюталарының ұлттық валютаға қатысты бағамы төмендеген кезде валюта шотының сальдосын қайта бағалаудан теріс бағамдық айырма есептелген		
16.	Есеп айырысу шотынан валютаны айырбастауға ақша қаражаты аударылды		
17.	Айырбасталған валюталық сома валюталық шотқа есепке алынды		
18.	Валюталарды сатып алған немесе сатқан банктің нарықтық бағамы мен коммерциялық бағамы арасындағы сомалық айырма есептелген:		
19.	-оң- сату кезіндегі кірістер- валюталарды сатып алу		
20.	- теріс- сату кезіндегі шығыстар -валюталарды сатып алу		

Тапсырма жауабы:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Өткізілген дайын өнім (тауарлар, жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) үшін берешекті өтеу есебіне ақшаның валюталық шотқа түсуі	1030	1210
2.	Сатып алушылардың вексельдер бойынша берешегін өтеу есебіне ақшаның түсуі	1030	1270
3.	Есептелген сыйақының түсуі	1030	1150
4.	Аванстардың пайдаланылмаған сомаларын қайтару	1030	1250
5.	Жолда көрсетілген ақшаны алу	1030	1020
6.	Аккредитивтің пайдаланылмаған қалдығының, чек кітапшаларындағы қалдықтың түсуі	1030	1080
7.	Шетел валютасының банктегі арнайы шоттардан түсуі	1030	1080
8.	Шетел валютасындағы шоттан мемлекет ішіндегі валюта шотына ақшаның түсуі	1030	1030
9.	Акцияларды төлеу, салымдарды (мүліктік жарналарды) енгізу есебіне шетел валютасының түсуі	1030	5110
10.	Шетел валютасында қарыз алу	1030	3010, 4010
11.	Шетел валютасында алынған аванстар	1030	3510, 4410
12.	Валюталық шотқа қате есептелген ақша	1030	3380
13.	Есепті күнге компанияның валюталық шотындағы сальдоны қайта бағалау нәтижесінде оң бағамдық айырма есептелген	1030	6250
14.	Жеткізілген тауарлар, орындалған жұмыстар және көрсетілген қызметтер үшін шетелдік өнім берушілердің төленген шоттары	3310	1010
15.	Шетел валюталарының ұлттық валютаға қатысты бағамы төмендеген кезде валюта шотының сальдосын қайта бағалаудан теріс бағамдық айырма есептелген	7430	1030

16.	Есеп айырысу шотынан валютаны айырбастауға ақша қаражаты аударылды	1020	1030
17.	Айырбасталған валюталық сома валюталық шотқа есепке алынды	1030	1020
18.	Валюталарды сатып алған немесе сатқан банктің нарықтық бағамы мен коммерциялық бағамы арасындағы сомалық айырма есептелген:		
19.	-оң- сату кезіндегі кірістер- валюталарды сатып алу	1020	6290
20.	- теріс- сату кезіндегі шығыстар -валюталарды сатып алу	7480	1020

№3 Тапсырма. Жолдағы ақша қаражатын есепке алу және банктердегі арнайы шоттардағы ақша қаражатын есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілерден есепке алуға жататын жолдағы ақша қаражаты		
2.	Есеп беретін адам пошта бөлімшесіне тапсырған, бірақ әлі ағымдағы банк шотына есепке алынбаған түсім		
3.	Кассадан мақсаты бойынша әлі түспеген ақша		
4.	Жолда көрсетілген ақшаны алу		
5.	Ағымдағы және өзге де банк шоттарынан аккредитивтерге ақша есептеу		
6.	Аккредитивтерді төлеуге алынған қарыздар		
7.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде бағамдық айырманың көрсетілуі		
8.	Аккредитивтің пайдаланылмаған қалдығын ағымдағы және өзге де банк шоттарына есептен шығару		
9.	Жеткізушінің шоттарын төлеуге аккредитивті есептен шығару		
10.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде бағамдық айырманың көрсетілуі		
11.	Чек кітапшаларын беру кезінде ақшаны депозитке салу		
12.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде чек кітапшаларындағы бағамдық айырманы көрсету		
13.	Пайдаланылмаған чек кітапшалары бойынша сомалардың қалдығын есеп айырысу және өзге де банк шоттарына есептен шығару		

Тапсырма жауабы:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілерден есепке алуға жататын жолдағы ақша қаражаты	1020	1210, 2110
2.	Есеп беретін адам пошта бөлімшесіне тапсырған, бірақ әлі ағымдағы банк шотына есепке алынбаған түсім	1020	1250
3.	Кассадан мақсаты бойынша әлі түспеген ақша	1020	1010
4.	Жолда көрсетілген ақшаны алу	1010,1030	1020
5.	Ағымдағы және өзге де банк шоттарынан аккредитивтерге ақша есептеу	1080	1030

6.	Аккредитивтерді төлеуге алынған қарыздар	1080	3010
7.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде бағамдық айырманың көрсетілуі	1080	6250
8.	Аккредитивтің пайдаланылмаған қалдығын ағымдағы және өзге де банк шоттарына есептен шығару	1030	1080
9.	Жеткізушінің шоттарын төлеуге аккредитивті есептен шығару	3310	1080
10.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде бағамдық айырманың көрсетілуі	7430	3310
11.	Чек кітапшаларын беру кезінде ақшаны депозитке салу	1080	1030, 3010, 4010
12.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде чек кітапшаларындағы бағамдық айырманы көрсету	1080	6250
13.	Пайдаланылмаған чек кітапшалары бойынша сомалардың қалдығын есеп айырысу және өзге де банк шоттарына есептен шығару	1030, 1010	1080

№4 Тапсырма. Өзге де ақшалай қаражаттарды есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Болашақ кезеңдерге жататын шығыстарды төлеу		
2.	Қаржылық жалдау бойынша берешек өтелді		
3.	Қаржыландырылатын жалдау бойынша есептелген сыйақыны төлеу		
4.	Ағымдағы жалдау бойынша төленген шығыстар		
5.	Жеткізушілер мен мердігерлердің шоттарын төлеу		
6.	Банктік қызмет көрсету бойынша шығындар төленді		
7.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде бағамдық айырманың көрсетілуі		
8.	Ұйым қызметтері электрондық ақшамен төленді		
9.	Ағымдағы банктік шоттардан аккредитивтерге теңгемен, валютамен ақша есептелді		
10.	Аккредитивтің пайдаланылмаған қалдығын теңгемен, валютамен ағымдағы банктік шотқа есептен шығару		

Тапсырма жауабы:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Болашақ кезеңдерге жататын шығыстарды төлеу	1720	1080
2.	Қаржылық жалдау бойынша берешек өтелді	3060	1080
3.	Қаржыландырылатын жалдау бойынша есептелген сыйақыны төлеу	3050	1080
4.	Ағымдағы жалдау бойынша төленген шығыстар	3360	1080
5.	Жеткізушілер мен мердігерлердің шоттарын төлеу	3310	1080
6.	Банктік қызмет көрсету бойынша шығындар төленді	7210	1080
7.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде бағамдық айырманың көрсетілуі	7430	1080
8.	Ұйым қызметтері электрондық ақшамен төленді	7210	1070
9.	Ағымдағы банктік шоттардан аккредитивтерге	1080	1030

	теңгемен, валютамен ақша есептелді		
10.	Аккредитивтің пайдаланылмаған қалдығын теңгемен, валютамен ағымдағы банктік шотқа есептен шығару	1030	1080

№5 Тапсырма.

Берілген келесі мәліметтер бойынша тапсырмаларды орында:

- 1) кассадағы қолма – қол ақшаның шаруашылық операциялары бойынша шоттар корреспонденденциясын құрастыру;
- 2) айналым дебет және айналым кредит анықтау;
- 3) айдың аяғындағы соңғы қалдығын анықтау.

Күні	Шаруашылық операцияларының мазмұны	Сома мың.теңге	Дебет	Кредит
	<i>Бастапқы қалдық</i>			
1.09.19	Кассаға есеп айырысу шотынан ақша қаражаттары еңбекақы төлеу үшін түсті.	10000		
5.09.19	«Арман» ЖШС фирмасынан қызмет жасаған үшін ақша қаражаттар түсті	650		
11.09.19	Кассадан есеп тұлғаға, кәсіпорынға құрал –жабдықтарды сатып алу үшін ақша қаражаттары берілді	450		
15.09.19	Кассаға есеп тұлғадан ұсталынбаған ақша қайтарылды	120		
18.09.19	“Нуртас” ЖШС фирмасынан сатып алынған тауар үшін ақша қаражаттары түсті	230		
19.09.19	Сақатовқа Р. С. іс сапарға бару үшін ақша қаражаттары кассадан бөлінді	80		
20.09.19	Кассаға “Алуа” ЖШС фирмасынан аванс түсті	35		
23. 09.19	Кассадан “Нуртас” ЖШС фирмасына аванс аударылды	40		
25.09.19	Кассадан жұмыскерлерге еңбек ақысын төледі	6000		
<i>Айналым дебет және айналым кредит</i>				
<i>Айдың аяғындағы соңғы қалдық</i>				

Есептің шешімі:

Күні	Шаруашылық операцияларының мазмұны	Сома мың. теңге	Дебет	Кредит
	<i>Бастапқы қалдық</i>	5		
1.09.19	Кассаға есеп айырысу шотынан ақша қаражаттары еңбекақы төлеу үшін түсті.	10000	1010	1030
5.09.19	«Арман» ЖШС фирмасынан қызмет жасаған үшін ақша қаражаттар түсті	650	1010, 1030	1210
11.09.19	Кассадан есеп тұлғаға, кәсіпорынға құрал –жабдықтарды сатып алу үшін	450	1210, 1000	1010

	ақша қаражаттары берілді			
15.09.19	Кассаға есеп тұлғадан ұсталынбаған ақша қайтарылды	120	1010	1210
18.09.19	“Нуртас” ЖШС фирмасынан сатып алынған тауар үшін ақша қаражаттары түсті	230	1000, 1030	1210
19.09.19	Сақатовқа Р. С. іс сапарға бару үшін ақша қаражаттары кассадан бөлінді	80	1000, 1610	1010
20.09.19	Кассаға “Алуа” ЖШС фирмасынан аванс түсті	35	1010	1610
23. 09.19	Кассадан “Нуртас” ЖШС фирмасына аванс аударылды	40	1610	1010
25.09.19	Кассадан жұмыскерлерге еңбек ақысын төледі	6000	3350	1010
<i>Айналым дебет және айналым кредит</i>			11040000	6570000
<i>Айдың аяғындағы соңғы қалдық</i>		4470000		

№ 6 Тапсырма.

- ✓ Берілген мәліметтер негізінде кассалық құжаттарды толтырыңыз
- ✓ Кәсіпорын кассирі Тынысова Назым Бақытханқызымен толық жауапкершілік келісімшартқа отырыңыз
- ✓ Толтырылған кіріс касса ордерлерін және шығыс касса ордерлерін «Кіріс және шығыс касса құжаттарын тіркеу журналына» тіркеңіз
- ✓ Кассирдың есебі негізінде айдың соңғы қалдығын анықтаңыз
- ✓ Кассирдың касса кітабын толтырыңыз.

Құжаттарды келесі сілтеме бойынша жүктеп алыңыз:

Құжат атауы	Сілтеме:
Толық жауапкершілік келісімшарты	https://cloud.mail.ru/public/DjKZ/c4Ff3E19g
Кіріс касса ордері	https://cloud.mail.ru/public/1WnR/RwMpbG1Eb
Шығыс касса ордері	https://cloud.mail.ru/public/dJBq/JbLemi7aE
Кіріс және шығыс касса құжаттарын тіркеу журналы	https://cloud.mail.ru/public/7X8w/1aipKKXgd
Кассирдың касса кітабы	https://cloud.mail.ru/public/5Sbr/aJde9TwdP

Есеп орындау үшін берілгені:

- ✓ Кәсіпорын атауы: ЖШС «Арман»;
- ✓ БИН 500700000000;
- ✓ Код КҰЖЖ (ОКПО), (Кәсіпорындар мен ұйымдардың жалпы жіктеушісі) - 10014002862
- Кәсіпорындағы мекен – жайы: 050096, Қазақстан, Павлодар қаласы, Кутузова көшесі, үй 256;
- Кәсіпорындағы шуғылданатын шаруашылығы: құрал –жабдықтардың және ғимараттардың жөндеу қызмет көрсетеді;
- Меншігінің формасы: жеке меншік;
- Кәсіпорындағы директоры: Қанатов С. А.
- Кәсіпорындағы бас бухгалтері: Тоқтарова Р.С.

– Кәсіпорындағы кассир: Тынысова Н.Б

Күні	Шаруашылық операцияларының мазмұны кімге берілді, кімнен алынды	Құжат Атауы	ИИН БИН	Сома теңге
	<i>Бастапқы қалдық</i>			350000
01.01.19	Еңбекақы төлеу үшін қаражат аударылды (АҚ «Еуразиялық банк»)	ККО №8	БИН: 041041000966	5000000
05.01.19	“ProfitТранс- KZ” ЖШС фирмасынан қызмет жасаған үшін ақша қаражаттар түсті	ККО №9	БИН: 040140001078	4620000
07.01.19	Төлеуов Мақсат Қанатұлына құрал - жабдықтарды сатып алу үшін ақша қаражаттары берілді	ШКО №15	ИИН: 990101451133	650000
13.01.19	Дулатова Жания Арланқызынан кассаға ұсталынбаған ақша қайтарылды	ККО №10	ИИН: 951204451565	156000
16.01.19	“Semey Food”ЖШС фирмасынан сатып алынған тауар үшін ақша қаражаттары түсті	ККО №10	БИН: 141040014555	2700000
18.01.19	Сақатовқа Руслан Талантұлына іс сапарға бару үшін ақша қаражаттары кассадан бөлінді	ШКО №16	ИИН: 980222450270	302000
20.01.19	Кассаға «Инси- Мост» ЖШС фирмасынан алдын-ала төлем түсті	ККО №11	БИН: 010540004527	400000
22.01.19	«Цемент зауыты» ЖШС-не аванс аударылды	ШКО №17	БИН: 021240000022	400000
26.01.19	Жұмыскерлерге сыйақы үшін қаражат аударылды (АҚ «Еуразиялық банк»)	ШКО №18	БИН: 041041000966	1500000
31.01.19	ГКП «Семей Водоканал» төлем жасалынды	ШКО №19	БИН: 020740003220	153000
Айналым дебеті				
Айналым кредиті				
Айдың аяғындағы соңғы қалдық				

Есептің шешімі:

Күні	Шаруашылық операцияларының мазмұны кімге берілді, кімнен алынды	Құжат Атауы	ИИН БИН	Сома теңге
	<i>Бастапқы қалдық</i>			350000
0 1.01.19	Еңбекақы төлеу үшін қаражат аударылды (АҚ «Еуразиялық банк»)	ККО №8	БИН: 041041000966	5000000
05.01.19	“ProfitТранс- KZ” ЖШС фирмасынан қызмет жасаған үшін ақша қаражаттар түсті	ККО №9	БИН: 040140001078	4620000
07.01.19	Төлеуов Мақсат Қанатұлына құрал - жабдықтарды сатып алу үшін ақша қаражаттары берілді	ШКО №15	ИИН: 990101451133	650000
13.01.19	Дулатова Жания Арланқызынан	ККО №10	ИИН:	156000

	кассаға ұсталынбаған ақша қайтарылды		951204451565	
16.01.19	“Semey Food” ЖШС фирмасынан сатып алынған тауар үшін ақша қаражаттары түсті	ККО №10	БИН: 141040014555	2700000
18.01.19	Сақатовқа Руслан Талантұлына іс сапарға бару үшін ақша қаражаттары кассадан бөлінді	ШКО №16	ИИН: 980222450270	302000
20.01.19	Кассаға «Инси- Мост» ЖШС фирмасынан алдын-ала төлем түсті	ККО №11	БИН: 010540004527	400000
22. 01.19	«Цемент зауыты» ЖШС-не аванс аударылды	ШКО №17	БИН: 021240000022	400000
26.01.19	Жұмыскерлерге сыйақы үшін қаражат аударылды (АҚ «Еуразиялық банк»)	ШКО №18	БИН: 041041000966	1500000
31.01.19	ГКП «Семей Водоканал» төлем жасалынды	ШКО №19	БИН: 020740003220	153000
Айналым дебеті				Дебет: 8226000
Айналым кредиті				Кредит: 8005000
Айдың аяғындағы соңғы қалдық				221000

№7 Тапсырма.

Бағамдық айырма туындайтын жағдайлар:

Берілгені: Импорттық операциялар кезінде тауарларды кедендік ресімдеу мен жеткізушілермен және мердігерлермен есеп айырысу барысында ақша қаражаттарын аудару күндерінің арасында келісімшарттық құнның ұлттық валютадағы өзгерісін анықтаңыздар.

Субъект 2000 АҚШ долларына тауар сатып алған, кедендік ресімдеу құнындағы бағам

1 доллар үшін 375 теңге болған, есеп құжатын жазған кездегі доллар бағамы 380 теңге сомасын құрады. Бағамдық айырманы анықтаңыздар.

1) Тауарды сатып алғандағы бағамы- 375 теңге болғанда

Д ? К ? – _____

2) Төлем күніндегі төлем бағамы – 380 теңге болғанда

Д ? К? _____

3) Бағамдық айырманы анықтаңыздар (теріс немес оң)

Д ? К ? – _____ теңге.

Тапсырма жауабы:

1) Тауарды сатып алғандағы бағамы- 375 теңге
Д 1330 К3310 – 750 000теңге. (2000*375)

2) Төлем күніндегі төлем бағамы – 380 теңге
Д 3310 К 1030 – 760 000теңге (2000*380).

3) Бағамдық айырма (теріс) (760 000- 750 000=-10 000)
Д 7430 К 3310 – 10 000 теңге.

№ 8 Тапсырма.

Бағамдық айырма туындайтын жағдайлар:

Берілгені: Импорттық операциялар кезінде шикізатты сатып алу барысында шетелдік жеткізушілермен және мердігерлермен есеп айырысу кезіндегі ақша қаражаттарын аудару күндерінің арасында келісімшарттық құнның ұлттық валютадағы өзгерісін анықтаңыздар.

Отандық фирма 6000 АҚШ долларына шетелдік фирмдан шикізат сатып алған кезде кедендік ресімдеу құнындағы бағам 1 доллар үшін 381 теңге болған, есеп құжатын жазған кездегі

1 доллар үшін бағам- 378 теңге сомасын құрады. Бағамдық айырманы анықтаңыздар.

1) Шикізатты сатып алғандағы бағамы- 381 теңге болғанда

Д ? К ? – _____

2) Төлем күніндегі төлем бағамы – 378 теңге болғанда

Д ? К ? _____

3) Бағамдық айырманы анықтаңыздар (теріс немес оң)

Д ? К ? – _____ теңге.

Тапсырма жауабы:

1) Шикізатты сатып алғандағы бағамы- 381 теңге

Д 1330 К 3310 – 2 268 000 теңге. (6000*387)

2) Төлем күніндегі төлем бағамы – 378 теңге

Д 3310 К 1030 – 2 286 000 теңге (6000*378).

3) Бағамдық айырма (оң) (2 286 000 - 2 268 000 = +18 000)

Д 1030 К 6250 + 18 000 теңге.

2.2. Есеп беруге тиісті тұлғалармен есеп айырысу есебі

1200 - "Қысқа мерзімді дебиторлық берешек"-ді есепке алуға арналған шоттар

1200 Қысқа мерзімді дебиторлық берешек

1210 Сатып алушылар мен тапсырысшылардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі

1220 Еншілес ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі

1230 Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі

1240 Филиалдар мен құрылымдық бөлімшелердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі

1250 Қызметкерлердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі

1260 Жалдау бойынша қысқа мерзімді дебиторлық берешек

1270 Өзге қысқа мерзімді дебиторлық берешек

1280 Қысқа мерзімді дебиторлық берешектің құнсыздануынан болатын залалға арналған бағалау резервтері

№1 Тапсырма. Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегін есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатылған өнім үшін сатып алушыға шот ұсынылды		
2.	ҚҚС есептелді, өткізу бойынша айналымнан 12%		
3.	Сатып алушының берешегін қамтамасыз ету үшін вексель алынды		
4.	Вексель сомасынан есептелген сыйақы		
5.	Ағымдағы банктік шотқа сатып алушыдан дебиторлық берешек түсті		
6.	Акцизделетін тауарлар бойынша акциз есептелді		
	Ұзақ мерзімді активтерді сатудан кірісті есептеу:		
7.	- шарттық құнына		
8.	- ҚҚС сомасына		
	Сатып алушыларға баға бойынша жеңілдік беріледі:		
9.	- шарттық құнына		
10.	- ҚҚС сомасына		
	Сатып алушының өнімді қайтаруы:		
11.	- шарттық құнына		
12.	- ҚҚС сомасына		
13.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегін өтеу есебіне бұрын алынған аванстарды есепке алу		
14.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегі оң бағамдық айырмашылыққа ұлғайтылды		
15.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегі азайды		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатылған өнім үшін сатып алушыға шот ұсынылды	1210,2110	6010
2.	ҚҚС есептелді, өткізу бойынша айналымнан 12%	1210,2110	3130
3.	Сатып алушының берешегін қамтамасыз ету үшін вексель алынды	1270,2170	1210,2110
4.	Вексель сомасынан есептелген сыйақы	1150,2050	6110
5.	Ағымдағы банктік шотқа сатып алушыдан дебиторлық берешек түсті	1030	1210,2110
6.	Акцизделетін тауарлар бойынша акциз есептелді	1210, 2110	3140
	Ұзақ мерзімді активтерді сатудан кірісті есептеу:		
7.	- шарттық құнына	1210, 2110	6210
8.	- ҚҚС сомасына	1210, 2110	3130
	Сатып алушыларға баға бойынша жеңілдік беріледі:		
9.	- шарттық құнына	6030	1210, 2110

10.	- ҚҚС сомасына	3130	1210, 2110
	Сатып алушының өнімді қайтаруы:		
11.	- шарттық құнына	6030	1210, 2110
12.	- ҚҚС сомасына	3130	1210, 2110
13.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегін өтеу есебіне бұрын алынған аванстарды есепке алу	3510	1210, 2110
14.	Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегі оң бағамдық айырмашылыққа ұлғайтылды	1210, 2110	6250
15.	Валюта айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруі нәтижесінде сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің дебиторлық берешегі азайды	7430	1210, 2110

№2 Тапсырма. Дебиторлық берешекті есепке алу және болашақ кезеңдердің шығыстарын есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Қаржылық инвестициялар, берілген қарыздар, алынған вексельдер бойынша есептелген сыйақы		
2.	Есептелген дивидендтер бойынша сыйақы есептелді		
3.	Қаржылық жалдау бойынша есептелген сыйақы		
4.	Есептелген сыйақылар бойынша дебиторлық берешек өтелді		
5.	Жеткізушілер мен мердігерлерге шағымдар қойылды		
6.	Ағымдағы банктік шоттан қате есептен шығарылған соманы көрсету		
7.	Шарттық міндеттемелерді сақтамағаны үшін өнім берушілерден өндіріп алынатын айыппұлдардың, өсімпұлдардың және тұрақсыздық айыбының сомалары		
8.	Ұсынылған наразылықтар бойынша ақша қаражатының түсуі		
9.	Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысын төлеу		
10.	Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру компаниясының пайдасына сақтандыру сыйлықақысы есептелді		
11.	Ағымдағы банктік шоттан сақтандырушыға сақтандыру сыйлықақысы аударылды		
12.	Есепті кезеңде сақтандыру бойынша шығыстарды тану		
13.	Алдағы жылға мерзімді басылымдарға жазылу рәсімделді		
14.	Жазылу құны ағымдағы банктік шоттан аударылды		
15.	Ағымдағы айға жазылу бойынша шығыстар есептен шығарылды		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Қаржылық инвестициялар, берілген қарыздар, алынған вексельдер бойынша есептелген сыйақы	1150, 2050	6110

2.	Есептелген дивидендтер бойынша сыйақы есептелді	1150, 2050	6120
3.	Қаржылық жалдау бойынша есептелген сыйақы	1150, 2050	6130
4.	Есептелген сыйақылар бойынша дебиторлық берешек өтелді	1010,1030	1150, 2050
5.	Жеткізушілер мен мердігерлерге шағымдар қойылды	1270	6280
6.	Ағымдағы банктік шоттан қате есептен шығарылған соманы көрсету	1270	1030, 1050, 1080
7.	Шарттық міндеттемелерді сақтамағаны үшін өнім берушілерден өндіріп алынатын айыппұлдардың, өсімпұлдардың және тұрақсыздық айыбының сомалары	1270	6160
8.	Ұсынылған наразылықтар бойынша ақша қаражатының түсуі	1010, 1030, 1080	1270
9.	Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысын төлеу	3310	1030
10.	Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру компаниясының пайдасына сақтандыру сыйлықақысы есептелді	1720	3310
11.	Ағымдағы банктік шоттан сақтандырушыға сақтандыру сыйлықақысы аударылды	3310	1030
12.	Есепті кезеңде сақтандыру бойынша шығыстарды тану	7210	1720
13.	Алдағы жылға мерзімді басылымдарға жазылу рәсімделді	1720	3310
14.	Жазылу құны ағымдағы банктік шоттан аударылды	3310	1030
15.	Ағымдағы айға жазылу бойынша шығыстар есептен шығарылды	7210	1720

№3 Тапсырма.

Тапсырма мақсаты: Есеп беруге тиісті тұлғалармен есеп айырысу жүзеге асырылуын қарастыру, шоттар корреспонденциясын құру қызметтік іс сапар күәлігін және аванстық есепті толтыру.

Берілген мәліметтер:

«“ProfiТранс- KZ”» (БИН: 040140001078, ИИК: KZ 168560000000476654, БИК: КСJBKZKX) ЖШС-нің директоры Колмаз А.Б. 15.08.2019 жылы №12 бұйрықпен бекітті.

Мажитова Қ.Р. Алматы қаласына қызметтік іс сапарға 3-күнге жіберілді. (ИИН 821119301119 күәлік №02447950 берілді ҚР ІІМ берілген 11.10.2013ж)

Бухгалтер- Крукликова Алеся Александровна

Семей қаласынан шықты- 18 тамыз 2019 жылы

Алматы қаласына келді- 19 тамыз 2019 жылы

Алматы қаласынан Семей қаласына шықты- 21 тамыз 2019 жылы

Семей қаласына келді - 21 тамыз 2019 жылы

Келген соң 25 тамызға 2019 жылға №2 аванстық есеп берілді, шығындарды растайтын 5 құжат оған тіркелді

Темір жол билеті ақысы Семей- Алматы, билет құны- 9700 .

Ұшақ билеті- Алматы- Семей, билет құны - 22200 тенге.

Тәуліктік 19 нен 21 тамыз аралығы 2019 жылы (5АЕК берілді), тәуліктік пәтер құны 8000 тенге, басқа да шығындар- 60 000 тенге (растайтын құжаттар-түбіртектері бар).

Құжаттарды келесі сілтеме бойынша жүктеп алыңыз:

Құжат атауы	Сілтеме:
Бұйрық (іссапарға жіберу туралы)	https://cloud.mail.ru/public/4sd4/gq8PirQrD
Іс сапар күәлігі	https://cloud.mail.ru/public/nEWd/oCKwyT9wH
Аванстық есеп	https://cloud.mail.ru/public/e6CD/SHRtUm7HD

2.3. Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер есебі

2400 - "Негізгі құралдар" және 2700 «Материалдық емес активтер»-ді есепке алуға арналған шоттар

- 2410 Негізгі құралдар
- 2420 Негізгі құралдардың амортизациясы
- 2430 Негізгі құралдардың құнсыздануынан болатын залалға арналған бағалау резерві
- 2440 Активті пайдалану құқығы
- 2450 Активті пайдалану құқығының амортизациясы
- 2460 Активті пайдалану құқығының құнсыздануынан болатын залал
- 2700 Материалдық емес активтер
- 2710 Гудвилл
- 2720 Гудвиллдің құнсыздануы
- 2730 Өзге материалдық емес активтер
- 2740 Өзге материалдық емес активтердің амортизациясы
- 2750 Өзге материалдық емес активтердің құнсыздануынан болатын залалға арналған бағалау резерві
- 2760 Активті пайдалану құқығы
- 2770 Активті пайдалану құқығының амортизациясы
- 2780 Активті пайдалану құқығының құнсыздануынан болатын залалға арналған бағалау резерві

№1 Тапсырма.

Мақсаты – НҚ-ды қабылдау-тапсыру актісін және мүліктік карточканы толтыру.

1) Шарты: қабылдау-тапсыру актісін толтыру келесі мәліметтер негізінде: ЖШС «Цемент зауыты» директоры Айкельев С.С. қаулысымен №43 19.03.2018 ж. арнайы машинаны қабылдау үшін комиссия құрылды (БИН: 021240000022, ЖСН: 600800503034, ИИК: KZ 789260301136751000)

Комиссия мүшелері: төрағасы- бас механик Жайлаубаев К.Д., комиссия мүшелері- инженер Петрова Д.С., цех бөлімі басшысы Конысбекова А.К.

Шығу уақыты- 2001 зауыттық номері 47317, паспорт номері АБ 49376, бастапқы сатып алу құны 521500 тенге. Жұмысқа кіріседі 19.03.2018

Объект сипаттамасы: дайын өнімді дайындауға қажет машина, өнімділігі 19 куб.м./ сағ, двигатель қуаты 40 квт, көлемі 4700*1900*1340. Комиссия

шешімі бойынша машина жұмыс істеуге дайын , қорытынды: арнайы машина жұмысқа жарамды

Объектіні цех басшысы қабылдады, мастер өткізді Игенбаев А.К.

2) Шарты: мүліктік карточканы толтыру келесі мәліметтер негізінде: НҚ-ды қабылдау-тапсыру актісі №2 от 19.03.2018ж. бекітілген ЖШС «Цемент зауыты» директорымен, НҚ-ды қабылдау-тапсыру актісі негізінде бухгалтерия машинаға инвентарлық номер тағайындады 09715.

Бас бухгалтер Казыбаева Б.А мүліктік карточканы толтырды 20.03.2018

Құжаттарды келесі сілтеме бойынша жүктеп алыңыз:

Құжат атауы	Сілтеме:
НҚ-ды қабылдау-тапсыру актісі	https://cloud.mail.ru/public/zJzv/HKN7FD8WS
Мүліктік карточка	https://cloud.mail.ru/public/tuNF/rFYUWmtY2

№2 Тапсырма. Негізгі құралдарды есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Ұйымның өз күшімен (шаруашылық немесе мердігерлік тәсілмен)салынған ғимараттардың бастапқы құнын көрсету		
2.	Негізгі құралдарды күрделі жөндеу және жаңғырту бойынша шығындарды жатқызу.		
	Негізгі құралдарды сатып алу:		
3.	- берілген есеп беру сомаларының есебінен;		
4.	- ұйымдардан;		
5.	- жеке тұлғалардан;		
6.	- құрылтайшыдан		
7.	Түгендеу кезінде анықталған есепке алынбаған негізгі құралдарды кіріске алу		
	Негізгі құралдарды істен шығару кезінде есептен шығару:		
8.	- қалдық баланстық құн сомасына;		
9.	- есептелген тозу сомасына.		
10.	Негізгі құралдарды бөлшектеу кезінде алынған материалдар кіріске алынды		
	Негізгі құралдардың есептелген тозуы (шығындар бағыттары бойынша):		
11.	- жүзеге асыру процесінде пайдаланылатын негізгі құралдар;		
12.	- негізгі өндірісте қолданылатын негізгі құралдар;		
13.	- әкімшілік мақсатта қолданылатын негізгі құралдар.		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Ұйымның өз күшімен (шаруашылық немесе мердігерлік тәсілмен)салынған ғимараттардың бастапқы құнын көрсету	2410	2930
2.	Негізгі құралдарды күрделі жөндеу және жаңғырту	2410	2920

	бойынша шығындарды жатқызу.		
	Негізгі құралдарды сатып алу:		
3.	- берілген есеп беру сомаларының есебінен;	2410	1251
4.	- ұйымдардан;	2410	3310
5.	- жеке тұлғалардан;	2410	3390
6.	- құрылтайшыдан	2410	5110
7.	Түгендеу кезінде анықталған есепке алынбаған негізгі құралдарды кіріске алу	2410	6280
	Негізгі құралдарды істен шығару кезінде есептен шығару:		
8.	- қалдық баланстық құн сомасына;	7410	2410
9.	- есептелген тозу сомасына.	2420	2410
10.	Негізгі құралдарды бөлшектеу кезінде алынған материалдар кіріске алынды	1350	6280
	Негізгі құралдардың есептелген тозуы (шығындар бағыттары бойынша):		
11.	- жүзеге асыру процесінде пайдаланылатын негізгі құралдар;	7110	2420
12.	- негізгі өндірісте қолданылатын негізгі құралдар;	8410	2420
13.	- әкімшілік мақсатта қолданылатын негізгі құралдар.	7210	2420

№3 Тапсырма. Негізгі құралдарды жалға алуды есепке алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Жалға берушіде:		
1.	Жабдық операциялық жалға берілді		
2.	Ағымдағы шоттан жабдықты сақтандыру төленді		
3.	Ағымдағы банктік шотқа жалдау бойынша алдын ала төлем түсті		
4.	Жал бойынша есептелген кіріс:		
5.	а) шарттық құнына;		
6.	б) ҚҚС сомасына		
7.	Жалға алушының берешегін өтеуге бұрын түскен жалдау ақысын есепке алу		
8.	Ағымдағы айға жалдау ақысының түсуі		
9.	Жабдық бойынша тозуды ай сайын есептеу (жалдау бойынша)		
10.	Операциялық жалға алынған мүлікті сақтандыру бойынша шығыстарға алдын ала төленген сақтандыруды ай сайын есептен шығару		
	Негізгі құралдарды шаруашылық әдіспен жөндеуді есепке алу		
11.	Негізгі құралдарды жөндеуге жіберілген материалдардың құнына		
12.	Жөндеумен айналысатын қызметкерлерге есептелген жалақы		
13.	Еңбекақыдан аударымдар жүргізілді-Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар есептелді		
14.	Жөндеу бойынша шығыстарға жатқызылған үстеме шығыстардың үлесі		

15.	Жөндеу цехының негізгі құралдарын жөндеу бойынша шығындар анықталды		
	Негізгі құралдарды жөндеу бойынша шығындар қабылданды (есептен шығарылды):		
16.	- жалпы және әкімшілік шығыстарға;		
17.	- сату бойынша шығыстарға (өнімді сақтауға және өткізуге қызмет көрсететін бөлімшелер үшін орындалған жұмыстар);		
18.	- негізгі өндіріс цехтары.		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Жалға берушіде:		
1.	Жабдық операциялық жалға берілді	2410/2	2410/1
2.	Ағымдағы шоттан жабдықты сақтандыру төленді	1720	1030
3.	Ағымдағы банктік шотқа жалдау бойынша алдын ала төлем түсті	1030	3510
4.	Жал бойынша есептелген кіріс:		
5.	а) шарттық құнына;	1260	6260
6.	б) ҚҚС сомасына	1260	3130
7.	Жалға алушының берешегін өтеуге бұрын түскен жалдау ақысын есепке алу	3510	1260
8.	Ағымдағы айға жалдау ақысының түсуі	1030	1260
9.	Жабдық бойынша тозуды ай сайын есептеу (жалдау бойынша)	7450	2420
10.	Операциялық жалға алынған мүлікті сақтандыру бойынша шығыстарға алдын ала төленген сақтандыруды ай сайын есептен шығару	7450	1720
	Негізгі құралдарды шаруашылық әдіспен жөндеуді есепке алу		
11.	Негізгі құралдарды жөндеуге жіберілген материалдардың құнына	8311	1310
12.	Жөндеумен айналысатын қызметкерлерге есептелген жалақы	8312	3350
13.	Еңбекақыдан аударымдар жүргізілді-Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар есептелді	8313	3150, 3210,3230
14.	Жөндеу бойынша шығыстарға жатқызылған үстеме шығыстардың үлесі	8314	8410
15.	Жөндеу цехының негізгі құралдарын жөндеу бойынша шығындар анықталды	8310	8311–8314
	Негізгі құралдарды жөндеу бойынша шығындар қабылданды (есептен шығарылды):		
16.	- жалпы және әкімшілік шығыстарға;	7210	8310
17.	- сату бойынша шығыстарға (өнімді сақтауға және өткізуге қызмет көрсететін бөлімшелер үшін орындалған жұмыстар);	7110	8310
18.	- негізгі өндіріс цехтары.	8410	8310

Негізгі құралдардың амортизациясын есептеудің әртүрлі әдістері бар, олар:

- 1) бірдей етіп бөлу әдісі;
- 2) өндірістік әдіс
- 3) жеделдетіп аудару әдісі:
 - кумулятивтік әдіс
 - қалдықты азайту әдісі

Мысал:

1) Құнды бірдей етіп бөлу Бұл әдіс бойынша амортизация сомасы келесі формула бойынша есептеледі:

Бастапқы құн — жойылу құны/ Пайдалану мерзімі

Мысалы, НҚ бастапқы құны 100000, жойылу құны 10000, пайдалану мерзімі 5 жыл

$$10000 - 10000/5 = 18000$$

2) Өндірістік әдіс - амортизацияны орындалған жұмыстардың көлеміне пропорционалды түрде есептеу әдісі. Негізгі НҚ пайдалану мерзімі ескерілмейді.

Бастапқы құн жойылу құны/ Орындалатын жұмыстың көлемі

Мысалы, НҚ бастапқы құны 100000, жойылу құны 10000, өндірістік қуаттылығы 5000 өнім.

$$100000 - 10000/5000 = 18 \text{ (1 өнімге келетін амортизация сомасы)}$$

1 жылы – 2000, 2 жылы – 1500, 3 жылы – 1000, 4 жылы – 500 өнім өндірілген Жыл сайынғы амортизация сомасы былай есептеледі.

Жылдар	Жыл сайынғы амортизация сомасы
	$2000 * 18 = 36000$
	$1500 * 18 = 27000$
	$1000 * 18 = 18000$
	$500 * 18 = 9000$
Барлығы	

Өндірістік әдіс бойынша амортизацияны есептеу тау-кен өнеркәсібінде ең қолайлы әдіс болып саналады.

3) Жеделдетіп аудару әдісі. Бұл әдіс өндірілетін өнімнің өзіндік құнын негізсіз күрт өсіреді, сондықтан оны іс жүзінде пайдаланудың өзі екіталай.

а) Кумулятивтік әдісі

Кумулятивтік әдіс — латын тілінен аударғанда — өсу, жиналу деген мағынаны білдіреді. Ең алдымен, куммулятивті санды анықтау қажет. Бұл сан НҚ қызмет ету мерзіміндегі жылдар санын қосу арқылы анықталады. Немесе келесі формула арқылы есептеледі: $S = N * (N + 1) / 2$,

Мысалы, НҚ пайдалану мерзімі 5 жыл болса, онда куммулятивті сан $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$ немесе $5 * (5 + 1) / 2 = 15$ болады. Есептік коэффициент 1 жыл үшін – $5/15$, 2 жыл үшін $4/15$, 3 жыл үшін $3/15$, 4 жыл үшін $2/15$, 5 жыл үшін $1/15$ болады.

Негізгі құралдардың амортизациясын кумулятивтік әдіс бойынша есептеу

жылдар	Амортизациялық құны	Амортизация есептеу әдісі	жылдық амортизация сомасы
2015	90 000	5/15x90000	30000
2016	90 000	4/15x90000	24000
2017	90 000	3/15x90000	18000
2018	90 000	2/15x90000	12000
2019	90 000	1/15x90000	6000
Барлығы	-	-	

Қалдықты азайту әдісі. Оны екі еселенген амортизациялау нормасын қолдану арқылы есептейді. *Мысалы,* жоғарыда айтылған автокөліктің қызмет ету (пайдалану) мерзімі 5 жыл. Бірқалыпты үлестіру әдісінде амортизациялау нормасы 20 % болады (100%/5).

Екі еселенген нормасымен есептелініп, азайып отыратын қалдық, әдісінде амортизациялау нормасы мынаған тең 40% (20%x2) болады. Бұл белгіленген ставка (40%) қалдық құнға әрбір жылдың соңында жатқызылады.

Қалдық құнды азайту үшін қажетті шамамен шектелетін соңғы жылды қоспағанда, тозуды есептеген кезде жойылу құны есепке алынбайды деп саналады. НҚ бастапқы құны 100000 теңге. Бес жыл бойы амортизация мынадай мөлшерде есептелінеді.

Жинақталған жылдық амортизация сомасының жиынтығы

Жылдар	Жыл басындағы бастапқы құны	Амортизация нормасы	Амортизация есептеу әдісі	Есептелген амортизация сомасы	Жыл соңындағы баланстық құны
2015	100000	40%	40%x 100000	40000	60000
2016		40%	40%x60000	24000	36000
2017		40%	40%x36000	14000	21600
2018		40%	40%x21600	8640	12960
2019		40%	40%x 12960	5184	7776

№4 Тапсырма. Берілгені: Негізгі құралдың бастапқы құны – 500 000, пайдалану мерзімі 7 жыл, жойылу құны 68000, өндірістік қуаттылығы 15000 өнім. (1 жылы – 5000, 2 жылы – 4000, 3 жылы – 3000, 4 жылы – 2000, жылы – 1000 өнім өндірілген)

Талап етіледі: НҚ-ң амотизациясын құнды бірдей етіп бөлу, өндірістік, кумулятивтік, қалдықты азайту әдістері арқылы есептеңіз.

Есептің шешімі:

1) Құнды бірдей етіп бөлу

500 000-68000/7=61714

2) Өндірістік әдіс

500 000-68 000/15000=29 (1 өнімге келетін амортизация сомасы)

1 жылы – 5000, 2 жылы – 4000, 3 жылы – 3000, 4 жылы – 2000, 5 жыл-1000 өнім өндірілген

Жыл сайынғы амортизация сомасы былай есептеледі.

Жылдар	Жыл сайынғы амортизация сомасы
	5000*29=145000
	4000*29=116000
	3000*29=87000
	2000*29=58000
	1000*29=29000

3) Кумулятивтік әдісі

1+2+3+4+5+6+7=28 немесе $7*(7+1)/2=28$ болады.

Негізгі құралдардың амортизациясын кумулятивтік әдіс бойынша есептеу

Жылдар	Амортизациялық құны	Амортизация есептеу әдісі	жылдық амортизация сомасы
2013	432000	7/28x432000	108000
2014	432000	6/28x432000	92571
2015	432000	5/28x432000	77143
2016	432000	4/28x432000	61714
2017	432000	3/28x432000	46286
2018	432000	2/28x 432000	30857
2019	432000	1/28x 432000	15429
	-	-	

4) Қалдықты азайту әдісі.

Жинақталған жылдық амортизация сомасының жиынтығы

Жылдар	Жыл басындағы бастапқы құны	Амортизация нормасы	Амортизация есептеу әдісі	Есептелген амортизация сомасы	Жыл соңындағы баланстық құны
2013	500000	29%	29%x 500000	145000	355000
2014		29%	29%x355000	102950	252050
2015		29%	29%x252050	73094,5	178955,5
2016		29%	29%x178955,5	51897,1	127058,4
2017		29%	29%x 127058,4	36846,9	90211,5
2018		29%	29%x90211,5	26161,3	64050,2
2019		29%	29%x 64050,2	18574,6	45475,6

№5 Тапсырма.

Мақсаты – МЕА-ді қабылдау-тапсыру актісімен танысу

Шарты: қабылдау-тапсыру актісін толтыру келесі мәліметтер негізінде: ЖШС «“Profi KZ”» директоры Рафиков Фархат Зульфугарович қаулысымен №7 01.05.2019 ж. «1С:Бухгалтерия» 8.3 бағдарламасын келісім шарт негізінде сатып алды.

Қабылдап алды: ЖШС «“Profi KZ”» (БИН: 040140001078, ИИК:KZ 789260301135461000)

Тапсырды: «Стар» ЖШС (БИН 060940005688) директоры- Орлова Галина Борисовна

МЕА шығу уақыты - 01.01.2017, бастапқы сатып алу құны 800500 тенге, бағалау құны бастапқы құнымен қабылданды. Пайланау мерзімі 01.01.2017-01.01.01.2025 жж. Жылдық амортизация мөлшері -10 пайыз.

ЖШС-қа МЕА-ті қабылдау негізі – бухгалтерлік есепті жүргізу үшін қажет.

МЕА сипаттамасы: Қызмет көрсетуші «1С:Бухгалтерия» 8.3 бухгалтерлік есеп жүйесін сүйемелдеу бойынша қызметін тапсырыс берушінің өтініші бойынша күн сайын актуальды режимде қамтамасыз етеді, бухгалтерлік және салық есебін автоматтандыруға арналған.

Тапсырды: «Стар» ЖШС-нің ІТ –маманы Мадамилов Д.Қ

Қабылдады: ЖШС-ң бағдарламашы маманы: Садуақасов Е.Е

МЕА қабылдау-тапсыру актісі негізінде бухгалтерия машинаға инвентарлық номер тағайындады 09715.

Бас бухгалтер: Мануковская Ольга Петровна МЕА есепке алу карточкасын толтырды 03.05.2019

Тапсырма: МЕА есепке алу карточкасын, МЕА-ді қабылдау-тапсыру актісін толтырыңыз. (сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/J8Lb/sL5k2z8Fg>)

№ 6 Тапсырма.

Берілгені:

Компания басқа компания әзірлеген патентке құқық алды. Құқық үшін төлем сомасы дереу төлеуге жататын 890 мың теңгені және бір жылдан кейін төлеуге жататын 1 130 мың теңгені құрады. Құқықтарды сатып алу кезінде қосымша шығыстар пайда болды:

- 28 мың теңге сомаға заңды ресімдеуге;

- 6,5 мың теңге сомасына патенттік құқықтарды тіркеу үшін.

Компания капиталының құны 13% құрайды.

Материалдық емес активтің бастапқы құнын анықтаңыз.

Есептің шешімі:

Материалдық емес активтің өзіндік құнына бастапқы тану кезінде мынадай шығындар кіреді:

-төленген ақша қаражатының сомасы-890 мың теңге;

-дисконтталған құн бойынша анықталған кейінге қалдырылған міндеттеме сомасы -1 000 мың теңге ($1\ 130\ мың\ теңге \times (1 / (1 + 0,13)^1) = 1\ 000\ мың\ теңге$);

(Дисконтталған құн ағымдағы немесе келтірілген құн ретінде қарастырылады. Анықтау үшін келесі формуланы пайдаланамыз. $DF = 1 / (1+K)^n$)

Мұндағы: DF - Дисконтталған құн, K — салынған капиталдың табыстылықтың нормасы

n— қанша жылдағы құнын анықтау

- заңды рәсімдеу шығындары-28 мың теңге;

- патенттік құқықтарды тіркеу шығындары-6,5 мың теңге.

Материалдық емес активтің өзіндік құнының жиыны-1 924,5 мың теңге (890 + 1 000 + 28 + 6,5).

Шаруашылық операциялар мазмұны

Шаруашылық операция мазмұны	Сомасы, теңге	Дебет	Кредит
Материалдық емес активті сатып алу:			
Сатып алу құнына	1 890 (890 + 1 000)	2730	3310
Материалдық емес активтің бастапқы құны ұлғайтылды			
- заңды рәсімдеуге арналған шығыстар	28	2730	3310
- патенттік құқықтарды тіркеуге арналған шығыстар	6,5	2730	3390

№7 Тапсырма.

Берілгені: Келтірілген деректер бойынша материалдық емес активтерді есепке алу карточкасын толтыру.

(сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/NWjF/zSuXRhebq>)

Деректер:

ЖШС "Мастер" ұйымы (БИН: 040530001084) №4 15.03.2018 ж. актісі бойынша материалдық емес активтер объектілі бухгалтерлік есепке қабылдады: компьютерлік бағдарлама "ФинМастер". Материалдық емес активтер объектісі ұйымның қызметінде пайдалануға арналған, атап айтқанда бухгалтерияға сатып алынған. Бағдарлама ұйымның бухгалтерлік есебін оның жұмысының ерекшелігін ескере отырып автоматтандыруға арналған.

Материалдық емес активтерге айрықша авторлық құқық "Финансгрупп" компаниясынан 11.03.2018 ж. № 81-164/11 шарт бойынша берілді. Материалдық емес актив құны-270000 тг, пайдалы қолдану мерзімі – 5 жыл, амортизация нормасы – 20%. № 1 есеп карточкасын материалдық емес активтердің сақталуына жауапты бухгалтер Тоқтарбекова Нургуль Амантаевна толтырды.

№8 Тапсырма.

Материалдық емес активтердің түгендеу тізімдемесін толтыру (сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/bKsY/aZzqWghfW>) №7-тапсырманы негізге алу қажет.

Жұмысты орындау үшін деректер.

"Мастер" ЖШС (БИН: 040530001084) түгендеу комиссиясы 2018 жылғы 1 қарашада Бас директордың Сағынтаев Ж.М 2018 жылғы 25 қазандағы № 150 бұйрығы негізінде ұйым бухгалтериясындағы материалдық емес активтерге түгендеу жүргізді. Комиссия құрамында (бас бухгалтер Тоқтарбекова Н.М., бағдарламашы- Жангазин П.К., Қаржыгер- Иванов С.К)

Материалдық емес активтерді түгендеу кезінде комиссия тексерді:

- ұйымның оларды пайдалану құқығын растайтын құжаттардың болуы;
- есепте материалдық емес активтердің дұрыс және уақтылы көрсетілуі.

Түгендеу жүргізу нәтижесінде келіп түскен ұйымға МЕА-ке 01.11.2018 ж. № 12 тізімдеме ресімделген.

Материалдық емес актив ұйымның меншігінде болады. Материалдық жауапты тұлға-Аникеева О. Ю. Түгендеуді бұйрықта көрсетілген құрамда комиссия жүргізді. Түгендеу нәтижелері бойынша кем шығулар мен артық шығулар табылған жоқ. Тізімдемеде көрсетілген деректер мен есептерді бухгалтер тексерді.

№ 9 Тапсырма.

Мақсаты – әр түрлі әдістер арқылы МЕА-ді амортизациясын есептеу

Берілгені: Кәсіпорынның өтеусіз алған материалдық емес активінің нарықтық құны қабылдау күні 185 000 теңгеге тең болды. Жою құны -20000. Пайдалану мерзімі 5-жыл.

Табу керек: Бірдей етіп бөлу және кумулятивтік әдістері арқылы жылдық және бір айлық амортизацияны есептеңіз.

Есептің шешімі:

Бірдей етіп бөлу әдісі:

$185\ 000 - 20\ 000 / 5 = 33\ 000$ (жылдық амортизация)

$33\ 000 / 12 = 2\ 750$ (айлық амортизация)

Кумулятивтік әдісі

$1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$ немесе $5 * (5 + 1) / 2 = 15$ болады.

Негізгі құралдардың амортизациясын кумулятивтік әдіс бойынша есептеу

Жылдар	Амортизациялық құны	Амортизация есептеу әдісі	амортизация сомасы	
			жылдық	1 айлық
1 жыл	165000	$5/15 \times 165000$	55000	4583,3
2 жыл	165000	$4/15 \times 165000$	44000	3666,6
3 жыл	165000	$3/15 \times 165000$	33000	2750
4 жыл	165000	$2/15 \times 165000$	22000	1833,3
5 жыл	165000	$1/15 \times 165000$	11000	916,6
	-	-		

№10 Тапсырма. Материалдық емес активтерді сатып алу шаруашылық операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	берілген есеп беру сомаларының есебінен:		

1.	- сатып алу құнына;		
2.	- ҚҚС сомасына;		
	еншілес, қауымдасқан және бірлескен ұйымдардан:		
3.	- сатып алу құнына;		
4.	- ҚҚС сомасына;		
	жеке тұлғалардан және ұйымдардан материалдық емес активтерді сатып алу:		
5.	- сатып алу құнына;		
6.	- ҚҚС сомасына;		
7.	Жеке тұлғалар мен ұйымдардан материалдық емес активтердің (гудвилден басқа) өтеусіз түсуі		
8.	Жарғылық капиталға салым ретінде материалдық емес активтерді алу		
9.	Алынған гудвилдің көрсету		
	Материалдық емес активтерді құру кезіндегі шығыстарды көрсету:		
10.	- материалдық емес активтерді құруға арналған материалдарды есептен шығару;		
11.	- жалақы есептеу;		
12.	- әлеуметтік салықты және әлеуметтік сақтандыруға аударымдарды есептеу;		
13.	- МЕА құру кезінде тұтынылған қызметтер бойынша шығыстарды көрсету;		
14.	- басқа шығындардың көрінісі.		
15.	Құрылған материалдық емес актив кіріске алынды		
	Қатысты басқа да материалдық емес активтер бойынша амортизацияны есептеу:		
16.	- аяқталмаған құрылыс құнына;		
17.	- дайын өнімді (тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді) өткізуге;		
18.	- жалпы және әкімшілік шығыстарға;		
19.	- жалдау бойынша шығыстарға.		
20.	Шығарылған басқа да материалдық емес активтер бойынша амортизацияны есептен шығару		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	берілген есеп беру сомаларының есебінен:		
1.	- сатып алу құнына;	2730	3310
2.	- ҚҚС сомасына;	1420	3310
	еншілес, қауымдасқан және бірлескен ұйымдардан:		
3.	- сатып алу құнына;	2730	3320, 3330
4.	- ҚҚС сомасына;	1420	3320, 3330
	жеке тұлғалардан және ұйымдардан материалдық емес активтерді сатып алу:		
5.	- сатып алу құнына;	2730	3380, 3310
6.	- ҚҚС сомасына;	1420	3380, 3310
7.	Жеке тұлғалар мен ұйымдардан материалдық емес активтердің (гудвилден басқа) өтеусіз түсуі	2730	6220, 6230
8.	Жарғылық капиталға салым ретінде материалдық емес	2730	5110

	активтерді алу		
9.	Алынған гудвиллдің көрсету	2710	3310
	Материалдық емес активтерді құру кезіндегі шығыстарды көрсету:		
10.	- материалдық емес активтерді құруға арналған материалдарды есептен шығару;	2930	1310, 1350
11.	- жалақы есептеу;	2930	3350
12.	- әлеуметтік салықты және әлеуметтік сақтандыруға аударымдарды есептеу;	2930	3150, 3210
13.	- МЕА құру кезінде тұтынылған қызметтер бойынша шығыстарды көрсету;	2930	3310
14.	- басқа шығындардың көрінісі.	2930	2420, 2740, 3380
15.	Құрылған материалдық емес актив кіріске алынды	2730	2930
	Қатысты басқа да материалдық емес активтер бойынша амортизацияны есептеу:		
16.	- аяқталмаған құрылыс құнына;	2930	2740
17.	- дайын өнімді (тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді) өткізуге;	7110	2740
18.	- жалпы және әкімшілік шығыстарға;	7210	2740
19.	- жалдау бойынша шығыстарға.	7450	2740
20.	Шығарылған басқа да материалдық емес активтер бойынша амортизацияны есептен шығару	2740	2730

2.4. Тауарлы-материалдық қорлар есебі

1300 - "Тауарлы-материалдық қорлар"-ды есепке алуға арналған шоттар

- 1300 Қорлар
- 1310 Шикізат және материалдар
- 1320 Дайын өнім
- 1330 Тауарлар
- 1340 Аяқталмаған өндіріс
- 1350 Өзге қорлар
- 1360 Қорлардың құнсыздануынан болатын залалға арналған бағалау резервтері
- 1370 Қорларды қайтару құқығы бар актив

№1 Тапсырма. Тапсырманың мақсаты-материалдардың ішкі орын ауыстыруына арналған накладнойды, қорларды қабылдау актісін жасау тәртібін меңгеру.

Тапсырма шарты. 1300 материалдар шоты бойынша мәліметтерге сүйеніп құжаттарды толтыру *Шешім үшін бастапқы деректер*

1. "Цемент" ААҚ (ОКПО 45803126; ИНН 511023069001)» АҚ "Қазмұнай ГАЗ»-дан (ОКПО 45803155; ИНН 62102506911)»

№	Атауы	Номенклатуралық	саны, кг	құны, тенге
---	-------	-----------------	----------	-------------

		номер		
1	Отын	103215	2000	155
2	Керосин КО- 30	103220	300	190
3	Май МК- 8	103223	50	1000

Қойма меңгерушісі С. Х. Кошкинбаев келісімін берді, материалдарды №1 цех бойынша қоймашы А. С. Дарынов жіберді, бас бухгалтер А. П. Сатиева тексерді, материалдарды №3 цех бойынша қоймашы К. В. Жунусова қабылдап алды.

Құжаттарды келесі сілтеме бойынша жүктеп алыңыз:

Құжат атауы	Сілтеме:
Қорларды қабылдау актісі	https://cloud.mail.ru/public/ZUiW/LQm6W3oZy
Қорлардың ішкі орын ауыстыруына арналған накладной	https://cloud.mail.ru/public/gwqg/qshnXGjgP
Қорларды басқа жаққа жіберуге арналған жүкқұжат	https://cloud.mail.ru/public/uA1B/sgaNZHneS

№2 Тапсырма

Берілгені: №127 Материалдарды қоймада есептеу карточкасын төмендегі берілгендер негізінде толтырындар Қойма-01, стеллаж-10, материал атауы-руберойд маркасы РК-420, 1-сұрып, өлшем бірлігі-м², номенклатуралық номер-071311, 1 м² бағасы-519 теңге, қоймадағы қордың молшері-2000 м². 1 желтоқсанға қалдығы- 2400 м²

Руберойд қозғалысы туралы мәлімет

Жазу күні	Құжат №	Жыл басынан жазудың реттік №	Кімнен алынды н/е кімге босатылды	Кіріс	Шығыс
10.12	142	44	Құрылыс бөлімінде		17000
15.12	143	45	Жадықтау базасынан	21000	
17.12	145	46	№1 бөлімге		2000
25.12	147	47	Жөндеу шеберханасына		1200

Бухгалтер 1-желтоқсан және 30-желтоқсанда қоймада жазуды тексеріп және құжаттарды қабылдады.

Орындау керек: Әр жазудан кейін қалдық шығару керек.

№3 Тапсырма.

Мақсаты: Түгендеу нәтижелері бойынша тауарлық-материалдық құндылықтардың түгендеу тізімдемесі мен салыстыру ведомостін толтырыңыз

Берілгені: 18.03.2018 № 54 бұйрықтың негізінде "Луч" ЖШС № 3 қоймасында ТМҚ жоспарлы түгендеу жүргізілді. Түгендеу жүргізудің басталу күні-18.09.2018, түгендеудің аяқталу күні-19.09.2018. Комиссия

дайын бұйымдарға түгендеу жүргізді және нысаны төменде келтірілген түгендеу тізімдемесін жасады.

Материалдық жауапты тұлға Б. Д. Дастанов болып табылады.

Комиссия төрағасы-директордың орынбасары Оспанов Р. И., комиссия мүшелері: бас маман бухгалтер Боброва И. О., экономист Жакупова Е. С.

Тізімдемедегі деректер мен есептеулерді бухгалтер М. С. Васнецов тексерді.

Тауар-материалдық құндылықтардың тізімі:

ТМҚ		Өлшем бірлігі	Бағасы тг	Нақты болуын тексеру кезінде		Бухгалтерлік есеп деректері бойынша	
Атауы, түрі, сұрпы	Номенклатуралық коды			Саны	Сомасы	Саны	Сомасы
Көйлек	055600	дана	15 000	37		24	
Бас киім	055601	дана	13 000	29		42	
Костюм	055602	дана	24 500	28		28	
Юбка	055603	дана	14 000	38		38	
Жемпір	055604	дана	12 000	56		55	
Пальто	055605	дана	32 500	62		63	
Барлығы							

Тапсырма: осы мәліметтер негізінде тауарлық-материалдық құндылықтардың түгендеу тізімдемесі мен салыстыру ведомосін толтырыңыз.

Құжаттарды келесі сілтеме бойынша жүктеп алыңыз:

Құжат атауы	Сілтеме:
тауарлық-материалдық құндылықтардың түгендеу тізімдемесі	https://cloud.mail.ru/public/j3KD/XvdWL6EMk
салыстыру ведомосі	https://cloud.mail.ru/public/8g4b/cHAodaXFe

Мысал:

Мақсаты: ТМҚ қайта бағалау әдістерімен танысу.

Берілгені:

Күні	Цемент				Бензин А-95			
	Кіріс			Шығыс	Кіріс			Шығыс
	Саны, Тонна	1 т бағасы	Сомасы, Тенге	Саны, Тонна	Саны, литр	1 л бағасы	Сомасы, Тенге	Саны, литр
Ай басы	20	3000	60000		100	45	4500	
Кіріс								
Шығыс								
02.01.02	10	3100	31000	15				50

05.01.02	2	3200	32000		300	46	13800	
11.01.02				10				150
20.01.02	17	3400	57800		500	45	22500	
25.01.02				12				300
27.01.02	19	3400	64600					100
28.01.02								100
29.01.02					200	47	9400	100
Жиыны								
Кіріс	48	-	159800	37	1000	-	45700	800
Шығыс								
Барлығы: Қалдық пен кіріс	68	-	219800	*	1100	-	50200	*
Ай соңына қалдығы	31		*		300		*	

1) **Орташа өлшенген күн әдісі** . бұл әдіс кезінде материалдық қорлардың құны – ай басындағы қалдық құнына ай бойында келіп түскен құндылықтарын қосып есептелінген орташа бағасы түсіндіріледі.

Орташа күн = $\sum \text{м.к.} + \sum \text{алын.} / \text{Км.к.} + \text{К алын.}$

Мұндағы:

$\sum \text{м.к.}$ – есептік кезеңнің басындағы қалған материалдардың қалдық құны

$\sum \text{алын}$ – есептік кезеңнің басындағы қалған материалдардың қалдық саны

Км.к – алынған материалдардың құны

К алын. - алынған материалдардың саны

Мысал бойынша бензиннің орташа өлшенген құнын шығарамыз

$4500 + 13800 + 22500 + 9400 / 100 + 300 + 500 + 200 = 50200 / 1100 = 45,63$ тенге

Жұмсалған бензиннің құны $45,63 * (50 + 150 + 300 + 100 + 100 + 100) = 36504$ тенге

Қалдық құны $300 * 45,63 = 13696$ тенге

2) **ФИФО әдісі** – қорларды алғашқы сатып алу бағалары бойынша бағалау әдісі

Шығыс құны: $4500 + 45700 - 13900 = 36300$

50 л. * 45 тенге = 22500 тенге

150 л. * (50 л. * 45 тенге, 100 л. * 46 тенге) = 6850 тенге

300 л. * (200 л. * 46 тенге, 100 л. * 45 тенге) = 13700 тенге

100 л. * 45 тенге = 4500 тенге

100 л. * 45 тенге = 4500 тенге

100 л. * 45 тенге = 4500 тенге

Шығыс жиынтығы 36300 тенге

3) **ЛИФО әдісі**- запастарды саңғы сатып алынғандардың бағасы бойынша бағалау әдісі.

50 л. * 47 тенге = 2350 тенге

150 л. * 47 тенге = 7050 тенге

300 л. 45 тенге = 13500 тенге

100 * 45 тенге = 4500 тенге

100 л. * 45 тенге = 4500 тенге

100 л. 46 тенге = 4600 тенге

Шығыс жиынтығы 36500тенге

4) Арнайы идентификациялау әдісі. Бұл әдіс запастардың партиялық есепбін дәл ұйысдастыру мүмкіндігі болған жағдайда қолданады.

Қалдықтың қалған 50л * 45тенге = 2250 тенге

05.01.02 келіп түскеннен 150 * 46 = 6900

20.01.02 келіп түскеннен 300*45 = 13500

20.01.02 келіп түскеннен 100 * 45 = 4500

20.01.02 келіп түскеннен 100 * 45 = 4500

05.01.02 келіп түскеннен 100 * 46 = 4600

Шығыс жиыны 36250 тенге

Бензиннің қалдығынан қалғаны:

Бастапқы қалдығы 50*45 = 2250

05.01.02 келіп түскеннен 50*46 = 2300

29.01.02 келіп түскеннен 200 * 47 = 9400

Ай соңында қалған бензиннің құны 13950 тенге

Ал енді осы әдістерді салыстырып көрейік:

Көрсеткіштер	Орташа өлшенге құндық әдісі	ФИФО әдісі	ЛИФО әдісі	Арнайы идентиф. әдісі
1	2	3	4	5
Бензин А-95				
Запастардың шығысы:				
Бірлік саны	800	800	800	800
Құны, тенге	36504	36300	36500	36250
Запастардың ай соңында қалған қалдығы				
Бірлік саны	300	300	300	300
Құны, тенге	13696	13900	13700	13950

№4 Тапсырма

Мақсаты ТМҚ қайта бағалау әдістерін қолдану

Берілгені: 2019 жылғы ақпанда кәсіпорында "Айзат" материалдарының қозғалысы мынадай деректермен сипатталады:

✓ 1 ақпанға қоймадағы материалдар қалдығы – 100 тонна 4,0 мың тнғ.бағасы 1 тонна үшін.

✓ 09 ақпанда өнім берушіден (1-ші партия) – 5,0 мың тнғ бағасымен 200 тонна түсті.

✓ 11 Ақпанда өндіріске-150 тонна жіберілді.

✓ 20 ақпанда жеткізушіден (2-ші партия) – 3,0 мың тнғ бағасымен 160 тонна түсті. (тонна үшін.)

✓ 22 ақпанда өндіріске 160 тонна жіберілді.

✓ 26 ақпанда өнім берушіден (3-ші партия) – 3,5 мың тнғ бағасымен 40 тонна түсті. (тонна үшін.)

Алынған нәтижелерді салыстырыңыз және түсіндіріңіз. Шешімді келесі нысанның кестесінде ұсыну қажет.

Материалдық шығындарды бағалау әдісімен (ФИФО, ЛИФО және орташа өлшенген өзіндік құн әдісімен)

Көрсеткіштер Операцияның күні және мазмұны	Кіріс			Шығын			Қалдық		
	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомас ы, мың. тнг.	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомас ы, мың. тнг.	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомас ы, мың. тнг.

Есептің шешімі:

Материалдық шығындарды орташа өлшенген өзіндік құн әдісімен бағалау

Көрсеткіштер Операцияның күні және мазмұны	Кіріс			Шығын			Қалдық		
	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомасы, мың. тнг.	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомасы, мың. тнг.	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомма, тыс. тнг.
1 ақпан Ай басына қалдық							100	4,0	400
09 ақпан Келіп түсті (1-я партия)	200	5,0	1000				300	4,667	1400
11 ақпан Өндіріске жіберілді 150 тонн				150	4,667	700	150	4,667	700
20 ақпан Келіп түсті (2-я партия)	160	3,0	480				310	3,806	1180
22 ақпан Өндіріске жіберілді 160 тонн				160	3,806	609	150	3,806	571
26 ақпан Келіп түсті (3-я партия)	40	3,5	140				190	3,742	711
28 ақпан Ай соғына қалдық									

Материалдық шығындарды ФИФО әдісімен бағалау

Көрсеткіштер Операцияның күні және мазмұны	Кіріс			Шығын			Қалдық		
	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомас ы, мың. тнг.	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомас ы, мың. тнг.	саны, т	құны, мың. тнг.	Сомас ы, мың. тнг.

			тнғ.			тнғ.			тнғ.
1 ақпан Ай басына қалдық							100	4,0	400
09 ақпан Келіп түсті (1-я партия)	200	5,0	1000				100 200 300	4,0 5,0	400 1000 1400
11 ақпан Өндіріске жіберілді 150 тонн				100 50 150	4,0 5,0	400 250 650	150	5,0	750
20 ақпан Келіп түсті (2-я партия)	160	3,0	480				150 160 310	5,0 3,0	750 480 1230
22 ақпан Өндіріске жіберілді 160 тонн				150 10 160	5,0 3,0	750 30 780	150	3,0	450
26 ақпан Келіп түсті (3-я партия)	40	3,5	140				150 40 190	3,0 3,5	450 140 590
28 ақпан Ай соғына қалдық							190	-	590

Материалдық шығындарды ЛИФО әдісімен бағалау

Көрсеткіштер Операцияның күні және мазмұны	Кіріс			Шығын			Қалдық		
	саны, т	құны, мың. тнғ.	Сомас ы, мың. тнғ.	саны, т	құны, мың. тнғ.	Сомас ы, мың. тнғ.	саны, т	құны, мың. тнғ.	Сомас ы, мың. тнғ.
1 ақпан Ай басына қалдық							100	4,0	400
09 ақпан Келіп түсті (1-я партия)	200	5,0	1000				100 200 300	4,0 5,0	400 1000 1400
11 ақпан Өндіріске жіберілді 150 тонн				150	5,0	750	100 50 150	4,0 5,0	400 250 650
20 ақпан Келіп түсті (2-я партия)	160	3,0	480				100 50 160 310	4,0 5,0 3,0	400 250 480 1130
22 ақпан Өндіріске жіберілді 160 тонн				160	3,0	480	100 50 150	4,0 5,0	400 250 650
26 ақпан Келіп түсті (3-я партия)	40	3,5	140				100 50 40 190	4,0 5,0 3,5	400 250 140 790

28 ақпан Ай соғына қалдық	
------------------------------	--

Материалдарды бағалаудың әртүрлі әдістерін қолдану нәтижелерін салыстыру

Бағалау әдістері	Материалдық шығындар, мың. тнг.	Құндық мәндегі кезең соңындағы материалдардың қалдықтары, мың. тнг.
орташа өлшенген өзіндік күн әдісімен	1309	711
ФИФО	1430 → макс	590 → мин
ЛИФО	1230	790

№5 Тапсырма.

Дайын өнімді кіріске алу және өнімді өндіруге арналған материалдарды есептен шығару бойынша шаруашылық операциялар мазмұнына шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Жеткізушілерден шикізат пен материалдар сатып алу: - шарттық құнына - ҚҚС сомасына		
2.	Құрылтайшылардың жарғылық капиталға салымдары түріндегі шикізат пен материалдардың түсімі		
3.	Шикізат материалдарын табиғи кему нормалары шегінде есептен шығару		
	Дайын өнімді кіріске алу:		
4.	- негізгі өндіріс		
5.	- қосалқы өндірістер		
6.	Сатылған дайын өнімнің өзіндік құнын есептен шығару		
7.	Жеткізушілерден тауарларды сатып алу: - шарттық құнына - ҚҚС сомасына		
	Есепті кезеңнің соңында дайын өнімді өндіруге байланысты шығындарды аяқталмаған өндіріске жатқызу:		
8.	- негізгі өндіріс		
9.	- қосалқы өндірістер		
	Өнімді өндіруге, жұмыстарды орындауға, қызметтерді көрсетуге арналған материалдарды есептен шығару:		
10.	- негізгі өндіріс		
11.	- қосалқы өндірістер		
	Аяқталмаған құрылыс құнына материалдарды есептен шығару		
12.	Баланстық құны мөлшерінде компанияның шығындарына қорларды есептен шығару		
13.	Өнімді өткізуге байланысты операциялар бойынша материалдарды есептен шығару		
14.	Негізгі құралдар объектілерін күрделі жөндеуге (жаңғыртуға, реконструкциялауға) байланысты операциялар бойынша материалдарды есептен шығару		

15.	Қорларды әкімшілік мақсаттарға есептен шығару		
	Нормативтен тыс ысыраптарды, қорлардың бүлінуі мен кем шығуын есептен шығару:		
16.	- кінәлі тұлғалар анықталған жоқ;		
17.	- кінәлі тұлғалар анықталды.		
18.	Қорларды өтеусіз беру		
19.	Қызметті тоқтату нәтижесінде қорларды есептен шығару		
20.	Егер күрделі шығындарға жатпайтын болса, өндіруші салаларда дайындық жұмыстарын жүргізуге арналған қорларды есептен шығару		
21.	Өтімсіз қорлар бойынша резерв құру		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Жеткізушілерден шикізат пен материалдар сатып алу: - шарттық құнына - ҚҚС сомасына	1310 1420	3310 3310
2.	Құрылтайшылардың жарғылық капиталға салымдары түріндегі шикізат пен материалдардың түсімі	1310	5110
3.	Шикізат материалдарын табиғи кему нормалары шегінде есептен шығару	7210	1310
	Дайын өнімді кіріске алу:		
4.	- негізгі өндіріс	1320	8110
5.	- қосалқы өндірістер	1320	8310
6.	Сатылған дайын өнімнің өзіндік құнын есептен шығару	7010	1320
7.	Жеткізушілерден тауарларды сатып алу: - шарттық құнына - ҚҚС сомасына	1330 1420	3310 3310
	Есепті кезеңнің соңында дайын өнімді өндіруге байланысты шығындарды аяқталмаған өндіріске жатқызу:		
8.	- негізгі өндіріс	1340	8110
9.	- қосалқы өндірістер	1340	8310
	Өнімді өндіруге, жұмыстарды орындауға, қызметтерді көрсетуге арналған материалдарды есептен шығару:		
10.	- негізгі өндіріс	8110	1310,1350
11.	- қосалқы өндірістер	8310	1310,1350
	Аяқталмаған құрылыс құнына материалдарды есептен шығару	2930	1310,1350
12.	Баланстық құны мөлшерінде компанияның шығындарына қорларды есептен шығару	7480	1310,1350
13.	Өнімді өткізуге байланысты операциялар бойынша материалдарды есептен шығару	7110	1310,1350
14.	Негізгі құралдар объектілерін күрделі жөндеуге (жаңғыртуға, реконструкциялауға) байланысты операциялар бойынша материалдарды есептен шығару	2930	1310,1350
15.	Қорларды әкімшілік мақсаттарға есептен шығару	7210	1310,1350
	Нормативтен тыс ысыраптарды, қорлардың бүлінуі мен кем шығуын есептен шығару:		
16.	- кінәлі тұлғалар анықталған жоқ;	7480	1310,1350
17.	- кінәлі тұлғалар анықталды.	1250	1310,1350

18.	Қорларды өтеусіз беру	7480	1310,1350
19.	Қызметті тоқтату нәтижесінде қорларды есептен шығару	7510	1310,1350
20.	Егер күрделі шығындарға жатпайтын болса, өндіруші салаларда дайындық жұмыстарын жүргізуге арналған қорларды есептен шығару	1720	1310, 1350
21.	Өтімсіз қорлар бойынша резерв құру	1360	1310, 1330, 1320

№5 Тапсырма. Тауарды есепке алу бойынша шаруашылық операциялар мазмұнына шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Жеткізушілерден өзіндік құны бойынша кіріске алынған тауарлар:		
2.	Сауда бөлімдеріне сатуға тауарлар берілді:		
3.	Өткізу үшін берілген тауарлар бойынша сауда үстеме бағасы көрсетілген		
4.	Сатуға арналған тауарлар бойынша сауда үстеме бағасы көрсетілген		
	Тауарларға бөлшек сауда бағасын ұлғайту:		
5.	- тауарлардың бөлшек сауда бағасын ҚҚС-сыз арттыру;		
6.	- ҚҚС сомасына		
7.	Сатылған тауарлардың өзіндік құны есептен шығарылды		
	Қайтарылатын ыдысты есепке алу Жеткізушілерден кіріске алынды:		
8.	- материалдар,		
9.	- ыдыс (жеткізушіге оны қайтару шартымен)		
10.	Көп айналымды ыдыс жеткізушіге қайтарылды		
11.	Жеткізушіге көп айналымды ыдыстың кепілдік бағасы төленді		
12.	Жеткізуші көп айналымды ыдыстың кепілдік бағасын қайтарды		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Жеткізушілерден өзіндік құны бойынша кіріске алынған тауарлар:	1331 "Қоймадағы тауарлар"	3310
2.	Сауда бөлімдеріне сатуға тауарлар берілді:	1332 «Сатуға берілген тауарлар"	1331 "Қоймадағы тауарлар"
3.	Өткізу үшін берілген тауарлар бойынша сауда үстеме бағасы көрсетілген	1332 "Өткізу үшін берілген тауарлар"	1333 "тауар бағасындағы сауда үстеме бағасы"
4.	Сатуға арналған тауарлар бойынша сауда үстеме бағасы көрсетілген	1332 "Өткізу үшін берілген тауарлар"	1334 "Тауар бағасындағы ҚҚС"
	Тауарларға бөлшек сауда бағасын ұлғайту:		
5.	- тауарлардың бөлшек сауда бағасын ҚҚС-сыз арттыру;	1332	1333
6.	- ҚҚС сомасына	1332	1334

7.	Сатылған тауарлардың өзіндік құны есептен шығарылды	7010	1332
	Қайтарылатын ыдысты есепке алу Жеткізушілерден кіріске алынды:		
8.	- материалдар,	1310	3310
9.	- ыдыс (жеткізушіге оны қайтару шартымен)	1350	3310
10.	Көп айналымды ыдыс жеткізушіге қайтарылды	3310	1350
11.	Жеткізушіге көп айналымды ыдыстың кепілдік бағасы төленді	1270	1030
12	Жеткізуші көп айналымды ыдыстың кепілдік бағасын қайтарды	1030	1270

№6 Тапсырма. Түгендеу нәтижелерін есепке алу бойынша шаруашылық операциялар мазмұнына шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Дүкендегі тауарларды түгендеу нәтижесінде:		
1.	- табиғи кему нормалары шегінде тауарлардың жетіспеушілігі;		
2.	- табиғи кему нормаларынан тыс;		
3.	- артық ыдыс;		
4.	- тауарларды қайта сұрыптауға;		
5.	- анықталған жетіспеушілік бойынша, залалды қайтару		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Дүкендегі тауарларды түгендеу нәтижесінде:		
1.	- табиғи кему нормалары шегінде тауарлардың жетіспеушілігі;	7110, 1360	1330
2.	- табиғи кему нормаларынан тыс;	1250	1330
3.	- артық ыдыс;	1330	6290
4.	- тауарларды қайта сұрыптауға;	1330	1330
5.	- анықталған жетіспеушілік бойынша, залалды қайтару	1010, 3350	1250

2.5. Еңбек және оның төлемақысының есебі

№1 Тапсырма. Жұмыс уақытын есепке алу табелін толтыру

(Сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/traZ/XptcWBbx>)

Берілгені:

Наурыз айына №1 бөлімшесінің (БИН – 750104500836) қызметкерлеріне жұмыс уақытын есепке алу табелін ресімдеңіз.

- Айткалиев Иванов А. И.-цех бастығы, толық ай жұмыс істеді
- Бектасова С. М. – 1 мен 9 наурыз аурып жатты, 12.03 – жүктеме 9 сағат
- Жунусов Т. А.-16 наурыздан-демалыс.
- Коннев С. Р.-4 толық ай жұмыс істеді
- Садуов О. Б. толық ай жұмыс істеді, 20.03 – 10 сағат.
- Насырова О. Л.-реттеуші, 0,5 ставкаға жұмыс істейді, толық ай жұмыс істеді

Бухгалтер: Асанова Т.А, Басшы- Байганов Р.Н

Орындау керек:
Жұмыс күні толық – 8 сағат, 5 күндік апта.

№2 Тапсырма.

Мақсаты: кесімді еңбекақы түрінде еңбекақы төлеуді есептеу тәртібін меңгеру.

Берілгені: Кесімді-сыйақылы нысанында негізгі өндіріс жұмысшысы еңбекақысын есептеңіз, егер оған орнатылған жоспарлы тапсырма – 180 бірлік, нақты өндірілді – 187 бірлік., бірлігі үшін бағасы – 500 теңге, сыйақы – 10%. Шаруашылық операциялар бойынша шоттар корреспонденциясын көрсетіңіз

Есеп шешімі:

Жоспарлы	Нақты
$180 \cdot 500 = 90000$ еңбекақы	$187 \cdot 500 = 93500$ еңбекақы
$90000 + 10\% = 99000$ сыйақы	$93500 + 10\% = 102850$ сыйақы
Ұсталымдар	Ұсталымдар
$99000 - (10\%(\text{зейнетақы қоры}) + 2\% \text{ МӘМС}) \text{ ЕТЖ (42500)} - 10\% (\text{ЖТС}) + \text{ЕТЖ (42500)} = 2658$	$102850 - (10\%(\text{зейнетақы қоры}) + 2\% \text{ МӘМС}) - \text{ЕТЖ (42500)} - 10\% (\text{ЖТС}) + \text{ЕТЖ (42500)} = 85707,2$

Шоттар корреспонденциясы

Негізгі өндіріс жұмысшына еңбекақы есептелінді	8112	3350
Жеке табыс салығын ұстау	3120	3350
Зейнеткерлік жинақтау қорына міндетті түрде аудару үшін ұсталған зейнеткерлік жарналар	3220	3350

№3 Тапсырма.

Қызметкер ұйымға 18 ақпан 2019 жылы жұмысқа орналасты. Менеджердің лауазымдық жалақысы еңбек мөлшері 200 000 теңге. Жұмыс режимі – бес күндік жұмыс аптасы.

Өндірістік күнтізбе бойынша бес күндік жұмыс аптасы кезінде ақпан айында – 20 жұмыс күні.

2019 жылғы 18-28 ақпан аралығында 9 жұмыс күнінен келеді.

Табу керек:

- Қызметкердің ақпан айына нақты еңбекақсын анықтаңыз. (жай мерзімдік еңбекақы жүйесі бойынша)

- Шоттар корреспонденциясын жазыңыз

Есеп шешімі:

- менеджердің күндізгі жалақысы:

$200\ 000 \text{ теңге} / 20 \text{ жұмыс күні} = 10\ 000 \text{ теңге};$

– жалақы нақты жұмыс істеген уақыты үшін ақпан айында:

$10\ 000 \text{ теңге} \times 9 \text{ жұмыс күн} = 90\ 000 \text{ теңге}.$

90000- (МЗЖ 10%+ МӘМС 2%) - ЕТЖ (42500)-ЖТС(10%)+ ЕТЖ (42500)=
75530 теңге (қолына алатын жалақы)

Д-т 7210 К-т 3350

№4 Тапсырма.

Кондитерлік фабрикада үш адамнан тұратын слесарь бригадасы 4 жұмыс күні ішінде вафли жасау бойынша істен шыққан желіні жөндеуге тапсырма берді. Жұмыстың жалпы құны-180 мың теңге

Бригаданың 4 күн ішіндегі жұмыс істеген уақытының жалпы саны 82 сағатты құрайды, оның ішінде:

- 1-ші слесарь 30 сағат жұмыс істеді;
- 2-ші слесарь 24 сағат жұмыс істеді;
- 3-ші слесарь 28 сағат жұмыс істеді.

Табу керек:

- Еңбекақыны тікелей жұмыс істелген уақытқа пропорционалды есептеу керек. (еңбек ақы төлеудің аккордтық жүйесі)

- шоттар корреспонденциясын жазыңыз

Есеп шешімі:

Әрбір қызметкерге жөндеу жұмыстары аяқталған соң мынадай есептеу болады:

* бірінші слесарь үшін: $18\ 0000\ \text{теңге} / 82\ \text{сағ.} \times 30\ \text{сағ.} = 65850\ \text{теңге}$

* екінші слесарь үшін: $18\ 0000\ \text{теңге} / 82\ \text{сағ.} \times 24\ \text{сағ.} = 52680\ \text{теңге}$

* үшінші слесарь үшін: $18\ 0000\ \text{теңге} / 82\ \text{сағ.} \times 28\ \text{сағ.} = 61470\ \text{теңге}$

Д-т 8110 К-т 3350

№5 Тапсырма. Берілген мәліметтерді қолдану арқылы келесі кестені толтырыңыз

№	Қызметкерлер	Айлығы (оклад)	МЗЖ 10%	МӘМС 2 %	ЖТС 10%	Қолына еңбекақысы
1.	Әуелбеков Сакен Болатович	200000				
2.	Әділханова Айжан Мартқызы	170000				
3.	Білісбаева Нурлан Архатұлы	150000				
4.	Жумабекова Жанерке Жумабековна	130000				
5.	Каримжанова Асем Асқарқызы	130000				
6.	Долдабаев Руслан Қаділұлы	110000				
7.	Нурсейтова Алуа Армияқызы	105000				

Табу керек:

- Қызметкердің мамыр айына міндетті ұсталымдарын тауып, нақты еңбекақсын анықтаңыз

Есеп шешімі:

№	Қызметкерлер	Айлығы (оклад)	Есептелінген сыйақы	Зейнетақы қорына 10%	МӘМС 2%	ЖТС 10%	Қосымша міндетті ұсталым	Қолына алатыны
1.	Бралинов Д.М	200 000	40000	24000	4800	16870	-	194330
2.	Жақсылық А.Е	150 000	15000	16500	3300	10270	-	134930
3.	Сақтаганов А.Т	130 000	13000	14300	2860	8334	-	117506
4.	Кужаниязов Ж.Т	110 000	11000	12100	2420	6398	-	100082
5.	Тортай Ф.А	110 000	11000	12100	2420	6398	-	100082
6.	Тюлегенбаева Г.О	110 000	11000	12100	2420	6398	-	100082
7.	Желеуова А.Б	100 000	-	10000	2000	4550	-	83450

2.6. Өндіріс шығындарының есебі және өнімнің өзіндік құнының калькуляциясы

7000 - "Шығыстр" және 8100 «Негізгі өндіріс» есепке алуға арналған шоттар

7-бөлім "Шығыстар"

7000 - "Сатылған өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны";

7100 - "Өнімді сату және қызметтер көрсету бойынша шығыстар";

7200 - "Әкімшілік шығыстар";

7300 - "Қаржыландыруға арналған шығыстар";

7400 - "Өзге де шығыстар";

7500 - "Тоқтатылатын қызметке байланысты шығыстар";

7600 - "Үлестік қатысу әдісімен ескерілетін ұйымдардың залалдағы үлесі";

7700 - "Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар".

8-бөлім "Өндірістік есепке алу шоттары"

8 "Өндірістік есепке алу шоттары" бөлімі мынадай кіші бөлімдерді қамтиды:

8100 - "Негізгі өндіріс";

8200 - "Өз өндірісінің жартылай фабрикаттары";

8300 - "Қосалқы өндірістер";

8400 - "Жүкқұжат шығыстары".

№1 Тапсырма. Шығындар есебі бойынша шаруашылық операциялар мазмұнына шоттар корреспонденциясын жасаңыз.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Сатылған тауарлардың өзіндік құны есептен шығарылды		
1.	Өткізілген жұмыстардың, қызметтердің өзіндік құны есептен шығарылды		

2.	Өткізу саласының қызметкерлеріне жалақы және басқа да табыстар есептелді		
3.	Өткізу саласының қызметкерлеріне есептелген әлеуметтік салық және табыстардан әлеуметтік аударымдар есептелді		
4.	Саудада пайдаланылатын негізгі құралдар бойынша есептелген амортизация		
5.	Саудада пайдаланылатын материалдық емес активтер бойынша есептелген амортизация		
6.	Өткізу саласында тұтынылған жұмыстар мен қызметтер үшін шоттар қабылданды		
7.	Іссапар шығыстары есептен шығарылды		
8.	Әкімшілік-басқару персоналына жалақы және басқа да табыстар есептелді		
9.	Әкімшілік-басқару персоналына есептелген әлеуметтік салық және табыстан әлеуметтік аударымдар есептелді		
10.	Әкімшілік саланың негізгі құралдары бойынша есептелген амортизация		
11.	Әкімшілік саланың материалдық емес активтері бойынша есептелген амортизация		
12.	Әкімшілік салада тұтынылған қызметтер мен жұмыстар үшін жеткізушілер мен мердігерлердің шоттары төлеуге қабылданды		
13.	Іссапар шығыстары есептен шығарылды		
14.	Алынған қарыздар, орналастырылған қаржылық инвестициялар, берілген вексельдер бойынша есептелген сыйақы		
15.	Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеу бойынша шығыстар есептелген		
16.	Қаржы инвестицияларының әділ құнының өзгеруінен болған шығыстар танылды		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
1.	Сатылған тауарлардың өзіндік құны есептен шығарылды	7010	1320, 1330
2.	Өткізілген жұмыстардың, қызметтердің өзіндік құны есептен шығарылды	7010	8110, 8310
3.	Өткізу саласының қызметкерлеріне жалақы және басқа да табыстар есептелді	7110	3350
4.	Өткізу саласының қызметкерлеріне есептелген әлеуметтік салық және табыстардан әлеуметтік аударымдар есептелді	7110	3150, 3210, 3230
5.	Саудада пайдаланылатын негізгі құралдар бойынша есептелген амортизация	7110	2420
6.	Саудада пайдаланылатын материалдық емес активтер бойынша есептелген амортизация	7110	2740
7.	Өткізу саласында тұтынылған жұмыстар мен қызметтер үшін шоттар қабылданды	7110	3310, 3380
8.	Іссапар шығыстары есептен шығарылды	7110	1250
9.	Әкімшілік-басқару персоналына жалақы және басқа да	7210	3350

	табыстар есептелді		
10.	Әкімшілік-басқару персоналына есептелген әлеуметтік салық және табыстан әлеуметтік аударымдар есептелді	7210	3150, 3210
11.	Әкімшілік саланың негізгі құралдары бойынша есептелген амортизация	7210	2420
12.	Әкімшілік саланың материалдық емес активтері бойынша есептелген амортизация	7210	2740
13.	Әкімшілік салада тұтынылған қызметтер мен жұмыстар үшін жеткізушілер мен мердігерлердің шоттары төлеуге қабылданды	7210	3310, 3380
14.	Иссапар шығыстары есептен шығарылды	7210	1250
15.	Алынған қарыздар, орналастырылған қаржылық инвестициялар, берілген вексельдер бойынша есептелген сыйақы	7310	3050, 4050
16.	Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеу бойынша шығыстар есептелген	7320	3050,4050
17.	Қаржы инвестицияларының әділ құнының өзгеруінен болған шығыстар танылды	7330	1110, 1120, 1140, 1160, 2010, 2030

№2 Тапсырма.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Жіберілген негізгі материалдар:		
1.	- негізгі өндіріске;		
2.	- жартылай фабрикаттар өндіру цехында;		
3.	- қосалқы өндірістерге.		
	Жұмысшыларға негізгі жалақы есептелді:		
4.	- негізгі өндіріс;		
5.	- өндіріс цехтары;		
6.	- қосалқы өндірістер.		
	Қызметкерлердің табысынан әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар есептелді:		
7.	- негізгі өндіріс;		
8.	- жартылай фабрикаттар өндіру цехтары;		
9.	- қосалқы өндірістер		
	Міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар:		
10.	- негізгі өндіріс;		
11.	- жартылай фабрикаттар өндіру цехтары;		
12.	- қосалқы өндірістер		
	Үстеме шығыстарды есепке алу		
13.	Өндірістік цехтардың шаруашылық қажеттіліктеріне жұмсалған материалдардың құны есептен шығарылды		
14.	Өндіріске қызмет көрсететін жұмысшыларға есептелген негізгі және қосымша жалақы		
15.	Есептелген жалақыдан аударымдар жүргізілді		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Дебет	Кредит
	Жіберілген негізгі материалдар:		

1.	- негізгі өндіріске;	8111	1310
2.	- жартылай фабрикаттар өндіру цехында;	8211	1310
3.	- қосалқы өндірістерге.	8311	1310
	Жұмысшыларға негізгі жалақы есептелді:		
4.	- негізгі өндіріс;	8112	3350
5.	- өндіріс цехтары;	8212	3350
6.	- қосалқы өндірістер.	8312	3350
	Қызметкерлердің табысынан әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар есептелді:		
7.	- негізгі өндіріс;	8113	3150, 3210
8.	- жартылай фабрикаттар өндіру цехтары;	8213	3150, 3210
9.	- қосалқы өндірістер	8313	3150, 3210
	Міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар:		
10.	- негізгі өндіріс;	8113	3230
11.	- жартылай фабрикаттар өндіру цехтары;	8213	3230
12.	- қосалқы өндірістер	8313	3230
	Үстеме шығыстарды есепке алу		
13.	Өндірістік цехтардың шаруашылық қажеттіліктеріне жұмсалған материалдардың құны есептен шығарылды	8411	1310, 1350
14.	Өндіріске қызмет көрсететін жұмысшыларға есептелген негізгі және қосымша жалақы	8412	3350
15.	Есептелген жалақыдан аударымдар жүргізілді	8413	3150, 3210

№3 Тапсырма

Өндірістік процеске қатысуы бойынша өндіріс шығындары және өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау есебінің әдістері	
Тапсырыстық әдісі	жасалған шығындар тапсырыс алған карточкаға жинақталады. Әр тапсырыс берушіге жеке журнал жүргізіледі, жасалған шығындармен өзгерістер осы журналға тіркеліп отырады.
Қайта өңдеу (бөлу) әдісі	әдісте қайта бөлу процес сайын өзіндік құн жеке анықталып отырады, келесі цехқа бастапқы құжат негізінде беріліп отырады, өнімнің өзіндік құны соңғы қайта бөлу процеспен анықталады.
Процестік әдісі	Бұл кәсіпорындарда аяқталмаған өндіріс болмайды. Бұл әдісте өнім шығаруға кеткен шығындардың бәрі есепке алынады, өнім шығару процесі бірнеше кезеңнен құралады

Тапсырыстық әдісі, мысалы:

Өндірістік цех есептік айда 3 тапсырыс алды:

1 тапсырыс	2 тапсырыс	3 тапсырыс
Шығындар: - шикізат - еңбекақы; - салықтар; - үстеме шығындар Барлығы 200000тг.	Шығындар: - шикізат - еңбекақы; - салықтар; - үстеме шығындар Барлығы 300000тг.	Шығындар: - шикізат - еңбекақы; - салықтар; - үстеме шығындар Барлығы 500000тг.
Шығарылған өнім көлемі 250 бірлік	Шығарылған өнім көлемі 300 бірлік	Шығарылған өнім көлемі 400 бірлік
Шығарылған өнімнің нақты өзіндік құны (200000тг. : 250бірлік = 800тг.	Шығарылған өнімнің нақты өзіндік құны (300000тг. : 300бірлік = 1000тг.	Шығарылған өнімнің нақты өзіндік құны (500000тг. : 400бірлік = 1250тг.

Өндірістік цех бойынша жасалған шығындар жиыны 100000тг.

Қайта өңдеу әдісі, мысалы:

1 қайта бөлу	2 қайта бөлу	3 қайта бөлу
шикізат шығыны 150000тг. - өңдеу шығыны 30000тг. Барлығы 180000тг.	өңдеу шығыны – 40000тг.	өңдеу шығыны – 80000тг. Шығарылған өнім көлемі 240бірлік
Өндірістік цех бойынша жасалған шығындар жиыны 300000тг. Саны - 240 бірлік. Шығарылған өнімнің нақты өзіндік құны (300000тг. : 240бірлік = 1250тг.		

Процестік әдісі, мысалы:

1 процесс	2 процесс	3 процесс
шикізат шығыны 120000тг. - еңбекақы шығыны 160000тг. - басқа үстеме шығындары 90000тг. Барлығы 370000тг.	1 процестен 370000тг. - - шикізат шығыны 30000тг. - еңбекақы шығыны 50000тг. - басқа үстеме шығындары 25000тг. Барлығы 475000тг.	2 процестен 475000тг. - - шикізат шығыны 35000тг. - еңбекақы шығыны 60000тг. - басқа үстеме шығындары 15000тг. Барлығы 585000тг.
Өндірістік цех бойынша жасалған шығындар жиыны 585000тг. Саны - 650 бірлік. Шығарылған өнімнің нақты өзіндік құны (585000тг. : 650бірлік = 900тг.		

№4 Тапсырма.

Берілгені: «Адал» кәсіпорыны «Керемет» ұн өнімі үшін кассадан 750 000 тенгеге шот фактурасын ұсынды «Әлия» фирмасына. Дайындалған өнім үшін «Адал» кәсіпорны бюджетке 65 000 тенге көлемінде қосымша құн салығын төледі. Жиыны 815000 тенге. Өткізілген өнімнің нақты өзіндік құны 735000 тенге. Осы орындалған операцияларға шоттар корреспонденциясын беріңіздер.

Тапсырма: «Адал» кәсіпорнының бухгалтерінің есебі бойынша жыл соңындағы шығысы мен кірісіне шоттар корреспонденциясын беріңіз.

Есеп шешімі:

- «Адал» кәсіпорнының өткізілген ұнның нақты өзіндік құнына шоттар корреспонденциясын беріңіз. ДТ 7010 КТ 1320- 735 000 тенге.
- Өткізілген ұнның келісім құнына ҚҚС сыз. ДТ-1210 КТ-6010 750 000 тенге.
- Өткізілген ұнның келісім құнына ҚҚС на. ДТ 1210 КТ 3130 65 000 тенге.
- Өткізілген өнімнің бюджетке төлеген ҚҚС . ДТ 1030 КТ 3130 65 000 тенге.
- «Адал» кәсіпорнының кассасына сатып алушы «Әлия» фирмасы 815000 тенге төленді.
ДТ 1010 Кт 1210
- «Адал» кәсіпорнының бухгалтерінің есебі бойынша жыл соңындағы шығысы мен кірісіне шоттар корреспонденциясын беріңіз.
а/ шығыстар Дт 5410 Кт 7010 735000тенге\
б/Кірістер Дт6010 КТ 5410 750 000 тенге
Таза пайда 15000 тенге.

№5 Тапсырма.

«Саяхат» қонақ үйінің тапсырысы бойынша орындықтың нақты құны мен бір тапсырыстың өзіндік құнын есептеу.

Шығындардың баптары бойынша жоспарланған бір орынға нақты құнының ауытқуын анықтау.

Анықтамалық деректер:

1. Бір ай ішінде кәсіпорын тапсырысы бойынша 400 орындық жасалды.
2. Бірлігі шығындарының көрсеткіштері

Шығын статьясы	Жоспарланған бағасы	Нақты бағасы
1. Материалдық шығын	43600	45000
2. Еңбек ақы	14500	14500
3. Жалақыдан ұстап қалу	2649	2649
4. Ұстап қалу амортизациясы	8000	8000
5. Басқа үстеме шығындар	12500	12530
Шығындар		

Мынадай нысанда өндіріс шығынды калькуляциясын жасау:

Шығын статьясы	Шығарылғанға дейінгі барлық шығындар	Өндірістің бірлік құны		
		Жоспарланған	Нақты	Ауытқулар I (- экономия: + шығын)
1. Материалдық шығын	-	43600	45000	?
2. Еңбек ақы	-	14500	14500	?
3. Жалақыдан ұстап қалу	-	2649	2649	?
4. Ұстап қалу амортизациясы	-	8000	8000	?
5. Басқа үстеме шығындар	-	12500	12530	?
Нақты өндірістік өзіндік құны				

Есептің шешімі:

Шығын статьясы	Шығарылғанға дейінгі барлық шығындар	Өндірістің бірлік құны		
		Жоспарланған	Нақты	Ауытқулар I (- экономия: + шығын)
1. Материалдық шығын	88600	43600	45000	+1400
2. Еңбек ақы	29000	14500	14500	-
3. Жалақыдан ұстап қалу	5298	2649	2649	-
4. Ұстап қалу амортизациясы	16000	8000	8000	-
5. Басқа үстеме шығындар	25030	12500	12530	+30
Нақты өндірістік өзіндік құны	163928	81249	82679	1430

Нақты немесе жоспарланған құнын анықтау = материалдық шығындар
 +Еңбекақы шығындары+Еңбекақидан ұсталымдар+амортизация
 аударымдары+Басқа да үстеме шығындар
 Жоспар бойынша 81249/400=203,1225
 Нақты 82679/400=206,6975

2.7 Дайын өнім және оны сату есебі

№1 Тапсырма.

Төменде берілген мәліметтер бойынша дайын өнімнің өндірістен шығу құжатын толтырыңыздар: (құжатқа сілтеме:

<https://cloud.mail.ru/public/jjxW/8W9QexrwB>)

Дайын өнімді босатушы: Нан өнімін шығару цехы

Бастаушы жауапты тұлға: Саматов Н.Р

Дайын өнімді қабылдаушы: ЖК «Айдынов»

ЖК жауапты тұлғасы: Азаматова З.К

Дайын өнім шығару № 000000015 ордер бойынша өндірістен шығарылды, құжат толтырылған күні: 8 сәуір 2018 жыл

Код	Дайын өнім атауы	Шығарылған өнім өлшемі	Саны (дана)	Саны (кг)	Шығарылған өнім	
					босатылды	қабылданды
000101	Нан 1 сұрып	кг	100	125		
000102	Нан 2 сұрып	кг	75	56		
000103	Тоқаш жоғары сорт	кг	300	30		
000104	Шай тоқашы ұнтақты	кг	635	52		
000105	Мак ұнтақты тоқаш	кг	50	45		
000106	Шай тоқашы	кг	288	78		
000107	Жаңғақ қосылған тоқаш жоғарғы сорт	кг	40	23		
000108	Қоңыр нан	кг	867	134		
	Жиыны					

№2 Тапсырма.

Мақсаты: Тауарларды алу үшін материалды жауапты тұлғаға берілетін сенімхатты (Құжатқа сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/s19N/YCJsNywhu>) толтыру

Төменде берілген мәліметтер бойынша дайын өнімді бастауға шығыс накладнойын толтырыңыздар: (Құжатқа сілтеме:

<https://cloud.mail.ru/public/ce7q/9WUub19fqj>)

Құжат толтыруға арналған реквизиттер:

1. Накладной нөмірі № 126
2. Өнімнің жіберілген күні: 2019 жыл 15 мамыр
3. Жеткізуші «Кондитер» ЖШС, БИН: 640501500456, Абай көшесі 12-4
4. Куәлік сериясы № 20305; № 0120045,
5. Қабылдап алушы «Адал» сауда үйі 2019 жылғы 1 ақпандағы №3 сенімхат негізінде жүзеге асырылады БИН:740103500457, Шакарим көшесі 14-6
6. Өнімді жіберуші: Асанова Т.С ЖСН:870304120133
7. Өнімді қабылдаушы: Таласов М.Р ЖСН:831202300356

№	Өнімнің атауы	Өлшем бірлігі	Бағасы	Саны	Сомасы
1	Шай тоқашы	Дана	130	20	
2	Мак қосылған тоқаш	Дана	125	35	
3	Мейіз қосылған тоқаш	Дана	130	85	
4	Қоспамен тоқаш	Дана	130	50	
5	Қоспасыз тоқаш	Дана	101	20	
6	Қара нан	Дана	85	115	
7	Кесілген батон	Дана	120	115	
	Жиынтығы:				

Берілген мәліметтер: ЖШС “Semey Food” БИН:141040014555, Семей қ. Мичурина к.79 А, Тел:51-45-68, директоры Мухамеджанов Н.С. кәсіпорынның жарғысына сәйкес менеджер Талапов Ө.П –ға (күәлік нөмірі: №032082046, ҚР ИМ 01.02.2019 ж берілген, ЖСН: 910202651213, 30.01.1991т/ж. мекен-жайы: Кабанбай батыр Ж.Жабаев 22) тауарларды қабылдап алуға сенім білдіреді. Кәсіпорын атынан сенім мхат негізінде тауарларды қабылдап-алу, тауарларды сату, сатып-алу келісім-шарт жасасу құқығы беріледі. Осы операцияларға байланысты қол қою құқығы беріледі. Сенімхат мерзімі 12.02.2020 жылдан 20.02.2021 жылға дейін жарамды.

Осы сенімхат негізінде тауарларды қабылдап алу керек: ЖШС “ProfiТранс- KZ” (БИН:040140001078, ИИК: KZ 168560000000476654, директоры: Колмаз А.Б.мекен-жайы Семей ул. Красный пыльщик 15, Тел:53-00-8) фирма өкілі: сатушы Арманов Қ.Б.

Құжат нөмірі №5, күні: 15.02.2020 Тауар атауы: кружжалар-20 дана, термос-20дана, шыны ыдыстары40 дана.

№3 Тапсырма.

Дайын өнімге түгендеу жүргізіп, түгендеу нәтижесін көрсету.

(Құжаттарға сілтеме:

1) Түгендеу тізімдемесі: <https://cloud.mail.ru/public/XAZR/GhNQDBJPe>

2) Салыстыру ведомосі: <https://cloud.mail.ru/public/8g4b/cHAodaXFe>)

– Кәсіпорын атауы: ЖШС «Арыс»;

– БИН 600501000000;
– Кәсіпорындағы мекен – жайы: 050096, Қазақстан, Семей қ, Кабанбай көшесі, үй 25;
– Кәсіпорындағы шұғылданатын шаруашылығы: тауарларды алып-сату
– Меншігінің формасы: жеке меншік;
– Кәсіпорындағы директоры: Нурмуханова З.Р
– Кәсіпорындағы бас бухгалтері: Ташкенова Р.С.
– Кәсіпорындағы кассир: Ноқатова Ж.Ж
Дайын өнімді негізгі қоймасына түгендеу жүргізу.
Бұйрық №3, 04.05.2019 ж
Басталды күні 05.04.2019ж
Басталды күні 07.04.2019ж
Комиссия төрағасы Нурмуханова З.Р
Комиссия мүшелері: Ноқатова Ж.Ж., Ташкенова Р.С.
Материалды жауапты тұлға Байбосынова М.А

Реттік номері	Дайын өнім атауы	Өлшем бірлігі	Бағасы, теңгемен	Нақты бары	
				саны	сомасы, теңгемен
01.	Ақ эмаль	л	2200	45	
02.	Қоңыр эмаль	л	2200	5	
03.	Сары бояу	л	1750	28	
04.	Еріткіш сұйықтық	л	900	32	
05.	Қызыл бояғыш	шт	1300	120	
06.	Көк бояғыш	шт	5185	102	

Түгендеу барысында анықталғаны:

Реттік номері	ТМҚ атауы	Өлшем бірлігі	Бағасы, теңгемен	Нақты бары	
				саны	сомасы, теңгемен
01.	Ақ эмаль	л	2200	44	
02.	Қоңыр эмаль	л	2200	5	
03.	Сары бояу	л	1750	28	
04.	Еріткіш сұйықтық	л	900	30	
05.	Қызыл бояғыш	шт	1300	120	
06.	Көк бояғыш	шт	5185	102	

Есептің шешім: Материалды жауапты тұлғадан жазбаша түсініктеме алынды, және шығын жауапты тұлғаға артылды.

Мақсаты-түгендеу тізімдемесін жасау тәртібін меңгеру

Тапсырма шарты

1. Деректер негізінде №1 түгендеу тізімдемесін жасау (Құжатқа сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/XAZR/GhNQDBJPe>)
2. Кем шығуды және артық шығуды анықтау-салыстыру ведомосін жасау. (Құжатқа сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/8g4b/cHAodaXFe>)

Шешім үшін бастапқы деректер:

Семей қаласының "Барыс" ЖШС басшысы А. С. Сәрсеновтың 2018 жылғы 27 қазандағы №17 бұйрығы (өкімі) негізінде №2 қойманың 2018жылғы 28 қазандағы жағдай бойынша №38 баланстық шотында есепке алынған нақты қалдықтар алынып тасталды.

Қойма меңгерушісі Каженов С.К

Түгендеу комиссиясы құрылды.: - комиссия төрағасы: механик-Бедъяров Р. Д. - комиссия мүшелері: Бакимбаева М.М бас бухгалтер-Жаркынова Г. М. жүргізуші-М. Р. Жуанышпаев

Түгендеу 2018 жылдың 28 қазанында басталып, 2018 жылдың 29 қазанында аяқталды. Түгендеу кезінде мыналар анықталды:

№	Дайын өнім атаулары	Номенклатуралық немесе түгендеу нөмірі (коды)	Нақты болуын тексеру кезінде			Бухгалтерлік есеп деректері бойынша	
			баға	саны, (мешок)	сомасы	саны	сомасы
1	Ұн жоғарғы сұрып	2747	3635	30		29	
2	Ұн бірінші сұрып	2748	2239	24		25	
3	Ұн екінші сұрып	2749	1790	14		14	
4	Қант	2750	4000	4		3	
5	Күріш	2751	2500	1		1	
	Барлығы:				?	?	

2.8 Қаржылық нәтиже және меншікті капитал есебі

№1 Тапсырма.

Берілгені:

ЖШС «Шығыс Астық» мекемесінің меншікті капиталындағы өзгерісі туралы есепті құру. (Құжатқа сілтеме: <https://cloud.mail.ru/public/kLFn/hw4EAiG44>)

Мәліметтер:

1. Кәсіпорын атауы: ЖШС «Шығыс Астық»
2. Кәсіпорын басшысы: С.К. Молдабеков
3. Бас бухгалтер: Ж.М. Орманчина
4. Есепті құру күні: 01.01.2018 ж
5. Ұйымдастыру меншік еысаны: ЖШС «Шығыс Астық» -жеке меншік
6. Өлшем бірлігі: мың тенге.
7. 2019 жылдың 1 қаңтарына қалдық

Барлығы: 10500 мың.тенге

оның ішінде:

Шығарылған капитал- 5500 м.тенге

Резервтік капитал – 1500 м.тенге

Таратылмаған табыс (залал) – 3500 м.тенге

8. Есеп саясатының өзгерісі (таратылмаған табыс (залал) бойынша 500 м.тенге.

9. Қайта есептелген қалдық (есептеу керек)

10. Кезеңдегі пайда/залал (таратылмаған табыс/залал)-1500 м.тенге
 11. Барлық табыстар (есептеу)
 12. Дивиденттер (таратылмаған табыс/залал)- (500)
 13. 2018 жылды 31 желтоқсанына арналған сальдоны есепте.

№2 Тапсырма.

Төменде берілген кесте мәліметтері бойынша «Крафт» ЖШС-нің 2018-2019 жылдардағы алынған пайданың құрылымын және динамикасының ауытқуларын есептеңіздер және қаржылық нәтижесін анықтаңыздар.
 2018-2019 жж «Крафт» ЖШС-нің пайда құрылымы мен динамикасы

Көрсеткіштер	2018 жыл	2019 жыл	Абсолютті көрсеткіш +, -	Салыстырмалы көрсеткіш %
1. Өнімді сатудан және қызмет көрсетуден алынған табыс, теңге	254156044	300234291		
3. Жалпы пайда, теңге	23152078	25133251		
4. Өнімді сату және қызмет көрсету шығындар, теңге	15034729	13693583		
5. Әкімшілік шығындар, теңге	4154733	4596028		
6. Салықты салуға дейін пайда (шығын) , теңге	3962616	6843640		
7. Корпоративті табысқа салынатын салық бойынша шығындар, теңге	1188785	2053092		
8. Мерзім бойынша қорытынды пайда (шығын) , теңге	2773831	4790548		

Есептің шешімі:

Көрсеткіштер	2018 жыл	2019 жыл	Абсолютті көрсеткіш +, -	Салыстырмалы көрсеткіш %
1. Өнімді сатудан және қызмет көрсетуден алынған табыс, теңге	254156044	300234291	46078247	118
3. Жалпы пайда, теңге	23152078	25133251	26097074	119
4. Өнімді сату және қызмет көрсету шығындар, теңге	15034729	13693583	1981173	109
5. Әкімшілік шығындар, теңге	4154733	4596028	- 1341146	91
6. Салықты салуға дейін пайда (шығын) , теңге	3962616	6843640	441295	111
7. Корпоративті табысқа салынатын салық бойынша	1188785	2053092	2881024	173

шығындар, теңге				
8. Мерзім бойынша қорытынды пайда (шығын) , теңге	2773831	4790548	864307	173

№3 Тапсырма.

«Қаржылық қорытындылардың шығарылуы мен есебі» бойынша шоттар корреспонденциясын құрыңыздар.

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Шоттар корреспонденциясы	
		Дебет	Кредит
1	Жарғылық қорға салым есебінде кассаға ақша келіп түсті		
2	Жарғылық қорға салым түрінде көлік құралдары келіп түсті		
3	Ұйымдардың жарғылық капиталы жарияланды.		
4	Құрылтайшылармен жарияланған капиталға салым ретінде ақша қаражатты енгізілді.		
5	Құрылтайшылармен жарияланған капиталға салым ретінде негізгі құралдар енгізілді.		
6	Құрылтайшылармен жарғылық капиталға үлес ретінде ТМҚ алым енгізілді.		
7	Есепті жылдың соңында алынған жиынтық кірістің сомасын шоттарда бейнелеу		
8	Сатып алынған меншікті акциялардың сатылым және номиналды құндарының айырмашылығын бейнелеу егер сатылым құны номиналды құннан төмен болса егер сатылым құны номиналды құннан жоғары болса		
9	Есепті жылдың соңында жіберілген жиынтық залалдың сомасын шоттарда бейнелеу		
10	5410 «Есептік жылдың пайдасы шотының қалдығын 5430 «Өткен жылдардағы пайда шотына өткізілуі: - пайда жағдайында - залал жағдайында		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операциялар мазмұны	Шоттар корреспонденциясы	
		Дебет	Кредит
1	Жарғылық қорға салым есебінде кассаға ақша келіп түсті	1010	5010
2	Жарғылық қорға салым түрінде көлік құралдары келіп түсті	2414	5010
3	Ұйымдардың жарғылық капиталы жарияланды.	5020	5010
4	Құрылтайшылармен жарияланған капиталға салым ретінде ақша қаражатты енгізілді.	1010, 1020, 1030, 1050	5010
5	Құрылтайшылармен жарияланған капиталға салым ретінде негізгі құралдар енгізілді.	2411- 2417	5010
6	Құрылтайшылармен жарғылық капиталға үлес ретінде ТМҚ алым енгізілді.	1310- 1330	5010

7	Есепті жылдың соңында алынған жиынтық кірістің сомасын шоттарда бейнелеу	5410	5430
8	Сатып алынған меншікті акциялардың сатылым және номиналды құндарының айырмашылығын бейнелеу егер сатылым құны номиналды құннан төмен болса егер сатылым құны номиналды құннан жоғары болса	5210 5430	5430 5210
9	Есепті жылдың соңында жіберілген жиынтық залалдың сомасын шоттарда бейнелеу	5430	5410
10	5410 «Есептік жылдың пайдасы шотының қалдығын 5430 «Өткен жылдардағы пайда шотына өткізілуі: - пайда жағдайында - залал жағдайында	5410 5430	5430, 5410

№4 Тапсырма.

Берілген операциялар мазмұны бойынша шоттар корреспонденциясын құрыңыздар

№	Шаруашылық операция мазмұны	Шоттар корреспонденциясы	
		Дебет	Кредит
1	Құрылтайшылар мен жарияланған капиталға салым ретінде негізгі құралдар енгізілді.		
2	Жарияланған капиталға салым ретінде материалды емес активтер енгізілді		
3	Есепті жылдың соңында алынған жиынтық кірістің сомасы		
4	Жарғылық капиталдың акциялардың эмиссиясы негізінде ұлғаюы		
5	Қайта бағалау нәтижесінде ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияның алғашқы күн сомасының өсуі		
6	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияның толық жұмсатылуына байланысты қайта бағалау сомасын есептен шығаруының бейнеленуі		
7	Қайта бағалау бойынша негізгі құралдардың алғашқы құнының өсуі		
8	Қайта бағаланған негізгі құралдардың тозу сомасын түзету		
9	Акцияны алған жағдайда акционерлік қоғамның жарияланған капиталын сол акциялар құнына кемеюінің бейнеленуі		
10	Есепті жылдың соңында жіберілген жиынтық залалдың сомасы		

Есептің шешімі:

№	Шаруашылық операция мазмұны	Шоттар корреспонденциясы	
		Дебет	Кредит
1	Құрылтайшылар мен жарияланған капиталға салым ретінде негізгі құралдар енгізілді.	2411-2417	5010
2	Жарияланған капиталға салым ретінде материалды емес активтер енгізілді	2730	5010

3	Есепті жылдың соңында алынған жиынтық кірістің сомасы	5410	5430
4	Жарғылық капиталдың акциялардың эмиссиясы негізінде ұлғаюы	5110	5010, 5020
5	Қайта бағалау нәтижесінде ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияның алғашқы құн сомасының өсуі	1110, 1150	5320
6	Ұзақ мерзімді қаржылық инвестицияның толық жұмсатылуына байланысты қайта бағалау сомасын есептен шығаруының бейнеленуі	5320	5430
7	Қайта бағалау бойынша негізгі құралдардың алғашқы құнының өсуі	2412-2417, 2930	5320
8	Қайта бағаланған негізгі құралдардың тозу сомасын түзету	5320	2421-2429
9	Акцияны алған жағдайда акционерлік қоғамның жарияланған капиталын сол акциялар құнына кемеюінің бейнеленуі	5010	5210
10	Есепті жылдың соңында жіберілген жиынтық залалдың сомасы	5430	5410

«ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП»
пәнінен тест тапсырмалары

1-нұсқа

1. Дайын өнім қоймаға мына құжат негізінде қабылданады.
 - A. қабылдау актісі
 - B. накладной
 - C. лимитті заборлы карта
 - D. қабылдау-тапсыру актісі
 - E. шот фактура
2. Дт 8312 Кт 3350 бухгалтерлік жазуы білдіреді.
 - A. цех жұмысшыларына еңбекақы есептелді
 - B. әкімшілік басқармасына еңбекақы есептелді
 - C. негізгі өндіріс жұмысшыларына еңбекақы есептелді
 - D. көмекші өндіріс жұмысшыларына еңбекақы есептелді
 - E. құрылыс жұмысшыларына еңбекақы есептелді
3. Әкімшілік, басқарушылық, коммерциялық және жалпы шаруашылық шығындар жатады
 - A. тұрақты шығындарға
 - B. жалпы шығындарға
 - C. орташа шығындарға
 - D. айнымалы шығындарға
 - E. шекті шығындарға
4. Тауарлы-материалдық қорлардың бухгалтериядағы есебі мына әдіспен жүргізіледі
 - A. оперативті-бухгалтерлік (қалдықтық) әдіс

- В. орташа күн әдісі
 - С. ЛИФО
 - Д. ФИФО
 - Е. өндірістік
5. Амортизация есептелді
- А. жерге
 - В. кітапхана қорларына
 - С. қондырғыларға
 - Д. өнім беретін малға
 - Е. мұражай құндылықтарына
6. Пайдалану процесіне қарай негізгі құралдардың тозу түрлері
- А. техникалық, механикалық
 - В. сапалық, табиғи
 - С. жай, күрделі
 - Д. материалдық, материалдық емес
 - Е. мердігерлік, шаруашылық
7. Негізгі құралдарға амортизациялық аударым есептеу келесі әдістермен есептеледі
- А. кумулятивтік, қаржылық
 - В. жою, басқармалық
 - С. өндірістік, нақтылық
 - Д. қаржылық, қалдығын азайту
 - Е. бірқалыпты, қалдығын азайту, өндірістік
8. Құрылыстағы материалдық емес активтерге амортизация есептелді
- А. Дт -2930 / Кт- 2750
 - В. Дт -2930 / Кт -2420
 - С. Дт -2410 / Кт- 2740
 - Д. Дт -2740 / Кт -2930
 - Е. Дт-2930 / Кт-2740
9. Компанияның көлік құралдарына салық есептелінді
- А. Дт-7210/ Кт-3170
 - В. Дт -7210 /Кт -3160
 - С. Дт -3170 /Кт -7210
 - Д. Дт- 7110/ Кт -3170
 - Е. Дт -7210 /Кт- 3180
10. «Нақты өзіндік құны бойынша қоймадан сатып алушыларға дайын өнім босатылды» шоттар корреспонденциясында көрсетініз
- А. Дт-7010 / Кт-1320
 - В. Дт-8010 / Кт-1310
 - С. Дт-1310 / Кт-7010
 - Д. Дт-8010 / Кт-1330
 - Е. Дт-7020 / Кт-1310
11. Егер асхана тағамы филиалдарға және кішігірім дүкендерге күніне 1 рет ғана босатылса қандай құжат рәсімделеді?

- A. Чек
 - B. Қабылдау тапсыру актісі
 - C. Сенім хат
 - D. Накладной
 - E. Шот- фактура
12. Нақты шығындар және тоғыз айдың ішінде алынған өнімдер немесе басқа да кезеңге есептелген шығындар деңгейінде қай калькуляция түрінде жасалады?
- A. Нормативті калькуляция
 - B. Есеп беру калькуляциясы
 - C. Жоспарлы калькуляция
 - D. Шамаланған калькуляция
 - E. Кейінгі калькуляция
13. Қаржылық есеп беру элементтері:
- A. Бас кітап, Ақша қаражаты қозғалысы туралы есеп, журнал -ордер
 - B. Касса кітабы, түсіндірме хат, кірістер мен шығыстар туралы есебі
 - C. Бухгалтерлік баланс, кірістер және шығыстар есебі, ақша қаражаты қозғалысы есебі, түсіндірме хат
 - D. Бухгалтерлік баланс, кірістер мен шығыстар туралы есеп, ақша қаражаты қозғалысы туралы есеп, меншік капиталындағы өзгерістер туралы есеп, түсіндірме хат
 - E. Бас кітап, ақша қаражаты еқозғалысы туралы есебі, кірістер мен шығыстар туралы есебі.
14. Өнім ақауы дегеніміз не?
- A. Сапасы жағынан белгіленген стандарттарға сәйкес келмейтін бұйымдар
 - B. Техникалық шарттарға сәйкес келетін бұйымдар
 - C. Өзінің тікелей мақсаттына пайдалануға жарайтын бұйымдар
 - D. Сапасы өте төмен бұйым
 - E. Түзетуге мүмкіндігі жоқ бұйымдар
15. Корпоративтік табыс салығын есептеу формуласын таңдаңыз.
- A. Түсім * 10%
 - B. Залал * 10%
 - C. Түсім / 10%
 - D. Түсім * 20%
 - E. Залал / 20%
16. Бюджетке корпоративтік табыс салығы ағымдағы есеп айырысу шотынан аударылды:
- A. Дт 3310/Кт 7710
 - B. Дт 3110/Кт 1030
 - C. Дт 3310/Кт 1020
 - D. Дт 3110/Кт 1010
 - E. Дт 3010/Кт 1010
17. Инфляция кезінде ТМҚ бағалаудың қай әдісі жоғары пайда береді?
- A. Бір бірліктің бағасы

В. ФИФО

С. Орташа өлшем бағасы

Д. ЛИФО

Е. Әрбір бірліктің өзіндік құны

18. Тауарлы материалды қорларды түгендеуде кәсіпорындағы белгіленген есеппен тексеру үшін қандай құжаттар маңызды болып табылады:

А. Акт

В. Түгендеу тізімдемесі

С. Қолхат және түгендеу тізімдемесі

Д. Жылдық түгендеу құжаты, материалдың сақталған орны бойынша құжат

Е. Қорытынды

19. Қаржылық есеп беру бағалаудың неше түрі бар?

А. 3

В. 4

С. 2

Д. 6

Е. 5

20. Қоймадан дайын өнімнің жетіспеушілігі анықталды және кінәлі тұлға анықталды:

А. ДТ- 1230/КТ- 1320

В. ДТ- 1250/КТ- 1310

С. ДТ- 1260/КТ- 1320

Д. ДТ- 1240/КТ- 1320

Е. ДТ- 1250/КТ- 1320

2-нұсқа

1. Еңбекақыдан жеке табыс салығы ұсталынды

А. ДТ 3350 / КТ 3130

В. ДТ 3350 / КТ 3150

С. ДТ 3120 / КТ 3350

Д. ДТ 3350 / КТ 3130

Е. ДТ 3350 / КТ 3120

2. Негізгі құралдарды жоюдан алынған материалдар кіріске алынды

А. ДТ 1350 /КТ 6280

В. ДТ 1350 /КТ 8110

С. ДТ 1350 /КТ 6210

Д. ДТ 1350 /КТ 3310

Е. ДТ 1350 /КТ 6220

3. Негізгі құралдар объектілеріне түгендеу жүргізеді

А. күнде

В. жыл сайын

С. жылына екі рет

Д. тоқсан сайын

- Е. айына бір рет
4. Сатып алу құнына сатылып алынған шикізат пен материалдар үшін жабдықтаушылар шоты акцептелді
- А. Дт 8111 /Кт 1310
 - В. Дт 1330 /Кт 3310
 - С. Дт 3310/ Кт 1030
 - Д. Дт 1350/ Кт 3310
 - Е. Дт 1310/ Кт 3310
5. Табиғат апаты нәтижесінде негізгі құралдар есептен шығарылды
- А. Дт 7510 /Кт 2420
 - В. Дт 7110/ Кт 2410
 - С. Дт 7210 /Кт 2410
 - Д. Дт 7510 /Кт 2410
 - Е. Дт 7310 /Кт 2410
6. Материалдық емес активтерге кірмейді
- А. лицензиялық келісімдер
 - В. бағдарламамен қамтамасыз ету
 - С. аяқталмаған өндіріс
 - Д. гудвилл
 - Е. ұйымдастыру шығындары
7. Тозу сомасы қызмет ету мерзіміне қарай есептелінетін амортизация әдісі
- А. кумулятивті
 - В. қалдығын азайту жолымен
 - С. өндірістік
 - Д. орташа бағалау
 - Е. бірқалыпты есептеу
8. Экспорттық әрекеттерді жүзеге асыру үшін алынған лицензиялар кіріске алынды
- А. Дт 2710 /Кт 3310
 - В. Дт 2730 /Кт 3310
 - С. Дт 2730 /Кт 2740
 - Д. Дт 2410 /Кт 3310
 - Е. Дт 3310 /Кт 2730
9. Үстеме шығындарды тарату кезіндегі ағымдағы жал бойынша негізгі құралдарға жалдық төлем есептелді
- А. Дт 8417 /Кт 3360
 - В. Дт 8417 /Кт 3350
 - С. Дт 8117 /Кт 3360
 - Д. Дт 8217 /Кт 3360
 - Е. Дт 8417 /Кт 3310
10. «Тиелген тауарлар үшін сатып алушыларға сатып алу бағасына шот ұсынылды» шоттар корреспонденциясында бейнеленізі
- А. Дт 1220 / Кт 6020
 - В. Дт 1210 / Кт 6020

С. Дт 6010 / Кт 1213

Д. Дт 6020 / Кт 1210

Е. Дт 1210 / Кт 6010

11. «Сауда орындарын жалға алу сомасы есептелінді» шоттар корреспонденциясында бейнеленіз

А. Дт 7010 / Кт 3350

В. Дт 7210 / Кт 3360

С. Дт 3330 / Кт 7230

Д. Дт 7010 / Кт 3310

Е. Дт 7230 / Кт 3350

12. Өнімді шығарғанға дейін өндіріске қажетті деңгейдегі шығындардың мөлшерін анықтайтын калькуляцияны қалай атайды?

А. Алдын ала жасалатын калькуляция

В. Жоспалы жасалатын калькуляция

С. Нормативті калькуляция

Д. Кейінгі калькуляция

Е. Болжамдық калькуляция

13. Жылдық қаржылық есеп беру кезеңі:

А. 1 қаңтардан 30 желтоқсанға дейін

В. 1 қаңтардан 31 желтоқсанға дейін

С. 1 қазаннан 30 сәуірге дейін

Д. 1 ақпаннан 31 желтоқсанға дейін

Е. 1 қазаннан 31 сәуірге дейін

14. «Аяқталмаған өндіріс шығындарын есепті кезеңнің басына көшірілді» шоттар корреспонденциясы қалай болады?

А. Дт 7210 / Кт 1340

В. Дт 1340 / Кт 8110

С. Дт 3330 / Кт 1340

Д. Дт 1340 / Кт 8410

Е. Дт 8110 / Кт 1340

15. Жарғылық капитал дегеніміз не?

А. кәсіпорынның операциялық қызметіндегі орынсыз шығындарды жабу, негізгі капиталды толықтыру және ағымдағы пайда жеткіліксіз болған жағдайда, дивидендтер төлеу үшін пайдаланылатын ақша қоры

В. кәсіпорынның жалпы кірісінен барлық жұмсалған шығындарды шегеріп тастағандағы қалған бөлігі

С. акционерлік қоғам өз акцияларын олардың атаулы (номиналды) бағасынан жоғары бағаға сату нәтижесінде түскен сомасы

Д. құрылтайшылардың жарияланған және тіркелген, бірақ жарғылық капиталға енгізілмеген салымдар бойынша берешек сомасы өтелмеген капитал

Е. кәсіпорынның жарғысында қаралған қызметтерін қамтамасыз ету үшін инвестициялық қаржылардың сомасы

16. АҚ «АРС» акциясының номиналды құны 11500тг, ал сатылым құны 12000тг. Эмиссиялық кірісті анықтаңыз.

- A. 400
- B. 500
- C. 600
- D. 700
- E. 800

17. Қоймадағы материалдық босалқылардың есебін материалды жауапты тұлға қай құжатта жүргізеді?

- A. Тіркеу журналында
- B. Актта
- C. Тізімдемеде (Ведомость)
- D. Кітапта
- E. Материалдарды есепке алу картасында

18. Есеп айырысу шотынан басқа шаруашылық субъектісінің шотына ақша аудару үшін толтырылатын құжат:

- A. төлем тапсырмасы
- B. аккредитив
- C. төлем-талап тапсырмасы
- D. чек
- E. банк көшірмесі

19. Есеп саясаты-

- A. ұйымның капиталы мен пайдасының көбеюі негізін құрайтын қаржылық нәтиженің маңызды факторы
- B. кәсіпорынның жылдық есеп беруінің негізгі үлгісі.
- C. ұйымның капиталы мен пайдасының көбеюі негізін құрайтын қаржылық нәтиженің маңызды факторы
- D. есептің қажетті әдіс тәсілдерімен жүзеге асыратын құралы
- E. кәсіпорында қолданылатын есебі

20. Кәсіпорынның басқару аппаратының жұмысшыларына еңбекақы есептелінді

- A. Дт 3350/ Кт 7210
- B. Дт 7110/ Кт 3350
- C. Дт 8112 /Кт 3350
- D. Дт 3350 /Кт 1010
- E. Дт 7210/ Кт 3350

3-нұсқа

1. Еншілес кәсіпорыннан жеңіл автокөлік алынды

- A. Дт 2414/ Кт 3320
- B. Дт 2414/ Кт 3310
- C. Дт 3310/ Кт 2414
- D. Дт 3320 /Кт 2414

- Е. ДТ 2414/ КТ 3130
2. Еңбекақыны төлеу мерзімі қарастырылады.
- А. нұсқамада
 - В. жарғыда
 - С. ұжымдық, жеке еңбек келісім-шартында
 - Д. төлем тізімдемесінде
 - Е. қаулыда
3. Есеп айырысу шотын ашу үшін кәсіпорындар банкке мына құжаттарды ұсынады
- А. инкассалық өкім, өтініш, құрылтай құжаттарының көшірмесі
 - В. төлем тапсырмасы, қолма-қол ақша тапсыру хабарламасы
 - С. өтініш, құрылтай құжаттарының көшірмелері, мемлекеттік және салықтық тіркеуден өткендігі туралы құжаттардың көшірмесі
 - Д. нотариус растаған қаражат иелерінің қолтаңбалары бар карточка, төлем-талап тапсырмасы
 - Е. несие алушыларды тағайындау туралы бұйрықтың көшірмесі, есеп айырысу чегі
4. Жұмысшылар мен қызметшілерге жалақы, сыйақы, еңбекке жарамсыздығы набайланысты жәрдемақы немесе басқа да төлемдер беруге арналған бухгалтерлік кассалық құжат
- А. қолма-қол ақша тапсыру хабарламасы
 - В. төлем тапсырмасы
 - С. шығыс касса ордері
 - Д. төлем тізімдемесі
 - Е. чек
5. Еңбекақы мөлшері төмен болмауы керек:
- А. ҚР белгіленген ең төменгі еңбекақы мөлшерінен
 - В. ҚР белгіленген айлық есептік көрсеткіштен
 - С. 10 еселенген айлық есептік көрсеткіштен
 - Д. орташа еңбекақы мөлшерінен
 - Е. төменгі зейнетақы мөлшерінен
6. Жұмыс уақытының есебі жүргізіледі
- А. кіріс касса ордерінде
 - В. кесімді жұмыс нарядында
 - С. төлем тізімдемесінде
 - Д. жұмыс уақыты есебінің табелінде
 - Е. өнім өндірісі туралы рапортта
7. Кәсіпорынның басқару аппаратының жұмысшыларына еңбекақы есептелінді
- А. ДТ 7210/ КТ 3350
 - В. ДТ 7110/ КТ 3350
 - С. ДТ 8112 /КТ 3350
 - Д. ДТ 3350 /КТ 1010
 - Е. ДТ 3350/ КТ 7210

8. Кіріс касса ордеріне қол қояды
- кассир және бас есепші
 - басшы және кассир
 - басшы және экономист
 - басшы, бас есепші және кассир
 - бас есепші және басшы
9. Негізгі құралдарды есептен шығарған кезде мына құжат толтырылады
- қабылдау-тапсыру актісі
 - негізгі құралдарды есептен шығару актісі
 - лимиттік-заборлы карта
 - акт
 - накладной
10. Көтерме кәсіпорындарында тауарлардың сатуы қандай құжаттармен жүргізіледі:
- Накладной, қабылдау тапсыру актісі, шот – фактура
 - Шот-фактура, сенім хат
 - Шот-фактура, накладной, тауар-транспорттық накладной
 - Қабылдау тапсыру актісі
 - Накладной, шот-фактура, сенім хат
11. «Жеткізушілерден автошиналар кіріске алында» шоттар корреспонденциясында бейнелеңіз.
- Дт 1314 / Кт 3350
 - Дт 1310 / Кт 3330
 - Дт 3310 / Кт 1315
 - Дт 1315 / Кт 3310
 - Дт 1314 / Кт 3330
12. «Калькуляция» термині нені білдіреді?
- Өнімнің, тауарлардың және қызметтердің үстеме құнын есептеу дегенді білдіреді.
 - Өнімнің, тауарлардың және қызметтердің өзіндік құнын есептеу дегенді білдіреді.
 - Тауарлар мен қызметтердің нарықтағы құнын есептеу дегенді білдіреді.
 - Қызметтер мен тауарлардан және өнімдерден келіп түскен қосымша табысты есептеу дегенді білдіреді.
 - Өнімдер мен тауарлардың сұраныстағы бағасын есептеу дегенді білдіреді.
13. Есеп саясатының қалыптасуы бухгалтерлік есептің қандай жүйелерін қамтиды:
- Методологиялық, ұйымдастырушылық
 - Әдістемелік, техникалық, ұжымдастырушылық
 - Шаруашылық, методологиялық, ұжымдастырушылық
 - Функциялық, техникалық, әдістемелік
 - Әдістемелік, техникалық, ұйымдастырушылық
14. Экономикалық рөлі бойынша өндірістік шығындар қалай бөлінеді?
- Негізгі және жанама

- В. Тікелей және қосымша
 - С. Өндірістік және өндірістік емес
 - Д. Негізгі және қосымша
 - Е. Ағымдағы және күнделікті
15. ДТ-1320 КТ-8110 шоттар корреспонденциясының мазмұнын анықтаңыз.
- А. көмекші цехтан дайын өнім шығысталды
 - В. көмекші цехтан жартылай фабрикаттар кіріске алынды
 - С. қосалқы цехтан тауарлар кіріске шығысталды
 - Д. негізгі өндірістен дайын өнім кіріске алынды
 - Е. негізгі өндірістен жартылай фабрикаттар кіріске алынды
16. Кәсіпорынның негізгі және көмекші цехтарында сату үшін өндірген, барлық технологиялық кезеңдерден өтіп, техникалық бақылау қызметімен қабылданып және қоймаға тапсырылған өнім – ...
- А. тауарлы материалдық құндылық
 - В. материалдық емес актив
 - С. негізгі құрал
 - Д. дайын өнім
 - Е. жартылай фабрикат
17. Кесімді еңбекақы бойынша толтырылатын алғашқы құжат
- А. кесімді жұмыс наряды
 - В. жұмыс уақытының табелі
 - С. жеке карточка
 - Д. есеп-төлем тізімдемесі
 - Е. жол сапар парағы
18. Еңбекақыдан алимент ұсталынды
- А. ДТ 3350 /КТ 3360
 - В. ДТ 3310 /КТ 3380
 - С. ДТ 3350 /КТ 3380
 - Д. ДТ 3130 /КТ 3380
 - Е. ДТ 3380 /КТ 3350
19. Толлингтік операциялар-
- А. ішкі нарықта өткізу үшін елге шет елдерден тауарлар, технологиялар әкелу.
 - В. бұрын шет жерге шығарылған және ұқсатуға ұшырамаған (сатылмаған, жарамсыз деп табылған және т.б.) отандық тауарларды елге қайта әкелу жиынтығы.
 - С. тауарды, капиталды, жұмыстарды, қызметтерді, зияткерлік қызмет нәтижелерін, соның ішінде оларға айрықша құқықтарды сыртқы нарықтарға өткізу үшін шетелге әкету.
 - Д. бұрын басқа елдерден әкелінген тауарларды (әдетте, шикізатты) қайта сату.
 - Е. өндеуге берілген және қайтарылуы тиіс шикізат пен байланысты операцияларды айтамыз

20. Дайын өнімдер бұйрық-жүккүжат бойынша мердігерлерге жіберілді, бірақ әлі ақысы төленбеген:

- A. Дт 3310/Кт 1320
- B. Дт 1320/Кт 3310
- C. Дт 1320/Кт 1250
- D. Дт 1310/Кт 6250
- E. Дт 1330/Кт 3310

4-нұсқа

1. Алғашқы сатып алу бағасы бойынша қорларды бағалау әдісі

- A. ЛИФО әдісі
- B. өндірістік
- C. ФИФО әдісі
- D. қалдығын азайту
- E. кумулятивтік

2. Бартер бойынша сатылған өнімге ҚҚС есептелді

- A. Дт 3130/ Кт 1210
- B. Дт 1210/ Кт 3130
- C. Дт 1210/ Кт 3310
- D. Дт 1210/ Кт 3110
- E. Дт 3130/ Кт 3310

3. Дайын өнім –

- A. тиеуге арналған өнім
- B. әр түрлі қорларға тегін жіберуге арналған өнім
- C. барлық өндеуден өткен негізгі және көмекші цехтардың сатуға арналған өнімі
- D. сақтауға арналған өнім
- E. өз қажеттілігіне арналған қоймадағы өнім

4. Демалыс ақысын есептеу үшін қай мерзімдегі есептелген еңбеақы алынады

- A. өткен 15 айдағы
- B. өткен 12 айдағы
- C. өткен 10 айдағы
- D. өткен жылдағы
- E. өткен айдағы

5. Депонерленген ақша

- A. кассадан берілген ақша
- B. кассадан есеп беруге міндетті тұлғаға берілген ақша
- C. кассадан алынбаған ақша
- D. кассаға келіп түскен ақша
- E. есеп беруге міндетті тұлғалардан кассаға келіп түскен ақша

6. Дт 3310 Кт 1030 бухгалтерлік жазуы білдіреді

- A. жабдықтаушыларға еңбеақы төленді

- В. жабдықтаушыларға шот ұсынылды
 - С. жабдықтаушылардан тауарлар келіп түсті
 - Д. есеп айырысу шотынан ақша ауадарымдары жасалды
 - Е. Жабдықтаушының тауарды тасымалдау бойынша қызметі төленді
7. Дт 3350 Кт 1250 бухгалтерлік жазуы білдіреді
- А. кассадан еңбекақы берілді
 - В. еңбекақыдан МЗЖ ұсталынды
 - С. есепті соманың қолданылмаған қалдық ақшасы еңбекақыдан ұсталынды
 - Д. іс-сапар шығындарына берілген аванс
 - Е. Дұрыс жауап жоқ
8. Дт 8415 Кт 2420 бухгалтерлік жазуы білдіреді.
- А. келіп түскен негізгі құралдардың тозу сомасы есептелінді
 - В. негізгі құралдар есептен шығарылды
 - С. цех ғимаратына жөндеу жұмысы жүргізілді
 - Д. цех ғимаратының тозу сомасы есептелінді
 - Е. ғимараттың тозу сомасы есептен шығарылды
9. Еңбекақы, сыйақы және басқа да төлемдерді төлеуге арналған құралдардың пайда болу көзі
- А. шығындар
 - В. ақша қоры
 - С. кірістер
 - Д. таратылмаған табыс
 - Е. еңбекақы қоры
10. Тапсырыс берушімен келісім-шарт қатынасының сипатына байланысты құрылыс-монтажды кәсіпорындар қалай жіктеледі?
- А. Мердігер және субмердігер
 - В. Қатысушы және орындаушы
 - С. Бас мердігер және субмердігер
 - Д. Қатысушы мен тапсырыс беруші
 - Е. Тапсырыс беруші мен орындаушы
11. «Егін шаруашлығындағы әкімшілік қызметкерлеріне жалақы есептелінді» шоттар корреспонденциясында көрсетіңіз.
- А. Дт 7230 / Кт 3350
 - В. Дт 7210 / Кт 3310
 - С. Дт 3330 / Кт 7210
 - Д. Дт 7210 / Кт 3350
 - Е. Дт 7400 / Кт 3350
12. Барлық материалдардың нақтылы қалдығын бухгалтерлік баланстағы қалдығымен салыстыруды қалай атайды?
- А. Бақылау
 - В. Анықтау
 - С. Калькуляциялау
 - Д. Есептеу
 - Е. Түгендеу

13. Түскен тауарларға жасалған шет елдік сатып алушыларға қажет құжат-
- A. Қабылдау рәсімдері
 - B. Шот фактура
 - C. Экспорттық куәлік
 - D. Қабылдау келісімдері
 - E. Төлем талап тапсырмалары
14. Ақау анықталу сипатына байланысты қалай бөлінеді?
- A. Тұрақты және түзетілетін
 - B. Түзетілетін және түзетілмейтін
 - C. Тұрақты және түзетілмейтін
 - D. Бірреттік және кешенді
 - E. Ішкі және сыртқы
15. Жылдық жиынтық табысты құрайды:
- A. негізгі және негізгі емес қызметтерден алынған табыс
 - B. негізгі қызметтен алынған табыс
 - C. негізгі емес қызметтен алынған табыс
 - D. тұрақты және тұрақты емес қызметтен алынған табыс
 - E. тұрақты және негізгі қызметтен алынған табыс
16. Занды тұлғалардан есептелген және аударылған табыс салығы сомаларын көрсетуге арналған шот қандай?
- A. 3110 «Корпоративтік табыс салығы»
 - B. 3120 «Жеке табыс салығы»
 - C. 3130 «Қосылған құн салығы»
 - D. 3140 «Акциздер»
 - E. 3150 «Әлеуметтік салық»
17. Материалдық қорлар бухгалтерлік есепте қандай әдістер негізінде бағаланады?
- A. Арнайы сәйкестілігін есептеу, ФИФО және ЛИФО әдісі
 - B. Орташа өзіндік құн, ФИФО және ЛИФО әдісі
 - C. ФИФО және ЛИФО әдісі
 - D. Арнайы сәйкестілігін есептеу, орташа өзіндік құн және ФИФО әдісі
 - E. Арнайы сәйкестілігін есептеу, орташа өзіндік құн, ФИФО және ЛИФО әдісі
18. Материалдар баланста қандай құн бойынша көрсетіледі?
- A. Нақты өзіндік құн
 - B. Сату құн
 - C. Жоспарлы есептеу құн
 - D. Сатып алу құн
 - E. Келісілген құн
19. Қаржылық есеп беру-
- A. кәсіпорынның жылдық есеп беруінің негізгі үлгісі
 - B. кәсіпорынның өткен кезеңдегі қаржылық – шаруашылық қызметін кешенді түрде сипаттайтын барлық көрсеткіштер жүйесі

- С. бұл есепті жылдағы кәсіпорынның қаржылық – шаруашылық қызметтің нәтижесі
- Д. бұл құндық бағасы бар субъекттің құқығы мен жеке мүліктік және мүліктік емес игілігі
- Е. өнімді өндірумен, жұмысты атқарумен, қызметті көрсетумен байланысты шығындар, негізгі және негізгі емес қызметтен шеккен зияндар және төтенше жағдайдан туындаған шығындары
20. Қоймадағы дайын өнім есебі қандай құжатта жүргізіледі?
- А. қойма есебінің карточкалары
- В. қойма актілері
- С. бухгалтерлік баланс
- Д. кіріс ордері
- Е. шығыс ордерлері

Тест сұрақтарының жауаптары:

№	1-нұсқа	2-нұсқа	3-нұсқа	4-нұсқа
1.	А	Е	А	С
2.	Д	С	С	В
3.	А	В	С	С
4.	А	Е	Д	В
5.	С	Д	А	С
6.	В	С	Д	Е
7.	Е	Е	А	Д
8.	Е	В	А	Д
9.	А	А	В	Е
10.	А	Е	С	Е
11.	Д	В	Д	Д
12.	С	А	В	Е
13.	Д	В	Е	Д
14.	А	Е	Д	В
15.	С	Е	Д	А
16.	В	В	Д	А
17.	В	Е	А	Е
18.	Д	А	С	А
19.	Е	Д	Е	В
20.	В	Е	А	А

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1) Абишева Ж.А., Ф.М. Тулегенова [және т.б.] «Қаржылық есеп» - Алматы: Қазақ университеті, 2019 ж.
- 2) Әбдіманапов Ә. «Бухгалтерлік және қаржылық есеп принциптері» Алматы: Экономика, 2006 ж.
- 3) Кеулімжаев Қ.К., Әжібаева З.Н., Құдайбергенов Н.А., Жантаева А.А. Қаржылық есеп-Алматы: Экономика, 2001ж.
- 4) Қабылова Н. «Бухгалтер» «Бухгалтерлік есеп негіздері»- Астана: Фолиант, 2011 ж.
- 5) Молдашева М.А «Бухгалтерлік есеп» Орал қаласы, 2012 ж, электрондық нұсқасына сілтеме:
<https://drive.google.com/file/d/1yEkIExiohIFXr7nyPej1Xe2rjBnEU9Xd/view?usp=sharing>
- 6) Сейдахметова Ф.С. «Қазіргі заманғы бухгалтерлік есеп», Алматы, 2000ж.

Интернет ресурстары:

- 1) Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 28 ақпандағы N 234 Заңы.
<https://cloud.mail.ru/public/ygba/4XwACi9ue>
- 2) Бухгалтерлік есеп шоттарының үлгілік жоспары:
<https://cloud.mail.ru/public/wNfZ/TsUZps6mN>
- 3) Бухгалтерлік есепті жүргізу қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 241 бұйрығы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1500010954>
- 4) Бухгалтерлік құжаттарға сілтеме:
<https://cloud.mail.ru/public/5F4v/kDvp6DzNa>